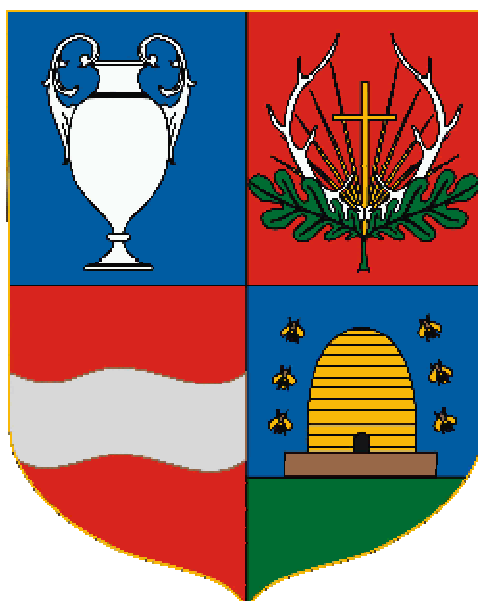

Herend Város Integrált Településfejlesztési Stratégiája

HEREND

2016. április 7.

Készítette Herend Város megbízásából: Planteus Kft.

Témavezető: Németh Ferenc okl. építészmérnök
településrendezési vezető tervező

A MEGALAPOZÓ VIZSGÁLAT TARTALMI KÖVETELMÉNYEI

a 314/2012. (XI. 8.) Korm. rendelet 1. melléklete alapján

1. HELYZETFELTÁRO MUNKARÉSZ

- 1.1. Településhálózati összefüggések, a település helye a településhálózatban, térségi kapcsolatok
- 1.2. A területfejlesztési dokumentumokkal (Országos Területfejlesztési Konceptióval és a területileg releváns megyei, valamint térségi területfejlesztési koncepciókkal és programokkal) való összefüggések vizsgálata
- 1.3. A területrendezési tervekkel való összefüggések vizsgálata
- 1.4. A szomszédos települések hatályos településszerkezeti terveinek - az adott település fejlesztését befolyásoló - vonatkozó megállapításai
- 1.5. Hatályos településfejlesztési döntések bemutatása
 - 1.5.1. A hatályos fejlesztési koncepció, integrált településfejlesztési stratégia vonatkozó megállapításai
 - 1.5.2. Hatályos településfejlesztési és településrendezési szerződések
- 1.6. A település településrendezési tervi előzményeinek vizsgálata
 - 1.6.1. A hatályban lévő településrendezési eszközök
 - 1.6.2. A hatályos településszerkezeti terv megállapításai, megvalósult elemek
- 1.7. A település társadalma
 - 1.7.1. Demográfia, népesesség, nemzetiségi összetétel, képzettség, foglalkoztatottság, jövedelmi viszonyok, életminőség
 - 1.7.2. Térbeli-társadalmi rétegződés, konfliktusok, érdekviszonyok
 - 1.7.3. Települési identitást erősítő tényezők (történeti és kulturális adottságok, társadalmi élet, szokások, hagyományok, nemzetiségi kötődés, civil szerveződések, vallási közösségek stb.)
- 1.8. A település humán infrastruktúrája
 - 1.8.1. Humán közszolgáltatások (oktatás, egészségügy stb.)
 - 1.8.2. Esélyegyenlőség biztosítása
- 1.9. A település gazdasága
 - 1.9.1. A település gazdasági súlya, szerepköre
 - 1.9.2. A település főbb gazdasági ágazatai, jellemzői
 - 1.9.3. A gazdasági szervezetek jellemzői, fontosabb beruházásai települést érintő fejlesztési elképzelése
 - 1.9.4. A gazdasági versenyképességet befolyásoló tényezők (elérhetőség, munkaerő képzettsége, K+F stb.)
 - 1.9.5. Ingatlanpiaci viszonyok (kereslet-kínálat)
- 1.10. Az önkormányzat gazdálkodása, a településfejlesztés eszköz- és intézményrendszere
 - 1.10.1. Költségvetés, vagyongazdálkodás, gazdasági program
 - 1.10.2. Az önkormányzat településfejlesztési tevékenysége, intézményrendszere
 - 1.10.3. Gazdaságfejlesztési tevékenység
 - 1.10.4. Foglalkoztatáspolitikai
 - 1.10.5. Lakás- és helyiséggazdálkodás
 - 1.10.6. Intézményfenntartás
 - 1.10.7. Energiagazdálkodás
- 1.11. Településüzemeltetési szolgáltatások
- 1.12. A táji és természeti adottságok vizsgálata
 - 1.12.1. Természeti adottságok
 - 1.12.2. Tájhasználat, tájszerkezet
 - 1.12.2.1. tájtörténeti vizsgálat
 - 1.12.2.2. tájhasználat értékelése
 - 1.12.3. Védett, védendő táji-, természeti értékek, területek
 - 1.12.3.1. tájképvédelmi szempontból kiemelten kezelendő területek
 - 1.12.3.2. nemzeti és nemzetközi természetvédelmi oltalom alatt álló vagy védelemre tervezett terület, érték, emlék
 - 1.12.3.3. ökológiai hálózat
 - 1.12.4. Tájhasználati konfliktusok és problémák értékelése
- 1.13. Zöldfelületi rendszer vizsgálata
 - 1.13.1 A települési zöldfelületi rendszer elemei
 - 1.13.1.1. szerkezeti-, kondicionáló szempontból lényeges valamint a zöldfelületi karaktert meghatározó elemek
 - 1.13.1.2. zöldfelületi ellátottság értékelése

- 1.13.2. A zöldfelületi rendszer konfliktusai és problémái
- 1.14. Az épített környezet vizsgálata
 - 1.14.1. Területfelhasználás vizsgálata
 - 1.14.1.1. a település szerkezete, a helyi sajátosságok vizsgálata
 - 1.14.1.2. az ingatlan-nyilvántartási adatok alapján, termőföld esetén a művelési ágak és a minőségi osztályok
 - 1.14.1.3. beépítésre szánt és beépítésre nem szánt területek
 - 1.14.1.4. funkció vizsgálat (intézményi ellátottság, funkcionális és ellátási kapcsolatos)
 - 1.14.1.5. alulhasznosított barnamezős területek
 - 1.14.1.6. konfliktussal terhelt (szlömösödött, degradálódott) terület
 - 1.14.2. A telekstruktúra vizsgálata
 - 1.14.2.1. telekmorfológia és telekméret vizsgálat
 - 1.14.2.2. tulajdonjogi vizsgálat
 - 1.14.3. Önkormányzati tulajdon kataszter
 - 1.14.4. Az épületállomány és a környezet geodéziai felmérése
 - 1.14.5. Az építmények vizsgálata
 - 1.14.5.1. funkció, kapacitás
 - 1.14.5.2. beépítési jellemzők (beépítési mód, beépítési mérték, sűrűség)
 - 1.14.5.3. magasság, szintszám, tetőidom
 - 1.14.5.4. településkarakter, helyi sajátosságok: utcakép, térarány, jellegzetes épülettípusok
 - 1.14.6. Az épített környezet értékei
 - 1.14.6.1. településszerkezet történeti kialakulása, történeti településmag
 - 1.14.6.2. régészeti terület, védett régészeti terület, régészeti érdekű terület
 - 1.14.6.3. védett épített környezet, a helyi, egyedi arculatot biztosító építészeti jellemzők
 - 1.14.6.4. világörökségi és világörökségi várományos terület
 - 1.14.6.5. műemlék, műemlékegyüttes
 - 1.14.6.6. műemlékvédelem sajátos tárgyai: a történeti kert, temető és temetkezési emlékhely
 - 1.14.6.7. műemléki terület: történeti táj, műemléki jelentőségű terület, műemléki környezet
 - 1.14.6.8. nemzeti emlékhely
 - 1.14.6.9. helyi védelem
 - 1.14.7. Az épített környezet konfliktusai, problémái
- 1.15. Közlekedés
 - 1.15.1. Hálózatok és hálózati kapcsolatok
 - 1.15.2. Közúti közlekedés
 - 1.15.3. Közösségi közlekedés
 - 1.15.3.1. közúti
 - 1.15.3.2. kötöttpályás
 - 1.15.4. Kerékpáros és gyalogos közlekedés
 - 1.15.5. Parkolás
- 1.16. Közművesítés
 - 1.16.1. Víziközművek
 - 1.16.1.1. vízgazdálkodás és vízellátás (ivó-, ipari-, tűzoltó-, öntözővíz, termálvíz hasznosítás)
 - 1.16.1.2. szennyvízelvezetés
 - 1.16.1.3. csapadékvíz elvezetés, felszíni vízrendezés
 - 1.16.2. Energia
 - 1.16.2.1. energiagazdálkodás és energiaellátás (villamos energia, közvilágítás, gázellátás, távhőellátás és más ellátórendszerek)
 - 1.16.2.2. megújuló energiaforrások alkalmazása, a környezettudatos energiagazdálkodás lehetőségei
 - 1.16.2.3. az önkormányzati intézmények energiahatékonysági értékelése
 - 1.16.3. Elektronikus hírközlés (vezetékes elektronikus hálózat, vezeték nélküli hírközlési építmények)
- 1.17. Környezetvédelem (és településüzemeltetés)
 - 1.17.1. talaj
 - 1.17.2. felszíni és a felszín alatti vizek
 - 1.17.3. levegőtisztaság és védelme
 - 1.17.4. zaj- és rezgésterhelés
 - 1.17.5. sugárzás védelem
 - 1.17.6. hulladékkezelés
 - 1.17.7. vizuális környezetterhelés
 - 1.17.8. árvízvédelem
 - 1.17.9. Fennálló környezetvédelmi konfliktusok, problémák

1.18. Katasztrófavédelem (területfelhasználást, beépítést, befolyásoló vagy korlátozó tényezők)

1.18.1. építésföldtani korlátok

1.18.1.1. alábányászott területek, barlangok és pincék területei

1.18.1.2. csúszás-, süllyedésveszélyes területek

1.18.1.3. földrengés veszélyeztetett területei

1.18.2. vízrajzi veszélyeztetettség

1.18.2.1. árvízveszélyes területek

1.18.2.2. belvízveszélyes területek

1.18.2.3. mély fekvésű területek

1.18.2.4. árvíz és belvízvédelem

1.18.3. egyéb

1.18.3.1. kedvezőtlen morfológiai adottságok (pl. lejtés, falszakadás)

1.18.3.2. mélységi, magassági korlátozások

1.18.3.3. tevékenységből adódó korlátozások

1.19. Ásványi nyersanyag lelőhely

1.20. Városi klíma

2. HELYZETELEMZŐ MUNKARÉSZ

2.1. A vizsgált tényezők elemzése, egymásra hatásuk összevetése

A vizsgálatok alapján a tényleges állapotok elemzése, egymásra hatásuk összevetése, folyamataik elemzése

3. HELYZETÉRTÉKELŐ MUNKARÉSZ

3.1. A helyzetelemzés eredményeinek értékelése, szintézis

A tényleges állapot értékelése, továbbá a szélsőséges, a települési környezettel szemben támasztott általános követelményeknek ellentmondó, problematikus témakörök kiemelése. A település adottságainak, lehetőségeinek és a fejlesztés korlátainak összefoglalása, a település-veszélyeztető hatások alapján készített kockázatértékelés figyelembevételével.

3.1.1. A folyamatok értékelése

3.1.2. A település és környezetének fejlesztését befolyásoló külső és belső tényezők összefoglaló értékelése

3.1.3. A településfejlesztés és -rendezés kapcsolata

3.2. Problématérkép/értéktérkép

A település problémáinak és értékeinek összefoglalója térképi formában, a területi lehetőségek és korlátok térképi ábrázolása

3.3. Eltérő jellemzőkkel rendelkező településrészek

3.3.1. településrészek kijelölése, pontos lehatárolása, a lehatárolás indoklása, térképi ábrázolása, a lehatárolt településrészek rövid bemutatása

3.3.2. szegregált vagy szegregációval veszélyeztetett területek lehatárolása, térképi ábrázolása és helyzetelemzése (potenciális akcióterületek)

3.3.3. egyéb szempontból beavatkozást igénylő területek lehatárolása, térképi ábrázolása és helyzetelemzése (potenciális akcióterületek)

2. melléklet a 314/2012. (XI. 8.) Korm. rendelethez

A TELEPÜLÉSFEJLESZTÉSI KONCEPCIÓ ÉS AZ INTEGRÁLT TELEPÜLÉSFEJLESZTÉSI STRATÉGIA TARTALMI KÖVETELMÉNYEI

I. A TELEPÜLÉSFEJLESZTÉSI KONCEPCIÓ TARTALMI KÖVETELMÉNYEI

1. JÖVŐKÉP

1.1. A település jövőképe a társadalmi, gazdasági, táji, természeti és épített környezetre vonatkozóan

1.2. Város esetében a város jövőképe a térségi szerepére vonatkozóan

1.3. A településfejlesztési elvek rögzítése

2. CÉLOK

2.1. A település átfogó fejlesztését szolgáló célok meghatározása

2.2. Részcélok és a beavatkozások területei egységeinek meghatározása

2.2.1. A jövőkép, a településfejlesztési elvek, az átfogó cél és a részcélok kapcsolata

2.2.2. A fejlesztési célok értelmezése az egyes településrészekre

3. KIINDULÓ ADATOK A TOVÁBBI TERVEZÉSI FELADATOKHOZ

- 3.1. A stratégiához és a településrendezési eszközök készítéséhez szükséges társadalmi, gazdasági és környezeti adatok meghatározása
- 3.2. A meghatározott területigényes elemek alapján, javaslat a műszaki infrastruktúra fő elemeinek térbeli rendjére és a terület-felhasználásra irányuló településszerkezeti változtatásokra
- 3.3. Az örökségi értékek és a védettség bemutatása, javaslatok az örökség védelmére és az örökségi érték alapú, fenntartható fejlesztésére

4. HA STRATÉGIA NEM KÉSZÜL, A MEGVALÓSÍTÁS ESZKÖZEI ÉS AZOK NYOMON KÖVETÉSE

- 4.1. A koncepció megvalósítását szolgáló eszköz- és intézményrendszer
- 4.2. Javaslat a koncepció és a változások nyomon követésére, a felülvizsgálat rendjére

II. AZ INTEGRÁLT TELEPÜLÉSFEJLESZTÉSI STRATÉGIA TARTAMI KÖVETELMÉNYEI

1. KÖZÉPTÁVÚ CÉLOK, ÉS AZOK ÖSSZEFÜGGÉSEI

- 1.1. A stratégiai fejlesztési célok meghatározása
- 1.2. A tematikus és a területi célok közötti összefüggések bemutatása

2. A MEGVALÓSÍTÁST SZOLGÁLÓ BEAVATKOZÁSOK

- 2.1. Akcióterületek kijelölése, a kijelölés és a lehatárolás indoklásával
- 2.2. Az egyes akcióterületeken a megvalósításra kerülő fejlesztések összefoglaló jellegű bemutatása, a fejlesztések ütemezése
- 2.3. A településfejlesztési akciók összehangolt, vázlatos pénzügyi terve
- 2.4. Az akcióterületeken kívül végrehajtandó, a település egésze szempontjából jelentős fejlesztések és ezek illeszkedése a stratégia céljaihoz

3. ANTI-SZEGREGÁCIÓS PROGRAM (amennyiben a településen található szegregált vagy szegregációval veszélyeztetett terület)

- 3.1. A szegregáció mérséklését vagy megszüntetését célzó intézkedések (a település egészét érintő és az egyes szegregátumokra vonatkozó fejlesztések, programok meghatározása)
- 3.2. A fejlesztések szegregációs hatásának kivédésére hozott intézkedések
- 3.3. A szegregációt okozó folyamatok megváltoztatására, hatásuk mérséklésére teendő intézkedések

4. A STRATÉGIA KÜLSŐ ÉS BELSŐ ÖSSZEFÜGGÉSEI

- 4.1. Külső összefüggések (a stratégia illeszkedése a településrendezési eszközökhöz, az ágazati stratégiákkal, az önkormányzat gazdasági programjával, a települési környezetvédelmi programmal és más környezetvédelmi tervekkel, a területfejlesztési tervdokumentumokkal, védettségekkel való összhang bemutatása)
- 4.2. Belső összefüggések (a célok logikai összefüggései, a helyzetértékelésben beazonosított problémákra ad-e megoldást, a stratégia megvalósíthatósága, a célok megvalósítása érdekében tervezett tevékenységek egymásra gyakorolt hatása)

5. A STRATÉGIA MEGVALÓSÍTHATÓSÁGÁNAK FŐBB KOCKÁZATAI

6. A MEGVALÓSÍTÁS ESZKÖZEI ÉS NYOMON KÖVETÉSE

- 6.1. A célok elérését szolgáló fejlesztési és nem beruházási jellegű önkormányzati tevékenységek
- 6.2. Az integrált településfejlesztési stratégia megvalósításának szervezeti kereteinek meghatározása
- 6.3. Településközi koordináció mechanizmusai, együttműködési javaslatok
- 6.4. Monitoring rendszer kialakítása (output és eredményindikátorok meghatározása az egyes akcióterületi beavatkozásokra és az integrált településfejlesztési stratégia intézkedéseire, azok mérési módjának, gyakoriságának rögzítése; a monitoring rendszer működtetési mechanizmusának meghatározása)

1. HELYZETFELTÁRÓ MUNKARÉSZ

1.1. Településhálózati összefüggések, a település helye a településhálózatban, térségi kapcsolatok

A település Veszprém megyében, az Északi- és Déli- Bakony találkozásánál, a 8-as számú főközlekedési út mellett, 341 méter tengerszint feletti magasságban fekszik. Határát a Séd-patak szeli át. Területe: 19,53 km², népsűrűsége 179,16 fő/km². A város határának mintegy kétharmadát erdő, rét legelő teszi ki. Szántóföldi művelésre a dombhátak, és völgyek talaja kevésbé alkalmas ezért a megélhetést az ipari tevékenység jelenti.

Herend település 1999. július 1-én kapta meg a városi rangot az önkormányzati törvényben megfogalmazott feltételek, teljesítése alapján, amely a város életében, fejlődésében meghatározó tényező volt. Herend városa kedvező közlekedési és földrajzi adottságokkal rendelkezik, hiszen Veszprémtől és Ajkától is 20 km-re található a 8. számú főút mentén. Közúton és vasúton is jól megközelíthető, mindkét úthálózatban önálló megállóhellyel rendelkezik. Közúton a Székesfehérvár-Veszprém-Graz, vasúton Budapest-Veszprém-Szombathely vonalon érhető el.

Herend város **távolsági közlekedése** jónak mondható, ez köszönhető annak is, hogy az egyik legfontosabb és legforgalmasabb közlekedési tengelyen található. Félóránként indulnak buszok a környékbeli városokba. A lakosság nagy része a Herendi Porcelánmanufaktúra Zrt.-nél dolgozik, a többi része bejár Veszprémbe és a környékbeli városokba, a lakosság jelentős részére jellemző a napi ingázás.

A település **úthálózata** elég jó állapotban van. A belterületi utak nagy része, 95 %-a kiépítettnek (szilárd burkolattal ellátottnak) tekinthető.

Herend a Közép-Dunántúli Régióban, Veszprém Megyében a veszprémi járásban található.

Veszprémi járás (forrás: jaras.info.hu)

1.2. A területfejlesztési dokumentumokkal (Országos Területfejlesztési Koncepcióval és a területileg releváns megyei, valamint térségi területfejlesztési koncepciókkal és programokkal) való összefüggések vizsgálata

Az Országos területfejlesztési koncepcióval való összefüggések

Fejlesztéspolitikai feladatok:

Innováció- és tudásbázisú gazdaság, kreativitás orientált környezet kialakítása.

Gazdasági szempontokat is integráló városfejlesztés, átlátható együttműködésben a piaci szereplőkkel.

Megbízható, kiszámítható fejlesztési beavatkozások, tervezett területkínálat.

Beruházásokat ösztönző, az országos tervekhez illeszkedő gazdasági (ipar) területek kijelölése térségileg összehangolt módon.

A jellegzetes táji környezethez alkalmazkodó, hagyományőrző és a tájképet megőrző gazdálkodás támogatása (legelők, nagyparcellás gazdálkodás).

A kulturális örökség megőrzése. Az épített örökség mellett a településszerkezet és településképp is megőrzendő érték ezekben a térségekben.

Az épített örökség és a tájhasználat megőrzését támogatja a térségre jellemző hagyományos mesterségek, haszonvételek, iparágak megőrzése és fenntartható fejlesztése.

A helyi közösségek, helyi identitástudat fejlesztése, erősítése.

A jellegzetes táji sajátosságokra épülő fenntartható turizmus fejlesztése, a helyi értékek bemutatása, a lokális adottságokhoz alkalmazkodó idegenforgalmi infrastruktúra, szálláshelyek, desztináció menedzsment kialakítása.

Az idegenforgalom igényei szerint alakuló, koncentrált területhasználat kialakulásának megelőzése vagy tudatos irányítása, a túlzott mértékű, a táj- és településképet romboló beépítés megakadályozása.

Az időben és térben koncentrált vendégforgalom szétterítése, a szezon meghosszabbításával, sokoldalú turisztikai kínálattal.

Több lábon álló gazdasági szerkezet fejlesztése, az idegenforgalomtól való túlzott függés legalább szezonális csökkentése a turizmus igényeivel, érdekeivel összhangban.

A „Silver economy” lehetőségeinek kihasználása.

A kellemes környezetben alkotóhelyek és távmunka lehetőségek biztosításával a kvaterner és K+F szektorbeli munkahelyek teremtése.

A fokozott környezeti terhelés megelőzése, illetve környezettechnológiai fejlesztésekkel annak kezelése, a vízellátás, a hulladékgazdálkodás, a szennyvízkezelés, a zajvédelem, a levegőtisztaság-védelem fejlesztése fokozott prioritás ezekben a térségekben.

A helyi lakosság számára is hosszútávon élhető, vonzó lakóhelyként kell megőrizni a frekvenciát településeket, amit célirányos ingatlanpolitikával, szabályozással, képzésekkel, a fiatalok munkahelyhez és lakáshoz jutásának támogatásával, családbarát települések kialakításával lehet segíteni.

A Veszprém Megye Területfejlesztési Konceptiójának (62/2013. (XII.19.) MÖK határozat) Herendet is érintő pontjai:

A fejlesztési célok általános kapcsolódásán túl az alábbi konkrét célok:

- Kevés nyersanyag igényű, magas szellemi hozzáadott értéket adó iparok támogatása: elektronikai ipar húzó ágazatain kívül a bútorigar, élelmiszeripar, építőipar, környezetipar.
- A herendi porcelángyártás támogatása, a termelési hagyományok ápolása, a piac bővítése.
- A turizmus fejlesztése érdekében a turizmus tér és időbeli szétterítése, a Balaton-felvidék és a Bakony térsége összehangolt fejlesztéséhez való kapcsolódás.
- A kerékpáros turizmust segítő infrastruktúra (földúthálózat) fejlesztések.
- Egyházi turizmus fejlesztése.
- Átlátható partnerség a magánszféra szereplőivel: gazdasági szempontokat is integráló városfejlesztés, átlátható együttműködésben a piaci szereplőkkel.

- Beruházásokat ösztönző, az országos tervekhez illeszkedő gazdasági területek kijánlása térségileg összehangolt módon.
- Az európai klímastratégiához kapcsolódó – az alternatív energia hasznosítás számos ágát felölelő – energiastratégia megvalósítása.
- A közúthálózat fejlesztése: 8 főút.
- A vasúti hálózat fejlesztése a szolgáltatás vonzerejének növelése.
- A kerékpárút hálózatának fejlesztése Veszprém – Magyarpolány irányába, a kerékpározást segítő infrastruktúra fejlesztése.
- Tervszerű városfejlesztés együttműködés Veszprém és térsége összehangolt tervezésében és fejlesztésében.

A Veszprém Megye Területfejlesztési Programjának (47/2014.(IX.25.) MÖK határozat) Herendet is érintő pontjai:

1. Ipari és gazdasági területek, telephelyek szolgáltatás és infrastruktúra fejlesztése a munkahelyteremtés érdekében (Ipari Parkok, ipari területek, barnamezős területek, Innovációt segítő inkubátorházak, Tudományos parkok fejlesztése, bővítése illetve KKV-k támogatása)

- a gazdasági növekedés, versenyképes, innovatív gazdaság, kitörési pontokra épülő gazdaságfejlesztés a fejlődési potenciált hordozó ágazatok fejlesztésével, a foglalkoztatás bővítésével, és a
- kreatív, tudás alapú társadalom, korszerű gyakorlati tudás biztosítása,
- térségi potenciálokra alapozott, a gazdaság versenyképességének javítását szolgáló fenntartható térszerkezet kialakítása,
- vidékies térségek értékalapú megújítása.

Az egyik fő feladat az ipari területeken a szolgáltatások hiányának csökkentése.

2. Együttműködésekre épülő, a tematikus utakhoz kapcsolódó szolgáltatás fejlesztés a turisztikai vonzerőket és szolgáltatásokat érintő, összehangolt turisztikai fejlesztések érdekében

- A gazdasági növekedés, versenyképes, innovatív gazdaság, kitörési pontokra épülő gazdaságfejlesztés a fejlődési potenciált hordozó ágazatok fejlesztésével, a foglalkoztatás bővítésével,
- egészséges társadalom megteremtése,
- közösségi megújulás, értékudatos és szolidáris társadalom kialakítása,
- térségi potenciálokra alapozott, a gazdaság versenyképességének javítását szolgáló, fenntartható térszerkezet kialakítása,
- kreatív, tudás alapú társadalom, korszerű gyakorlati tudás biztosítása,
- a városok és várostérségek összehangolt integrált fejlesztése,
- természeti-, táji és egyéb stratégiaileg fontos erőforrások megőrzése, fenntartható használata, energiahatékonyság és környezetünk védelme.

Feladatok:

A Balaton-felvidékhez kapcsolódóan háttértelepülésként, turisztikai attrakciókat kiszolgáló vállalkozások ösztönzése, szezon meghosszabbítása kerékpáros-, kulturális-, horgászturizmus, lovas turizmus, természetjáró turizmus, térségi turisztikai hálózatok kialakításával.

3. Helyi termékek előállításának és piacteremtésének ösztönzése – kézműipar, termelői piacok, termelői polcok elterjesztése

- vidékies térségek értékalapú megújítása, egészséges élelmiszertermelés és –ellátás, a vidék élhetőségének és életképességének fokozása, e térségek leszakadásának megállítása és újbóli fejlődési pályára állítása,

- kreatív tudás alapú társadalom, korszerű gyakorlati tudás biztosítása,
- közösségi megújulás, értéktudatos és szolidáris társadalom kialakítása,
- térségi potenciálokra alapozott, a gazdaság versenyképességének javítását szolgáló, fenntartható térszerkezet kialakítása,
- gazdasági növekedés, versenyképes, innovatív gazdaság, kitörési pontokra épülő gazdaságfejlesztés a fejlődési potenciált hordozó ágazatok fejlesztésével, a foglalkoztatás bővítésével.

Feladatok:

A kézműipar fejlesztése, többcélú integrált és fenntartható erdőhasználat, fejlesztésre kerülhet a porcelánipar, faipar, bútorgyártás.

- helyi termék, helyi piac, közvetlen értékesítés,
- kézműves ipar és program,
- szövetkezés-fejlesztés program,
- helyi vállalkozásfejlesztés, szociális gazdaság program.

4. A foglalkoztatás és az életminőség javítása családbarát, munkába állást segítő intézmények, közszolgáltatások fejlesztésével

- egészséges társadalom megteremtése,
- közösségi megújulás, értéktudatos és szolidáris társadalom kialakítása,
- vidékies térségek értékalapú megújítása, egészséges élelmiszertermelés és -ellátás, a vidék élhetőségének és életképességének fokozása, e térségek leszakadásának megállítása, és újbóli fejlődési pályára állítása.

Feladatok:

Bölcsődei, óvodai ellátás bővítése, elérhetőségének javítása fiatal anyáknak a munka világába történő visszavezetése.

5. A gazdasági környezet elérhetőségét szolgáló kisléptékű közlekedésfejlesztés

- a mobilitás támogatása, az elérhetőség javítása, a közlekedés fejlesztése
- térségi potenciálokra alapozott, a gazdaság versenyképessége javítását szolgáló fenntartható térszerkezet kialakítása
- A városok és várostérségek összehangolt és integrált fejlesztése
- funkcionális központok elérhetőségének javítása
- út-, kerékpárút hálózat fejlesztés
- közösségi közlekedés fejlesztése (busz és vasút)

Feladatok:

- elérhetőség biztosítása,
- fizikai kapcsolatok kiépítése,
- mobilitás lehetőségének biztosítása kiemelt fontosságú.

A Veszprémi járás fejlesztésének célkitűzései a megyei stratégiai program figyelembevételével, ezen belül Herend város kapcsolódási pontjai:

A járás fejlesztésének célja kettős: egyrészt a népességvesztés mérséklése illetve megállítása, másrészt, de ezzel összefüggésben a munkahelyteremtést elősegítő és a térség specifikumaira építő gazdaságfejlesztés.

A térségi és a helyi gazdaság fejlesztése, foglalkoztatás bővítése Veszprémben illetve a várostérség vidéki térségeiben

- Magas hozzáadott értéket előállító gazdasági tevékenységet folytató vállalkozások támogatása.

- A herendi porcelángyártás támogatása, a termelési hagyományok ápolása, a piac bővítését szolgáló beavatkozások támogatása.
- Vállalkozások online megjelenésének támogatása, piacfejlesztés ösztönzése.
- Együttműködésekre épülő, különféle turisztikai vonzerőket és szolgáltatásokat érintő, összehangolt turisztikai fejlesztések támogatása, a rendszerszemlélet érvényesítése Veszprém és a térség turisztikai fejlesztéseiben.
- Tematikus utak kialakításának támogatása – kapcsolódás a borút hálózathoz (balaton-felvidéki borvidékek és a somlói borvidék közelsége) és a megyét érintő „egyházi” úthoz.
- Helyi termékek gyártásának és piacteremtésének ösztönzése a vállalkozások online megjelenésének támogatása, piacfejlesztés ösztönzése.
- A helyi foglalkoztatási szint javítása helyi alternatív foglalkoztatás bővítést célzó beavatkozások támogatásával.
- A háttértelepülések gazdaságában a helyi gazdálkodás súlyának növelése, a mezőgazdasági termékek helyben történő feldolgozásának támogatása.
- Önfenntartó gazdaságok segítése a vidékfejlesztés eszközzel.

A sajátos területi – természeti erőforrás, agroökológiai és turisztikai – potenciálok kiaknázása, fenntartható erőforrás gazdálkodás.

Beavatkozási területek:

- A természeti erőforrásokkal való fenntartható gazdálkodás.
- A városkörnyéki települések turisztikai potenciáljának átfogó hasznosítása, a turisztikai szolgáltatások színvonala emelését eredményező beavatkozások támogatása.
- A terület agroökológiai potenciáljának hasznosítása.
- Az energiafüggettség csökkentése, alternatív lehetőségek támogatása elsősorban a települések kommunális energia ellátása.
- Veszprém energiastratégiája célkitűzéseit szolgáló fejlesztések és beavatkozások támogatása.

A mobilitás támogatása, az elérhetőség javítása, a helyi és térségi közlekedési infrastruktúra fejlesztése.

Beavatkozási területek:

- Térségi mobilitás biztosítása.
- A térség és a város elérhetőségét, a központi szerep erősítését, a foglalkoztatás bővítését valamint a munkahelyek és a szolgáltatások elérhetőségét segítő közlekedési hálózat fejlesztés.
- Környezetbarát közlekedési eszközök használata, a regionális kerékpárút hálózat fejlesztését szolgáló beavatkozások támogatása, a kerékpárutak hálózattá szervezése.
- A közösségi közlekedés fejlesztése, a vasúti és a közúti (közösségi) közlekedés szolgáltatási színvonalának emelése.
- Intelligens közlekedési rendszerek támogatása.
- Forgalmbiztonság növelése

A lakosság életminőségének javítása, a helyi közösségek fejlesztése

Beavatkozási területek:

- A lakosság egészségének megőrzése, egészségi állapotának javítása.
- Az oktatás, a képzés és a továbbképzés fejlesztése minden szinten.
- A szociális alapszolgáltatásokhoz és gyermekjóléti alapellátásokhoz (bölcsőde, családi napközis stb.), valamint óvodai ellátáshoz való hozzáférés javítása és a szolgáltatások minőségének fejlesztése.

- A térségi és városi vonzerő fenntartása és bővítése érdekében a funkcióbővítő és a közterületek minőségét fejlesztő beavatkozások támogatása.
- A városkörnyéki települések fejlesztésének támogatása.
- Az „Élhető-vonzó város” célkitűzés megvalósítást szolgáló minőségi lakóterület fejlesztés, a magas használati értékű zöldfelületek kialakítása, valamint az attraktív városkép megőrzése és fejlesztése.
- A közterületek megújítását szolgáló programok megvalósítása (szociális-, turisztikai- és rekreációs célterületeken).
- Élhető-vonzó városkörnyék kialakítását szolgáló beavatkozások támogatása a nyugodt, jó minőségű lakóhelyi környezet és a városhoz szoros kapcsolatot biztosító jó közösségi közlekedés együttes fejlesztésével.
- Az épített környezet értékeinek megőrzését és fejlesztését szolgáló beavatkozások támogatása a városban és a vidéki települések központjaiban.

Feladatok:

Foglalkoztatás bővítése, munkahelyteremtés

Kulturális örökség környezettel harmonikus fejlesztése

Térségi mobilitás biztosítása

Elérhetőség fejlesztése

A közlekedésbiztonság növelése

A környezetszennyezés csökkentése

Veszprém megye területfejlesztési programja – operatív program 1.1 változat III. járási/kistérségi tematikus projektcsomagok 1.4. pontjában szerepel TOP 4. prioritással a Herendi általános iskola bővítése.

A TOP 1.1-1.4. projektcsomag rövid tartalma és elvárt eredménye:

- A kerékpárhálózat fejlesztésével mind a térségi mobilitás mind a turisztikai szolgáltatások fejlesztése megvalósulhat és mindkét kapcsolódás eredménye a foglalkoztatás támogatása.
- Energetikai korszerűsítés, energiahatékonyság növelése közintézményekben, a megújuló energiaforrások részarányának növelése, ezáltal az energiaköltségek csökkentése, illetve hozzájárulás a széndioxid kibocsátás mérsékléséhez.
- A vállalkozói aktivitás növelése, ezáltal további munkahelyteremtés elősegítése ipari parkok, üzemek, ipari területek létesítésével.
- A megyei tematikus utakhoz kapcsolódó turisztikai vonzerők és szolgáltatások fejlesztése (pl. egyházi, gasztronómiai)
- Az egészségügyi alapellátás feltételeinek javítása, színvonalának növelése.
- A mezőgazdasági szektorban a termelés és értékesítés támogatásával a helyi gazdálkodók megélhetésének biztosítása, a foglalkoztatás növelése.

1.3. A területrendezési tervekkel való összefüggések vizsgálata

A tervhierarchia legmagasabb szintjén az Országos Területrendezési Terv áll, melyet az Országgyűlés a 2003. évi XXVI. törvénnyel (a továbbiakban: OTvT) hagyott jóvá és többször módosított. Az OTvT célja, hogy meghatározza az ország egyes térségei terület felhasználásának feltételeit, a műszaki-infrastrukturális hálózatok összehangolt térbeli rendjét, tekintettel a fenntartható fejlődésre, valamint a területi, táji, természeti, ökológiai és kulturális adottságok, értékek megőrzésére, illetve erőforrások védelmére.

A térségi, illetve megyei területrendezési tervek hivatottak a térségi területfelhasználási kategóriák és övezetek kijelölésére, az országos területfelhasználási kategóriák, övezetek

figyelembe vételével, azok pontosításával. Herend területére Veszprém Megye Területrendezési Terve érvényes.

Az OTrT 6. § (3) bekezdése szerint „Az országos területfelhasználási kategóriákra vonatkozó szabályoknak a kiemelt térség vagy a megye területére vetítve, a kiemelt térségi és megyei területfelhasználási szabályoknak a település közigazgatási területére vetítve kell teljesülniük.”

Az OTrT legutóbbi, 2014. január 1-jétől érvényes módosítása (Mtv.) alapján (OTrT 31/B. § e) pontja szerint): „azokat az országos övezeteket, amelyeket a kiemelt térségi és megyei területrendezési terv alkalmaz, azonban az MTv. megszüntetett, a településrendezési eszközök készítésénél, módosításánál nem kell alkalmazni,”

Ezek az övezetek a következők:

- Országos komplex tájrehabilitációt igénylő terület övezete
- Kulturális örökség szempontjából kiemelten kezelendő területek övezete
- Kiemelten érzékeny felszín alatti vízminőség-védelmi vízgyűjtő terület övezete
- Felszíni vizek vízminőség-védelmi vízgyűjtő területének övezete
- Ásványi nyersanyag-gazdálkodási területek övezete
- Együtt tervezendő térségek

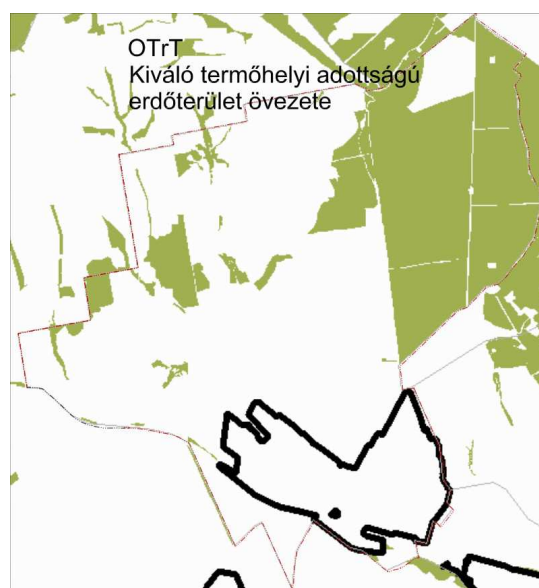
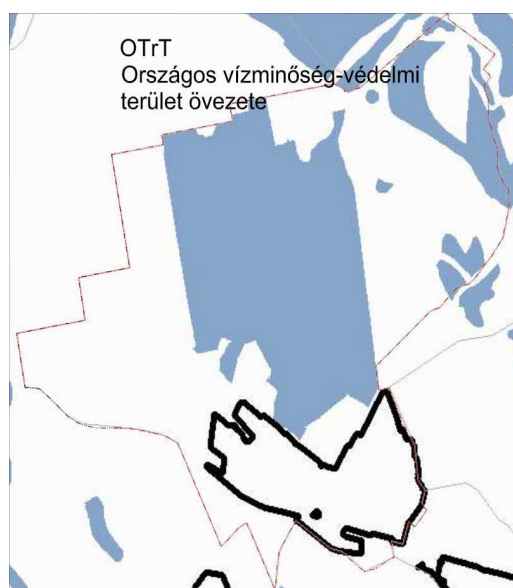
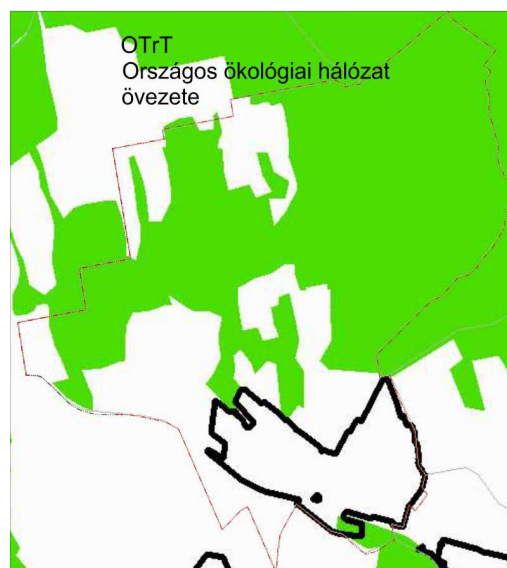
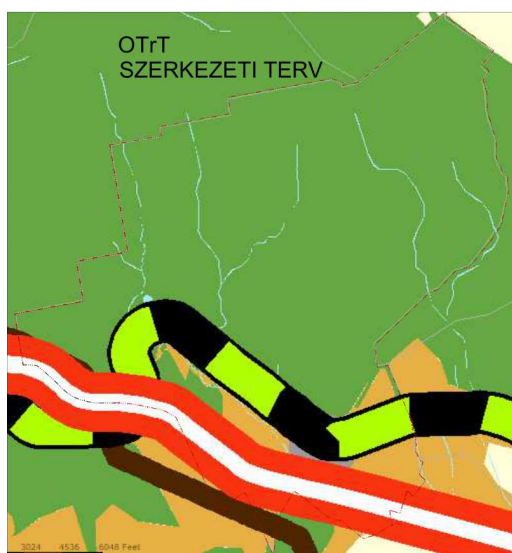
Az OTrT legutóbbi, 2014. január 1-jétől érvényes módosítása alapján (OTrT 31/B. § f) pontja szerint): „azokra az országos övezetekre, amelyeket a kiemelt térségi és megyei területrendezési terv alkalmaz, azonban a rá vonatkozó előírásokat az MTv. módosította, a településrendezési eszközök készítésénél, módosításánál e törvénynek az MTv.-vel megállapított övezeti előírásait kell alkalmazni,”

Az Országos Területrendezési Terv (OTrT) következő övezetei nem érintik a települést:

- Kiváló termőhelyi adottságú szántó területek övezete, Jó termőhelyi adottságú szántóterület övezete, Világörökségi és világörökségi várományos terület övezete, Nagyvízi meder és a Vásárhelyi terv területének övezete.

Az Országos Területrendezési Terv (OTrT) következő övezetei érintik a települést:

- Országos ökológiai hálózat övezete
- Kiemelt fontosságú honvédelmi terület övezete
- Tájképvédelmi szempontból kiemelten kezelendő terület övezete
- Országos vízminőség-védelmi terület övezete
- Kiváló adottságú erdőterület övezete

Az OTvT legutóbbi, 2014. január 1-jétől érvényes módosítása (Mtv.) alapján (OTvT 31/B. § g) pontja szerint): „azokat a kiemelt térségi és megyei övezeteket, amelyeket a kiemelt térségi és megyei területrendezési terv megállapít, azonban az MTv. megszüntetett, az i) pontban foglaltak kivételével a településrendezési eszközök készítésénél, módosításánál nem kell alkalmazni,”

Ezek az övezetek a következők:

- térségi komplex tájrehabilitációt igénylő terület
- történeti települési terület övezete
- nagyvízi meder övezete
- vízerózióknak kitett terület övezete
- szélerózióknak kitett terület övezete

Az OTvT legutóbbi, 2014. január 1-jétől érvényes módosítása (Mtv.) alapján (OTvT 31/B. § h) pontja szerint): „azokat a kiemelt térségi és megyei övezeteket, amelyeket a kiemelt térségi és megyei területrendezési terv megállapít, azonban a rá vonatkozó előírásokat az MTv. módosította, a j) pontban foglaltak figyelembevételével a településrendezési eszközök készítésénél, módosításánál e törvénynek az MTv.-vel megállapított övezeti előírásaival kell alkalmazni”.

Ezek az övezetek a következők:

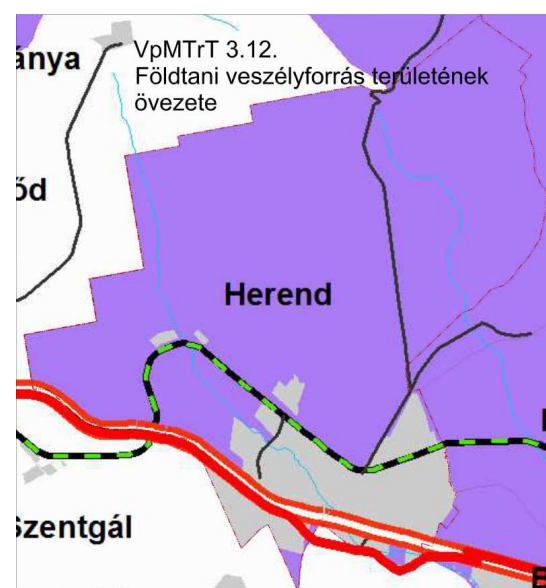
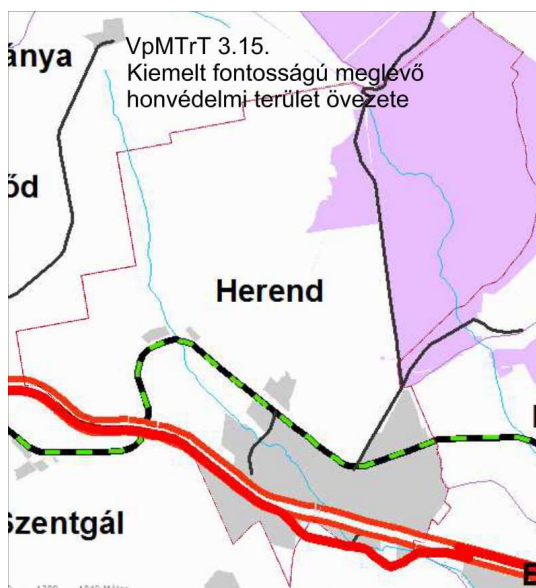
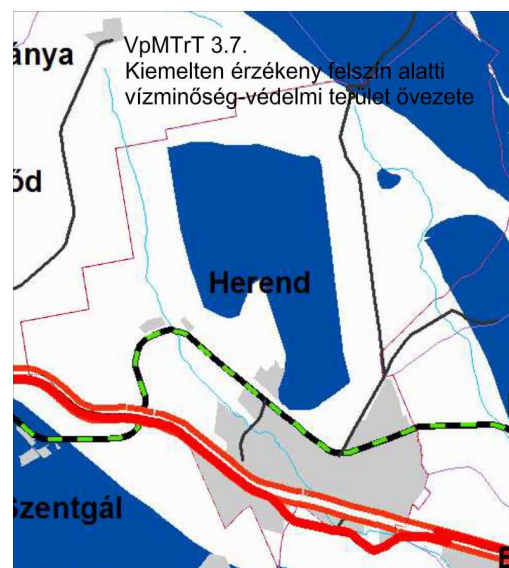
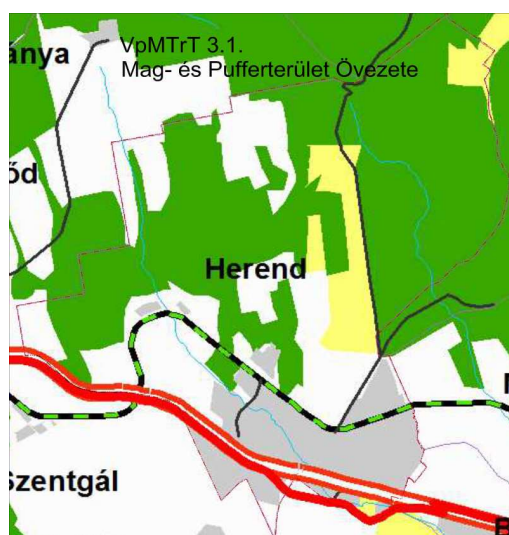
- magterület övezete
- ökológiai folyosó övezete
- pufferterület övezete
- erdőtelepítésre javasolt terület övezete
- rendszeresen belvízjárta terület övezete
- földtani veszélyforrás területe övezete
- honvédelmi terület övezete
- térségi jelentőségű tájképvédelmi terület övezete

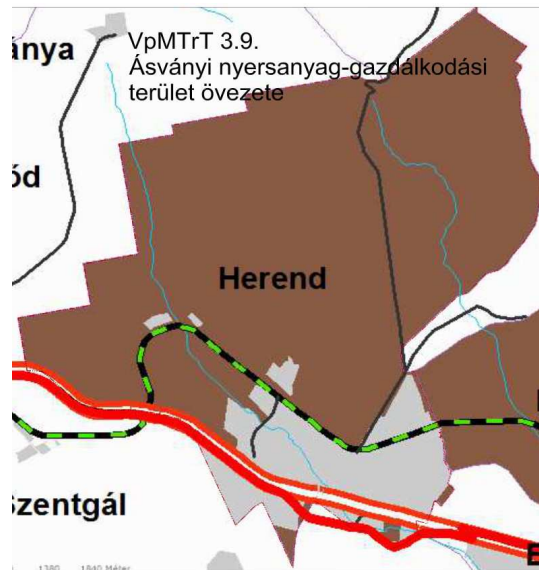
A Veszprém Megye Területrendezési Terve (VMTrT) következő alkalmazandó övezetei nem érintik a települést:

- Ökológiai folyosó övezete
- Kiváló termőhelyi adottságú szántó területek övezete
- Országos komplex tájrehabilitációt igénylő terület övezete
- Felszíni vizek vízminőség-védelmi vízgyűjtő területének övezete
- Rendszeresen belvízjárta terület
- Honvédelmi terület övezete

A Veszprém Megye Területrendezési Terve (VMTrT) következő övezetei érintik a települést:

- Ökológiai magterület övezete
- Ökológiai pufferterület övezete
- Erdőtelepítésre alkalmas erdőterület övezete
- Kiemelten érzékeny felszín-alatti vízminőség-védelmi terület övezete
- Kiemelt fontosságú meglévő honvédelmi terület övezete
- Kiváló termőhelyi adottságú erdő területek övezete
- Országos jelentőségű tájképvédelmi terület övezete
- Földtani veszélyforrás terület övezete
- Ásványi nyersanyag gazdálkodás terület övezete

A hatályos településrendezési eszközök (a 7/2011. (II.23.) önkormányzati határozattal elfogadott településszerkezeti terv és az 1/2011. (II.24.) önkormányzati rendelet és mellékletei) teljesen összhangban vannak a fenti területrendezési tervekkel.

1.4. A szomszédos települések hatályos településszerkezeti terveinek - az adott település fejlesztését befolyásoló - vonatkozó megállapításai

Herend város szomszédos települései: Szentgál, Bánd, Hárskút, Márkó.

Herend város településfejlesztését és településrendezési eszközeit a közlekedési infrastruktúra és a belterület szomszédos település igazgatási határával való közvetlen szomszédsága befolyásolja. Így a Székesfehérvár-Szombathely vasútvonal és a 8. számú főközlekedési út, mint meghatározó infrastrukturális vonal jelentősen korlátozza a belterület és ezen belül döntően a lakóterület fejleszthetőségét, melyet keletről a márkói igazgatási határig kinyúló lakóterület tovább növelésének akadálya befolyásolja legnagyobb mértékben.

A 8. számú főközlekedési út megépülésével, illetve a továbbépítését lehetővé tevő a szomszédos településekkel összhangban elkészült településrendezési eszközökkel Herend város településszerkezeti terve összhangba került Szentgál, Bánd és Márkó közlekedési infrastruktúra hálózatával. Márkó község igazgatási határa miatt keleti irányban a település csak akkor lenne fejleszthető, ha igazgatási határmódosítás történne, melyre korábban volt már példa. Jelenleg azonban erre nincs szükség, mert kellő mennyiségű fejlesztési terület áll rendelkezésre még kihasználatlanul. Északi irányban Hárskút felé a csapadékvíz elvezetési rendszer kapcsolódik, melynél Hárskút településszerkezeti tervében lehetnek kapcsolódási pontok a Herendi csapadékvíz elvezetési rendszerhez.

Szentgál felé a meglévő herendi iparterületek fejlesztése történhet, melyet nem akadályoz a szomszédos település szerkezeti terve. Bánd községgel pedig a szükséges közlekedési kapcsolatok és azok fejleszthetősége biztosított a települések szerkezeti tervein.

1.5. Hatályos településfejlesztési döntések bemutatása

1.5.1. A hatályos fejlesztési koncepció, integrált településfejlesztési stratégia vonatkozó megállapításai

- a településközpont fejlesztése,

- a zöldterületek fejlesztése különösen a településközpontban,
- a belterületi csapadékvíz hálózat rekonstrukciója, bővítése,
- a lakóterületek továbbfejlesztése, a családi házastól eltérő beépítési lehetőségek biztosítása,
- kereskedelmi szállásférőhelyek létrehozása,
- intézményhálózat fejlesztése, ezen belül az iskola bővítése és felújítása, az egészségház bővítése és felújítása,
- kereskedelem és szolgáltatás fejlesztése, ezen belül helyi piac kialakítása,
- közlekedési infrastruktúra fejlesztése, elsősorban a szomszédos települések és Veszprém felé a kerékpárút kiépítése, Herend-bányatelepi terület közúttal való összekötése Herend központi területével, helyi járatú tömegközlekedés biztosítása, megfelelő kapacitású aluljáró és szintbeni kereszteződés kialakítása a vasútvonalon
- ipari park létrehozása, a meglévő iparterületek elsősorban barna mezős fejlesztése,
- horgásztavak környékén sport és pihenőpark létrehozása,
- temető bővítés,
- megfelelő védőerdő sávok telepítése a gazdasági területek körül,
- a bányatelepi lakóterület rehabilitációja.

1.5.2. Hatályos településfejlesztési és településrendezési szerződések

Aktuális előkészített fejlesztések:

Herend Zöld Város projekt: multifunkcionális szabadidős létesítmény fejlesztésre, alulhasznosított vagy használaton kívüli önkormányzati terek, épületek, zöldfelületek fejlesztésére, valamint a vízelvezetés megoldására és a meglévő tóból öntözésre, rendezvénytér, színpad kialakítására a tavon, „Herendi Egészségkert helyi termék piac kialakítására (ahol a herendi és környékbeli települések lakosai, őstermelők, kiskerttel rendelkezők, a számukra felesleges, egészséges, saját maguk által termelt termékeket el tudják adni, szintén környékbeli embereknek) irányul. A projekt további céljai zöldfelület rekonstrukció, növénytelepítés, új zöldfelületek kialakítása, játszótér, külső felnőtt fitness eszközök, futópálya, kutya-futtató kialakítása. Emellett gazdasági funkció: üzletek pl. gyógynövény, kereskedelmi és szolgáltató tér kialakítására, illemhelyek, öltözők kialakítására a tó mellett a téli korcsolyázáshoz. A célunk, hogy a városba beérkező vendégek, átutazók számára kellően látványos „városkapuként” megfelelően vonzó benyomást nyújtsunk, egyben olyan köztereket adjunk a helyi lakosságnak és a turistáknak, melyek növelik városunk vonzerejét.

Herendet Herend-Bányatelepi lakott külterülettel összekötő út létesítése: Herend város külterületén, a Bányatelepen a 2015. évi népesség nyilvántartási adatok szerint 117 (bejelentett) lakos él. Herendről a Bányatelep minden évszakban csak a 8-as főközlekedési útvonalon keresztül, nagy kerülővel közelíthető meg. A főútvonalon a gyalogos közlekedés és kerékpárfogalom tiltott, illetve balesetveszélyes. Az ott lakók bejárásának biztosítása érdekében szükséges a jelenlegi nehezen járható földút helyett pormentes közút kiépítése. A közút kiépítésével a Bányatelepi lakosok könnyebben tudnak munkába, orvoshoz, boltba járni, ezáltal esélyegyenlőségük nő, kirekesztettségük csökken.

(projekt adatlapot lásd a 1. mellékletben)

Herend belterületi csapadékvíz hálózat rekonstrukciója, bővítése: Herend közigazgatási területén a csapadékvíz hálózat alapvetően „adhoc” jelleggel került kialakításra. Az elmúlt csapadékosabb időszak során többször okozott károkat a településen a nem kellő áteresztő

képességű, nem rendszerszerűen megépített csapadékvíz elvezető hálózat. A csapadékvíz elvezető rendszer teljes felülvizsgálatára, illetve egységes rendszerként történő kialakítására van szükség a további károk elkerüléséhez.

(projekt adatlapot lásd az 1. mellékletben)

Herend Általános Iskola épületének felújítása, bővítése: A település Általános Iskolája az 1970-es években létesült, tornateremmel való bővítése és részleges átépítése az 1996 évben készült el. Azóta érdemi korszerűsítési átépítési munkák az energetikai korszerűsítést kivéve az épületen nem folytak ezért, a projekt célja, hogy az iskola bővítésre kerüljön, melynek során a működéshez megfelelő mennyiségű osztályterem és szociális blokk, konyhafejlesztés és a meglévő tornaterem bővítése (tornacsarnokká) álljon rendelkezésre, valamint az épület elavult szerkezetei felújításra kerüljenek úgy, hogy a mai előírásoknak és üzemeltetési feltételeknek megfeleljen. Lehetőséget kell biztosítani egy tanuszoda későbbi helyének is az iskola közelében.

(projekt adatlapot lásd a 1. mellékletben)

Herendi Egészségház fejlesztési projekt: Az egészségház felújítása, bővítése, az épület akadálymentes megközelíthetőségének kiépítése, energetikai korszerűsítése.

A Herendi Család és Gyermekjóléti szolgálat épületének felújítása projekt: Család és Gyermekjóléti szolgálat épületének felújítása, akadálymentesítése, energetikai korszerűsítése.

(projekt adatlapot lásd a 1. mellékletben)

Herendet a szomszéd településekkel összekötő turisztikai és hivatásforgalmi kerékpárút kialakítása, valamint Herend városrészeit összekötő kerékpárút fejlesztés projekt: a 8. sz. főút gyorsforgalmi úttá történő fejlesztése után kerékpárral a főútra tilos felhajtani. Biztonságos kerékpározás számára jelenleg nincs sem kijelölt sem kiépített útvonal. A munkába járáshoz, a városrészek összekötéséhez és a turisztikai látványosságok megközelítéséhez nem áll rendelkezésre kerékpárút. Ennek kialakítása kiemelten fontos feladat.

Herend turisztikai fejlesztési projekt: Herend város turisztikailag hasznosítható ingatlanjainak, területeinek, programjainak fejlesztése minőségi, mennyiségi és marketing oldalról is.

Herendi Művelődési Ház és Könyvtár felújítási projekt: A művelődési ház külső, belső felújítása, energetikai fejlesztése és kismértékű bővítése különböző funkciók részére.

Közösségi és tájház felújítási projekt: A volt „felső iskola” épületének felújítása illetve átépítése több közösségi funkció számára és tájház kialakítására.

A Herendi Német Nemzetiségi Ház és Idősek Klubja felújítási projekt: a vegyes funkciójú épületének felújítása, akadálymentesítése, valamint épületenergetikai korszerűsítése.

Ipari terület fejlesztési projekt: a meglévő gazdasági- és iparterületek „barna-mezős” fejlesztése, valamint új ipari-park előkészítése és kialakítása.

Belső közlekedésfejlesztési projekt: utak, járdák paramétereinek javítása, csomópontok fejlesztése, vasúti átjárók fejlesztése, parkolás fejlesztése, közlekedésbiztonsági fejlesztések, közvilágítás és műtárgy fejlesztés.

Herendi Szegregált terület fejlesztési projekt: társadalmi együttműködés erősítését szolgáló helyi szintű komplex program és leromlott városi terület rehabilitációja.

1.6. A település településrendezési tervi előzményeinek vizsgálata

1.6.1. A hatályban lévő településrendezési eszközök

Herend város Önkormányzat Képviselő-testülete 2001-ben 63/2001. (IV.17) számú határozattal elfogadta Herend Településszerkezeti tervét, amit a Pannonterv Kft. készített. A teljes közigazgatási területre Településszerkezeti terv készült. A központi belterület és a fejlesztésbe vont területek rendelkeznek Szabályozási tervvel. A „B” és „C” jelű fejlesztési területek telektömbre vonatkozó Szabályozási terve készült el 2002 évben, melyet a MULTIFORM Kft készített. A szabályozási terveknek „szabályzatot” adó Helyi Építési Szabályzat (HÉSZ) 2008. évben került elfogadásra. Az elfogadott településrendezési eszközöket lakossági, illetve gazdálkodó szervezetek kezdeményezésre, továbbá a 8-as út építése miatt többször módosították.

A jelenleg hatályos településrendezési eszközök a legutóbb a 25/2015. (XI.23.) önkormányzati rendelettel módosított egységes szerkezetbe foglalt 1/2011. (II.24.) önkormányzati rendelet és mellékletei, valamint a legutóbb 184/2015 (XI.23.) számú határozattal módosított egységes szerkezetbe foglalt 7/2011. (II.23.) számú határozat és melléklete a szerkezeti terv.

A 7/2011 (II.23.) határozattal és 1/2011. (II.24.) rendelettel elfogadott településrendezési eszközök ITS szempontjából meghatározó lényeges módosításai:

1. módosítás:

A Herend, Bányatelepen az övezethatár kismértékű módosításával a Majolikagyár gazdasági területe és a Horgászegyesület rekreációs célú területei növekedtek a közlekedési területek rovására.

2. módosítás:

A településközpont közel fekvő terület szabályozási paramétereinek meghatározása

A település új központjához közel (551/5 hrsz), jelenleg részben sportpályaként működő alulhasznosított területen a településszerkezeti terv településközponti vegyes területet jelöl, távlati fejlesztési lehetőségként. A szabályozási terv K-sp különleges sport területként kezeli. Az Önkormányzat, fejlesztési elképzelései megvalósításának érdekében a településszerkezeti tervben meghatározott módon részletes szabályozást készít a területre. A meglévő sport funkció megmaradt, kiegészült kereskedelmi, szolgáltató, közösségi funkciókkal.

3. módosítás:

Hész módosítás

A HÉSZ 11.§ (2) bekezdése új villamos energia hálózat létesítésekor vagy rekonstrukciójakor kötelezően földkábel alkalmazását írta elő. Az Önkormányzat nem kívánt ilyen drasztikusan szigorítani a szabályokon, ezért a hivatkozott bekezdést hatályon kívül helyezte.

4. Módosítás:

Az önkormányzat a település központjában lehetőséget kívánta biztosítani nyitott piac kialakítására, ezért a településközpont vegyes terület övezetének előírásait kiegészítette ennek lehetőségével.

5. módosítás

A kiemelt nemzeti beruházként épülő 8 sz. főút Herend – Jánosháza közötti szakasz 2x2 forgalmi sávra történő bővítése és a meglévő út 115 kN teherbírású burkolat megerősítése engedélyezéséhez szükséges településrendezési eszközök módosítása a NIF Zrt által készített engedélyezési tervek és kisajátítási tervek alapján. Ezzel biztosítottá vált a Bányatelep és Majolikagyár közvetlen megközelítési lehetősége a 8-as számú gyorsforgalmi főútról.

1.6.2. A hatályos településszerkezeti terv megállapításai, megvalósult elemek

A fenti módosítások alapján részben több paraméter pontosításra került, melyek a helyi igényeket jobban szolgálták és több fejlesztés lehetővé vált, így:

- a volt sportpálya területén településközponti vegyes területen lakások, üzletek szolgáltatások kialakíthatósága és piac területének kijelölése történhet meg.
- A 8-as számú főközlekedési út 2x2 sávra bővítése és a környező kiszolgáló utak kialakíthatósága részben már meg is valósult, ill. megvalósítás előtt áll.

Több fejlesztési elképzelés a jelen ITS általi előkészítés után kerül településrendezési tervezési módosításra, illetve megvalósításra döntően pályázati források felhasználásával.

Ezek többek között:

- **Zöld Város projekt**
- **Herendet Herend-Bányatelepi lakott külterülettel összekötő út létesítése**
- **Herend belterületi csapadékvíz hálózat rekonstrukciója, bővítése**
- **Herend Általános Iskola épületének felújítása, bővítése**
- **Herendi Egészségház fejlesztése**
- **Hivatásforgalmi kerékpárút a szomszéd települések felé, összekötve a Veszprémi iránnyal és a városrészek összekötésével**
- **Herend turisztikai fejlesztési projekt**
- **Herendi Művelődési Ház és Könyvtár épület felújítási projekt**
- **Közösségi és tájház felújítási projekt**
- **Herendi Német Nemzetiségi Ház és Idősek Klubja épület felújítási projekt**
- **Iparterület fejlesztési projekt**
- **Herendi szegregált terület fejlesztési projekt (társadalmi együttműködés erősítését szolgáló helyi szintű komplex program és leromlott városi terület rehabilitációja)**
- **Herendi Család- és Gyermejkölési Szolgálat épületének felújítása projekt**
- **Belső közlekedésfejlesztési projekt**

1.7. A település társadalma

1.7.1. Demográfia, népesesség, nemzetiségi összetétel, képzettség, foglalkoztatottság, jövedelmi viszonyok, életminőség és

1.7.2. Térbeli-társadalmi rétegződés, konfliktusok, érdekviszonyok

Herend a Közép-Dunántúli Régióban, Veszprém Megyében a veszprémi statisztikai kistérségben található. A városi rangot 1999. július 1. napján kapta meg.

Herend településnek a 2015. januári népesség statisztikai adatok szerint 3533 fő állandó lakosa van. A nők és a férfiak aránya a teljes lakosságszámot figyelembe véve közel 50%. Ez az arány azonban elmozdul az egyes korosztályoknál. A férfiak aránya nagyobb a nők arányánál egy korcsoportot kivéve. A 65 év feletti korcsoportban a nők aránya 59,6 %, míg a férfiaké 40,4 %. Sok a településen az idős egyedülálló nő. Az aktív korú lakosok (19-64) aránya az összlakossághoz viszonyítva 64,9%, amely az országos átlaghoz viszonyítva jónak mondható. A nyugdíjas korosztály aránya az összlakossághoz képest 15,8%, kedvező képet mutat jelenleg.

2014. évi Herend lakosság statisztika

2014. év	fő			%	
	nők	férfiak	összesen	nők	férfiak
Összes lakos	1778	1755	3533	50,3	49,7
0-3 éves	41	72	113	36,3	63,7
4-14 éves	190	212	402	47,3	52,7
15-18 éves	65	76	141	46,1	53,9
19-64 éves	1193	1199	2392	49,9	50,1
65 év feletti	289	196	485	59,6	40,4

Forrás TEIR, önkormányzati adatok

A lakosságszám kis ingadozással évek óta 3500 fő környékén van. Megfigyelhető az elmúlt 5 éves lakosságszámot figyelve, hogy a településen a gyereklétszám (0-14 évesek) csökken, a 15 éven felüli lakosság aránya nő. Egyre kevesebb gyerek születik, egyre kevesebb az óvodáskorú és iskoláskorú gyermek száma. Az aktív korú lakosok aránya az összlakossághoz viszonyítva 65,6 %, amely az országos átlaghoz viszonyítva jónak mondható. A nyugdíjas korosztály (65 év feletti) aránya az összlakossághoz képest 13,7 %, kedvező képet mutat jelenleg.

Korcsoportos megoszlás az elmúlt 5 évben

	2014 (fő)	2013 (fő)	2012 (fő)	2011 (fő)	2010 (fő)
Állandó lakosság száma	3533	3547	3521	3520	3519
0-14	515	511	510	523	526
15-	3018	3036	3011	2997	2993
0-18	656	681	683	695	718
19-62	2318	2318	2312	2309	2304
63-	559	548	526	516	497

Forrás TEIR, önkormányzati adatok

Herend településen is megfigyelhető a lakosság lassú előregedése, a 65 év feletti aránya növekvő, a 0-14 éves korosztály csökkenő tendenciát mutat.

Herend öregedési indexe

	65 év feletti állandó lakosok száma (fő)	0-14 éves korú állandó lakosok száma (fő)	Öregedési index (%)
2010	435	526	82,6
2011	438	523	83,7
2012	439	510	85,8
2013	473	511	92,5
2014	485	515	94,1

Forrás TEIR, önkormányzati adatok

A munkanélküliek száma a településen 2016. január hónapban 69 fő, az aktív korú lakosság 2,69%-a. Az elmúlt években a munkanélküliek aránya fokozatosan csökkent.

Herend munkanélküliségi statisztika

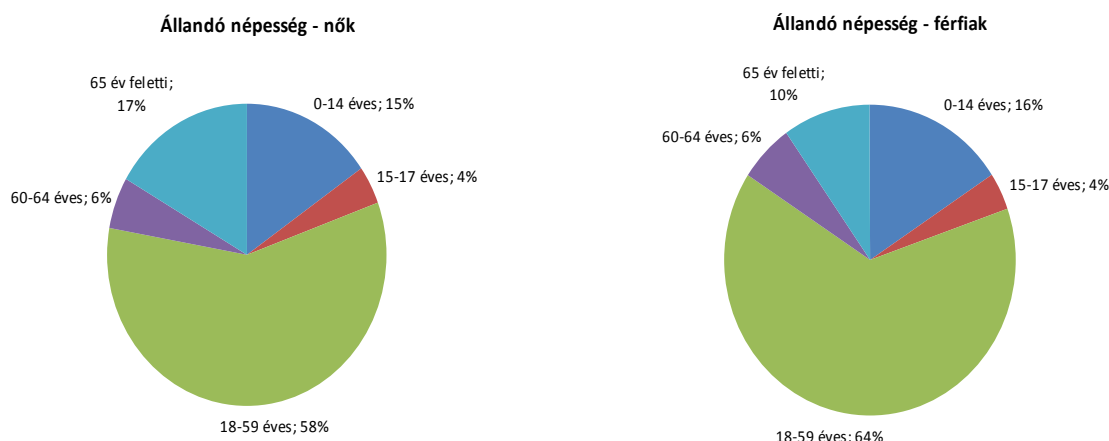
Év	Munkanélküliek száma (fő)	Munkaképes korú népesség (fő)	Munkanélküliek aránya (%)
2015	63	2563	2,46
2014	59	2572	2,29
2013	96	2442	3,9
2012	101	2444	4,1

Forrás TEIR, önkormányzati adatok

A nők-férfiak aránya 51-49%-ban oszlik meg az összlakosságon belül. Ez az arány a 65 év feletteknél változik meg. Látható, hogy a nők kerülnek többségbe. Sok a településen az egyedülálló, időskorú női lakos, akik segítségre szorulnak a ház körüli teendők ellátásában.

Herend állandó népessége

	fő			%	
	nők	férfiak	összesen	nők	férfiak
nő	1787	1733	3520	51%	49%
0-2 évesek			82		
0-14 éves	247	276	523	47%	53%
15-17 éves	66	65	131	50%	50%
18-59 éves	943	1120	2063	46%	54%
60-64 éves	90	104	194	46%	54%
65 év feletti	270	168	438	62%	38%

Forrás TEIR, önkormányzati adatok

2012-ben a település öregedési indexe 86.1%-volt, mely fiatalos népességszerkezetet jelez. Herend Város Önkormányzata kifejezetten szem előtt tartja a 14 éven aluli korosztály érdekeit, ennek érdekében színvonalas oktatást biztosító intézményeket tart fenn, illetve működtet. A Herendi Hétszínvilág Óvoda és Bölcsődében, valamint a Herendi Német Nemzetiségi Nyelvoktató Általános Iskolában a gyermekek megismerkedhetnek a német nemzetiségi hagyományokkal, nyelvoktatásban részesülnek, zenei-; táncoktatásban vehetnek részt.

Herend az elmúlt időszakban vonzotta a betelepülőket, mivel – ha ugyan minimális mértékben is–de az bevándorlás volt jellemző a településre. A természetes szaporodás mértéke két éve pozitív volt, ami a lakosság növekedését erősíti.

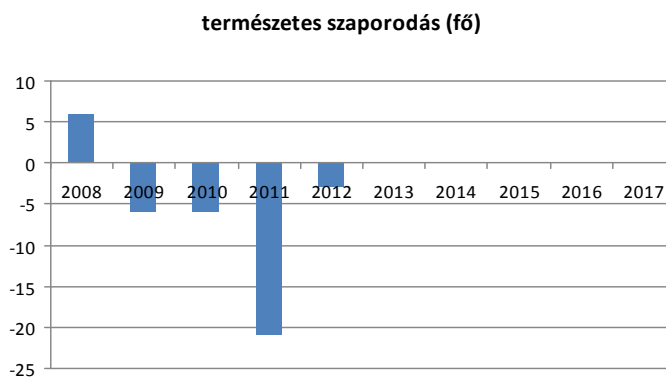
Belföldi vándorlások

	állandó jellegű odavándorlás	elvándorlás	egyenleg
2008	81	96	-15
2009	70	85	-15
2010	65	103	-38
2011	98	74	24
2012	74	70	4

Forrás TEIR, önkormányzati adatok

Természetes szaporodás

	élve születések száma	halálozások száma	természetes szaporodás (fő)
2008	37	31	6
2009	31	37	-6
2010	32	38	-6
2011	19	40	-21
2012	30	33	-3

Forrás TEIR, önkormányzati adatok

Várható tendenciák

Mindezen statisztikai adatok alapján megállapítható, hogy az állandó népesség száma csekély mértékben csökken. Az aktív korú lakosság – 2388 fő – egy jelentős része a méltán világhíres Herendi Porcelánmanufaktúrában dolgozik, de sokan ingáznak a két közeli nagyvárosba, Veszprémbe és Ajkára is.

Fontos azonban megjegyezni, hogy a jelenlegi szokások alapján, egyre több fiatal család értékeli újból a vidék nyugalmaát. Herend kiváló célpont az adottságok alapján. A környező településekről és Veszprémből is sokan ide költöznek a nyugodt, csendes zöldövezetes kisvárosba. A betelepülő fiatalok igényeinek is jobban meg fog felelni egy olyan település, ahol a csapadékvíz elvezetés megoldott lesz, és nem veszélyeztetni majd ingatlanjaikat és a település többi közintézményét és gazdasági területeit sem.

Herenden a 2011-es népszámláláskor 367 fő német, 18 fő cigány nemzetiségűnek vallotta magát.

Herenden Német Nemzetiségi Önkormányzat működik. A Herendi Hétszínvilág Óvoda és Bölcsődében 3 óvodai csoportban folyik német nemzetiségi nevelés, melynek elsődleges célja a német nyelv megszerettetése és a nemzetiségi hagyományok ápolása. A Herendi Német Nemzetiségi Nyelvoktató Általános Iskolában 1971 óta 3. osztálytól heti 3 órában folyik német nyelvoktatás. 1996. óta minden évfolyamon heti 5 órára emelkedett a német nemzetiségi nyelvet oktató német órák száma. A 2005-2013. években között az alsó tagozatosoknak a német órakeret terhére heti 1 órában német nemzetiségi táncoktatás folyt, jelenleg a táncoktatás szakkör szintjén történik. 2013. szeptemberétől bevezetésre került a német népismeret oktatása.

Herenden a szó klasszikus értelmében vett mélyszegénységben, nyomorban élő nincsen. A településen is azonban egyre több család megélhetési, lakhatási gondokkal küzd a munkanélküliség, a munkahelyek hiánya, illetve elhelyezkedési nehézségek miatt. A szerény és szegényes körülmények között élők, a megélhetési nehézséggel küzdőkre az önkormányzat fokozott figyelmet fordít.

Herend városában is megfigyelhető az alacsony jövedelműek számának növekedése. Egyre több család, lakos fordul az önkormányzathoz támogatás, segély megállapítása érdekében. Az alacsony jövedelműek bevételeinek egy része szociális pénzbeli juttatásból származik, amely Herend városát illetően 50-60 családot jelent.

A helyi lakosok többsége szerény, átlagosnak mondható körülmények között él. A lakások, otthonok fenntartása azonban egyre nagyobb terhet jelent a lakosságra. Egyre több családnál előre fizetős mérőkészülék van felszerelve a villany és gáz közműszolgáltatás vonatkozásában.

Az inaktív lakosságra és a nagyon alacsony jövedelemmel rendelkezőkre az alacsonyabb, általában 8. általános iskolai végzettség a jellemző. A szakmával rendelkezők közül kevesebb a munkanélküliek száma. Jövedelem kiegészítés, érdekében sokan mellékállást, alkalmi munkát vállalnak. A mélyszegénységben élők által nyújtott szakipari munkákról, szolgáltatásnyújtásról nincs információ. Herenden a munkanélküliségi ráta 3.9 %, szemben a megyei 6.36 %-os átlaggal. A nők és a férfiak aránya a munkanélküliek között közel azonos. Az elmúlt két évben a nyilvántartott álláskeresők száma folyamatosan csökkent a 2009-es csúcs óta. A nyilvántartott álláskeresők közel egyharmada tartós munkanélküli.

A kedvező munkaerő-piaci helyzet részben a Herendi Porcelánmanufaktúra Zrt. munkaerő-tartó, munkaerő-felvevő és megtartó hatásának, részben Herend munkavállalás szempontjából kedvező fekvésének köszönhető. A városban a működő vállalkozások száma 2012. évben 267, ezek közül sok a kevés alkalmazottal működő és az egy személyes vállalkozás. A kiskereskedelmi egységek száma évek óta 5. A településen 10 vendéglátó ipari egység áll a lakosok és az ide látogatók rendelkezésére. A közeli megyeszékhelyre, valamint a szintén közeli Ajkára több herendi lakos ingázik naponta.

Nyilvántartott álláskeresők száma és aránya, 15-64 évesek száma

év	15-64 év közötti lakónépesség (fő)			nyilvántartott álláskeresők száma (fő)					
	nő	férfi	összesen	nő		férfi		összesen	
	fő	fő	fő	fő	%	fő	%	fő	%
2008	1278	1302	2580	57	4,5%	75	5,8%	132	5,1%
2009	1283	1055	2338	69	5,4%	88	8,3%	157	6,7%
2010	1268	1291	2559	58	4,6%	72	5,6%	130	5,1%
2011	1270	1289	2559	55	4,3%	52	4,0%	107	4,2%
2012	1276	1296	2572	52	4,1%	49	3,8%	101	3,9%

Forrás TEIR, önkormányzati adatok

A családok döntően saját tulajdonú családi házakban, lakásokban élnek. Növekszik azonban az albérletben élők száma. Megfigyelhető a több generáció együttélés növekedése. A családi házakhoz tartozó kerteket egyre többen megművelik.

1.7.3. Települési identitást erősítő tényezők (történeti és kulturális adottságok, társadalmi élet, szokások, hagyományok, nemzetiségi kötődés, civil szerveződések, vallási közösségek stb.)

Herend határában késő római kori leleteket találtak, míg a község mai területén a középkorban több kisebb falu is állt. A vidék, a környék mindig vadászterület volt, annak megfelelő lakosokkal. Mivel Veszprém 1552 és 1566 között török kézen volt, a törökök fehérvári robotra kényszerítették a herendi lakosságot, és a török kiűzése után a falu elnéptelenedett. A herendi pusztá 1764 és 1847 között került ismételt betelepítésre, ekkor kezdett újra fejlődni. Sok volt a német ajkú, ahogy az 1828. évi összeírás, majd az 1836. évi nemesi vagyonösszeírás adatai mutatták.

Herend város legfőbb vonzereje az idegenforgalom területén a herendi porcelán. Herendet világhírűvé tevő Porcelánmanufaktúrát 1826-ban Stingl Vince alapította, amikor létrehozta kőedénygyárát. 1839-ben Fischer Mór kereskedő kezébe került a vállalkozás, akinek a

nevéhez fűződik a porcelán gyártás beindítása. A manufaktúra dacolva korokkal, gazdasági helyzetekkel mind a mai napig vezető szerepet tölt be hazánk porcelángyártásában, de jelentős a szerepe az egész világon. A dolgozók létszáma a 2015. december 31- állapot szerint 701 fő.

A település 1999. július 1-jétől városi rangot kapott.

A Német Nemzetiségi Önkormányzatnak és a több mint negyed évszázada fennálló Herendi Német Nemzetiségi Kulturális Egyesületnek komoly szerepe van abban, hogy a város a mai napig őrzi sváb hagyományait. Herend város németországi testvértelepülése Marktleuthen.

Fontos szerepet játszanak a település mindennapjaiban a civil szervezetek, amelyek saját működési területükön kiemelkedő munkát végeznek, mind a hétköznapiakban, mind pedig a jeles eseményeken, a település fejlődésének érdekében, a lakosság érdekeit, igényeit figyelembe tartva. Minden csoportról elmondható, hogy képviseltetik magukat a település rendezvényein, ahol aktív jelenléttel, munkával segítik a sikeres lebonyolítást.

Herenden működő civil szervek: Nyugdíjas Klub, Viktória Táncgyűlés, Nefelejcs Táncsoport, Német Nemzetiségi Dalkör, Herendi Német Nemzetiségi Egyesület, Bakony-Hargita Baráti kör, Szent Euszták Kórusért Alapítvány, Stingl Vince Szociális és Kulturális Közalapítvány, Általános Iskolás Gyermekekért Közalapítvány, Herendi Horgász Egyesület, Herendi Porcelánművészeti Múzeum Alapítvány, Herendi Porcelán Sportkör, Herend Városi Tekeklub, Herendi Tea-kwon-do Egyesület, Herendi Modellező Sportegyesület.

A városban működő civil szervek öntevékeny csoportok részére a Művelődési Ház és Könyvtár, valamint annak telephelyeként működő Közösségi és Tájház biztosít helyiséget.

A herendi lakosság többsége római katolikus (a vallásukat aktívan gyakorlók, templomba járók aránya 20 % körülire tehető), de a település egyben református egyházközség is és evangélikusok is találhatók a településen.

1.8. A település humán infrastruktúrája

1.8.1. Humán közszolgáltatások (oktatás, egészségügy stb.)

Herendi Hétszínvilág Óvoda és Bölcsőde gyermekintézmény két önálló intézményegységében óvodai nevelés-oktatás, valamint bölcsődei gondozás-nevelés folyik. 1975-ben és 1982-ben épített két épületszárny 2008-ban összekötő folyosóval bővült, ami komfortossá tette az intézménybe járó gyermekek mindennapjait. A tornaszoba és só-szoba az intézményt használók részére jól megközelíthetővé vált, az intézmény külső megjelenésében is szebb képet mutat.

2015-ben az intézményfenntartó pályázat útján külső hőszigetelést, vakolatszínezést, valamint nyílászáró cserét végzett, aminek köszönhetően teljesen megújult az épület.

Az óvoda 5 óvodai csoporttal működik, melyből 3 csoportban német nemzetiségi nevelés folyik. Másik két csoport sajátos arculatát a hagyományápolás, valamint a zenei nevelés, dramatizálás, bábozás biztosítja.

Jelenleg a gyermeklétszám 120 fő, amely mutatja, hogy az óvoda az alapítói okiratban engedélyezett maximális gyermeklétszámmal működik.

Nevelő és nevelő-munkát segítők létszáma a törvényi elvárásnak megfelelő.

Az óvoda tárgyi felszereltsége jó. A 3-6 éves korosztály számára gazdag fejlesztő játék készlet áll rendelkezésre. Amit fejleszteni szükséges: az udvari fejlesztő játékok.

A bölcsőde 1 csoporttal működik és ellátja Herend város lakosságának gyermekek napközbeni ellátására vonatkozó igényeit.

Jelenlegi gyermeklétszám 12 fő, ami egyben a maximális felvehető gyermeklétszám is. A bölcsőde tárgyi felszereltsége jó, a másféltől három éves korú gyermekek számára megfelelő számú és minőségű eszközkészlettel rendelkezik.

Ami a bölcsődében is fejlesztésre szorul: udvari fejlesztő játékok, gyermek játszóudvar, új szabványoknak megfelelő kerítés kialakítása.

Mindkét intézményben jól képzett pedagógusok, gondozók, dajkák és segítők látják el a munkát.

A Herendi Német Nemzetiségi Nyelvoktató Általános Iskola a 2015/2016-os tanévben 311 tanulóval, 17 tanulócsoporthal végzi a településen az oktató-nevelő munkát. Az iskola épülete az idei tanévben „A középületek kiemelt jelentőségű épületenergetikai fejlesztése” tárgyú KEOP-2015-5.7.0 számú pályázati projekt keretein belül új nyílászárókat és új külső hőszigetelést kapott, kívülről megújult.

Jó volna, ha a külső homlokzathoz hasonlóan megújulhatna a kissé elavult fűtésrendszer is. Az iskola valamennyi tanterme teljes kapacitással részt vesz az oktatásban, ha volna lehetőség további tantermekkel bővíteni, a tanulók differenciált oktatását legjobban szolgáló csoportbontásokra is kedvezőbb lehetőség lenne. A mindennapos testnevelés oktatás bevezetését követően merült fel az igény a szabadtéri tornapálya fedetté tételére, mely jelentősen könnyítene logisztikai terheinken.

A települési önkormányzat az egészségügyi alapellátás körében gondoskodik:

- a házi orvosi, házi gyermekorvosi ellátásról,
- a fogorvosi alapellátásról,
- az alapellátáshoz kapcsolódó ügyeleti ellátásról,
- a védőnői ellátásról,
- az iskola-egészségügyi ellátásról.

Herenden egy felnőtt, valamint egy gyermek házi orvosi szolgálat biztosítja az egészségügyi szolgáltatásokhoz való hozzájutást. Iskola egészségügyi ellátást a házi gyermekorvos látja el, mind az óvodában, mind az iskolában.

A településen egy fogorvosi alapszolgáltatás működik.

Az egészségügyi alapellátáshoz való hozzájutás akadálymentes, vizesblokkjaiban akadálymentes mellékhelyiség található.

A munkaidőn kívüli, a munkaszüneti-; valamint az ünnepnapok alkalmával az alapellátáshoz kapcsolódó ügyeleti ellátást a megyeszékhelyen (Veszprém) működő Egészségügyi Alapellátási Központ látja el.

A településen 2012. év végéig önálló védőnői szolgálat működött 2 fő védőnő foglalkoztatásával. 2013. január 1. napjától ezt a feladatot a Szentgál Település Önkormányzatával közösen fenntartott Védőnői Szolgálat látja el. A védőnők ellátják a várandósokat, a 0-7 éves gyermekeket és az iskola egészségügy keretén belül az általános iskola tanulóit illetve az óvodásokat.

A Veszprémi Kistérség Többcélú Társulás fenntartásában lévő Egyesített Szociális Intézmény telephelyeként működő herendi Idősek Klubja szolgáltatja a szociális étkeztetést, a házi segítségnyújtást és a nappali ellátást.

Családsegítést és a gyermekjóléti szolgáltatást Herend és további 9 település illetékességi területén a Herend Környéki Önkormányzatok Család és Gyermekjóléti Szolgálatja látja el. Az alapellátás keretében gondozzák a rászorult családokat, segítenek az ügyek vitelében.

Herenden egy gyógyszertár működik, amely részben akadálymentesített.

1.8.2. Esélyegyenlőség biztosítása

Herend Város Önkormányzata az elfogadott Helyi Esélyegyenlőségi Programjában helyzetelemzést készített a hátrányos helyzetű társadalmi csoportok - különös tekintettel a nők, a mélyszegénységben élők, a fogyatékkal élő személyek, valamint a gyermekek és idősek csoportjára - oktatási, lakhatási, foglalkoztatási, egészségügyi és szociális helyzetéről, illetve a helyzetelemzésen alapuló intézkedési tervben meghatározta a helyzetelemzés során feltárt problémák komplex kezelése érdekében szükséges intézkedéseket.

Kiemelt figyelmet kell fordítani az egyenlő bánásmód, az esélyegyenlőség és a társadalmi felzárkózás követelményének érvényesülését segítő intézkedésekre. Figyelemmel kell lenni az oktatás-képzés területén a jogellenes elkülönítés megelőzésére, az egyenlő esélyű hozzáférés biztosítására. Biztosítani kell a közszolgáltatáshoz és az egészségügyi ellátáshoz való hozzáférést. Olyan intézkedéseket kell hozni, mely csökkenti a hátrányos helyzetűek munkaerő-piaci hátrányát, illetve javítja foglalkoztatási esélyeiket.

Herend Város Önkormányzata az elfogadott Esélyegyenlőségi Programjával érvényesíteni kívánja:

- az egyenlő bánásmód, és az esélyegyenlőség biztosításának követelményét,
- a közszolgáltatásokhoz történő egyenlő hozzáférés elvét,
- a diszkriminációmentességet,
- szegregációmentességet,

a foglalkoztatás, a szociális biztonság, az egészségügy, az oktatás és a lakhatás területén feltárt problémák komplex kezelése érdekében szükséges intézkedéseket. A köznevelési intézményeket – az óvoda kivételével – érintő intézkedések érdekében együttműködik az intézményfenntartó központ területi szerveivel (tankerülettel).

Herend Város Önkormányzata az általa fenntartott intézmények vezetői számára feladatul adja és ellenőrzi, a településen működő nem önkormányzati fenntartású intézmények vezetőit pedig partneri viszony során kéri, hogy a Helyi Esélyegyenlőségi Programot valósítsák meg, illetve támogassák.

Az Önkormányzat azt is kéri intézményeitől és partnereitől, hogy vizsgálják meg, és a program elfogadását követően biztosítsák, hogy az intézményük működését érintő, és az esélyegyenlőség szempontjából fontos egyéb közszolgáltatásokat meghatározó stratégiai dokumentumokba és iránymutatásokba épüljenek be és érvényesüljenek az egyenlő bánásmódra és esélyegyenlőségre vonatkozó azon kötelezettségek, melyek az önkormányzat Helyi Esélyegyenlőségi Programjában részletes leírásra kerültek.

Herend Város Önkormányzata elvárja, hogy intézményei a Helyi Esélyegyenlőségi Program Intézkedési Tervében szereplő vállalásokról, az őket érintő konkrét feladatokról intézményi szintű akcióterveket és évente cselekvési ütemterveket készítsenek.

Herend Város Önkormányzata a HEP kidolgozására és megvalósítására, továbbá értékelésére, ellenőrzésére és az ennek során nyert információk visszacsatolására, valamint a programba történő beépítésének garantálására Helyi Esélyegyenlőségi Programért Felelős Fórumot hozott létre és működtet.

1.9. A település gazdasága

1.9.1. A település gazdasági súlya, szerepköre

A település szerepkörét jelentősen meghatározza Veszprém megyei jogú városhoz való közelsége, melyet a kiépült igen kedvező, kényelmes és biztonságos 2x2 sávós 8-as számú

gyorsforgalmi út még fokozott is. Herend a kisebb szomszédos községek részbeni kistérségi ellátását segítheti több területen. A felsőbb szintű ellátásban mindenképpen Veszprémnek van prioritása. Így a település gazdasági súlya is döntően speciális gazdasági területekre korlátozódik, melyek jövedelmezősége nem kiugró, hírneve viszont annál erősebb. (Porcelánmanufaktúra, Majolikagyár, bútorgyár). Ezek mellett több kisebb, közepes vállalkozás található. A gazdaság viszont éppen a kedvező infrastruktúra miatt és a kijelölt új gazdasági és lakóterületek miatt is erősödhet, mely főleg az ország gazdasági szerepének erősödésével együtt történhet. Hasonlóképpen nőhet szerepe a mikro- és kistérség szociális, oktatási, kereskedelmi és szolgáltatási ellátásában. Ehhez már eddig is történtek településrendezési és más intézkedések is, valamint újabbak készülnek, jelen ITS előkészítésével is.

1.9.2. A település főbb gazdasági ágazatai, jellemzői

Herenden kijelölt ipari park nincs, de a 8-as úttól Szentgál felé kialakítható. Ipari területein, melyek egy része (Porcelánmanufaktúra) a településközpontban található, nagyobb szennyezéssel járó tevékenység nem folyik. A város vezetősége a zöldséves város megtartása mellett voksolt. Ipari szennyezéssel járó vállalkozásokat, üzemeket a város belterületén és közelében nem szívesen fogad.

Herenden a legnagyobb számban a Porcelánmanufaktúra Zrt. foglalkoztat munkaerőt. Őt követő nagyságrendekkel lemaradva az Árkossy Bútor Kft. A városban működő vállalkozások száma 2012. évben 267, ezek közül sok a kevés alkalmazottal működő és az egy személyes vállalkozás. A kiskereskedelmi egységek száma évek óta 5. A településen 10 vendéglátó ipari egység áll a lakosok és az ide látogatók rendelkezésére.

A városban az iparüzési adó a 2009-2010. évben sokat csökkent a gazdasági válság hatására, de lassú növekedést mutat ez a helyi bevétel. A város próbálja fejlesztésekre is felhasználni az iparüzési adóból befolyt bevételt.

1.9.3. A gazdasági szervezetek jellemzői, fontosabb beruházásai települést érintő fejlesztési elképzelése

A Bányatelepen a volt Majolikagyár területén történnek fejlesztések, újabb üzemépület építése és munkaerő felvétele várható.

Az iparterületek megközelítésének javításával lehetővé vált, hogy a 8-as út melletti vállalkozások fejlesszenek és újabbak települhessenek be. Veszprémhez való közelség, a kedvező infrastruktúra és a képzett munkaerő viszonylagos közelsége lehetőséget teremt a fejlesztésre.

A 8-as út szentgáli csomópontjához közel pedig hosszabb távon jó előkészítést követően akár ipari park is kialakítható lehet. Ezt már a hatályos településrendezési eszközök is támogatják.

1.9.4. A gazdasági versenyképességet befolyásoló tényezők (elérhetőség, munkaerő képzettsége, K+F stb.)

A 8-as út és a kistérség településeit összekötő út, vagy felújított utak, valamint a tervezett hivatásforgalmi és turisztikai kerékpárút segítheti a versenyképességet, elérhetőséget. Egyúttal természetesen Veszprém igen gyors és biztonságos elérése elszívó erőt is jelenthet.

A munkaerő képzettségben is kettős hatás van jelen. Egyrészt a képzett munkaerő közelsége a veszprémi egyetem és középiskolák, szakképzők révén, másrészt éppen Veszprém város munkahelyeinek elszívó ereje miatt a munkaerő könnyű eláramlása.

Ezt próbálja kompenzálni a városfejlesztési politikája, melyben erősíti a gazdasági vállalkozások letelepedését új gazdasági területek kijelölésével is, valamint javítja a humán infrastruktúrát. Ehhez ad további induló lökést az ITS-ben szereplő több fejlesztés előkészítése is.

1.9.5. Ingatlanpiaci viszonyok (kereslet-kínálat)

Jelenleg túlkínálat van mind gazdasági területből (igaz ezek döntő többsége magántelekek, melynek hasznosítására kisebb befolyása van a városnak), mind lakóterületből. Ez utóbbiak előkészítve nagyobb számban találhatóak és újabbak is kialakíthatóak. Az országos politika jelenlegi irányai várhatóan beindítanak egy egészségesebb fejlődést az ingatlanpiacon is. Ezt támogatja a város vezetése is.

1.10. Az önkormányzat gazdálkodása, a településfejlesztés eszköz- és intézményrendszere

1.10.1. Költségvetés, vagyongazdálkodás, gazdasági program

A vagyoni helyzet

Herend Város Önkormányzata a saját forrásait meghaladó erőltetett fejlesztések miatt a 2002-2011. évek közötti időszakban eladósodott, és 2011. évben a felhalmozási célra felvett hitelek visszafizetésére 150 millió Ft névértékű euro alapú kötvény kibocsátására kényszerült. Az önkormányzat az állami adóssághozjáról 2013-ban 258.746 eFt adósságtól szabadult meg. Az önkormányzat pénzügyi helyzete 2014. év végére stabilizálódott az önkormányzatok állami forrásszabályozás változásának (feladatalapú támogatások bevezetése) és saját bevételeinek köszönhetően.

Herend Város Önkormányzata azóta kiegyensúlyozott, takarékos gazdálkodást folytat. Az elmúlt időszakban elsősorban a működtetést biztosító és költségmegtakarítást eredményező fejlesztések valósultak meg. (Egészségház felújítása, iskolai informatikai fejlesztés, traktor vásárlás, önkormányzati intézmények külső hőszigetelése, nyílászáró cserék, fotovoltai rendszerek kiépítése). A fejlesztések a saját források mellett részben pályázat útján elnyert állami költségvetési támogatásokból valósultak meg.

Az Önkormányzat nemzetgazdasági szempontból kiemelt jelentőségű nemzeti vagyonnak minősülő vagyonnal nem rendelkezik.

Herend Város Önkormányzata 18 millió Ft névértékű 1,8%-os tagsági részesedést biztosító részvénytársasággal rendelkezik a Bakonykarszt Zrt.-ben. Emellett a Képviselő-testület a település foglalkoztatási helyzetének javítása érdekében tagként részt vesz a Bakony-Team Értékesítő és Szolgáltató Szövetkezetben 1/7 tulajdoni részt biztosító 10.000 Ft összegű hozzájárulással.

A 2015. évi költségvetési beszámoló szerint Herend Város Önkormányzata a költségvetési évet 2015. december 31-i állapot szerint 60.159 ezer Ft költségvetési maradvánnyal zárta.

Az önkormányzat vagyonába tartozó ingatlanok és kapcsolódó vagyoni értékű jogok bruttó értéke 1.913.972 ezer Ft, a gépek, berendezések, felszerelések, járművek értéke bruttó 104.041 ezer Ft volt.

A 2015. január 1-ei nyitóállomány 1.757.224 ezer Ft volt, melyhez a tárgyévben a beruházásokból és felújításokból 165.147 ezer Ft aktivált érték járult. Ilyen nagyságrendű vagyonnövekedésre az elmúlt 10 évben összességében sem volt példa. Kiemelkedő eredmény, hogy az önkormányzat saját forrásból közfinanszírozni tudta a „B” lakóövezet Hóvirág utcai 17-18 telekre kiterjedő szakaszát, és ezzel jelentősen növekedhetett a piac és forgalomképes vagyona.

Herend vonatkozásában komoly gazdaságélénkítő hatással járt a 8-as számú gyorsforgalmi út kapacitásbővítése és burkolat-megerősítése. A nyomvonal jellegű beruházás kivitelezői

a beruházás után Herendre fizettek iparüzési adót. A főútvonal átmenő forgalmának időleges Herendre terelése miatt a Herend, Kossuth utca és Vasút utcai utak állaga leromlott, illetve tönkrement.

A Magyar Kormány 511 millió Ft összegű előirányzatot biztosított az állami tulajdonú herendi közutak (Kossuth utca, Vasút utca) felújítására a Magyar Közút Nonprofit Zrt. részére.

Tekintettel arra, hogy az útfelújítással érintett Kossuth utcai út alatt kiváltásra szoruló előregedett 50-60 éves eternit alapú ivóvíz gerinc és bekötővezetékek vannak, ezért az önkormányzat előzetes Kormányzati hozzájárulás mellett úgy döntött, hogy 90 millió Ft összegű felhalmozási célú beruházási hitel igénybevételével megvalósítja a rekonstrukciót, hogy ezzel hosszú távra megoldja a lakossági ivóvíz szolgáltatás biztonságát és elkerülje az útszakasz gyakori (csőtörés) meghibásodás miatti felbontását. A beruházás megkezdődött, és várhatóan 2016. május 31-ig megvalósul. A Közútkezelő csak a rekonstrukció befejezését követően végzi el a Kossuth utcai út teljes felújítását. Magyarország Kormánya a 2006/2015.(XII.29.) Kormányhatározatával Herend Város Önkormányzata 80 millió Ft összegű hitelkiváltásáról döntött és a hitel kiváltás összege átutalásra került az önkormányzat számlájára.

A kormányzati intézkedésnek köszönhetően az önkormányzat törekszik arra, hogy a hitelfelvételből adódó visszafizetési kötelezettségeinek mielőbb eleget tegyen.

Az Önkormányzat jelenleg 9 db közművesített és 50 db közmű nélküli telekkel rendelkezik. Emellett komoly értéket képvisel a Herend, 551/8 hrsz.-ú kivett sporttelep megjelölésű ingatlana.

Költségvetés

Az Önkormányzat költségvetési rendelet szerinti főösszege az elmúlt négy évben 500-550 millió Ft körül alakult.

A 2014-es költségvetési év teljesítési adataira épülő 2015. évi önkormányzati költségvetés eredeti költségvetési főösszege 558.871 eFt, melynek megoszlását az alábbi táblázat tartalmazza.

Sorszám	Megnevezés	2015. évi eredeti elő- irányzat e Ft	Megoszlás a költség- vetési főösszeg %-ban
1.	<i>Működési bevételek</i>		
2.	Intézményi működési bevételek	30 630	5,5
3.	Helyi adók, átengedett központi adók	143 779	25,7
4.	Költségvetési támogatás	165 911	29,7
5.	Támogatásértékű bevételek	37 851	6,8
6.	<i>Működési bevételek összesen</i>	<i>378 171</i>	<i>67,7</i>
7.	<i>Felhalmozási bevételek</i>		
8.	Felhalmozási és tőke jellegű bevételek	12 646	2,3
9.	Magánszemélyek kommunális adója felh. célra	6 960	1,2
10.	Felhalmozási célra átvett pénzeszköz (pályázatok)	39 094	7,0
11.	Felhalmozási célú előző évi maradvány	122 000	21,8

12.	<i>Felhalmozási bevételek összesen</i>	<i>180 700</i>	<i>32,3</i>
13.	Bevételek összesen	558 871	100
14.	<i>Működési kiadások</i>		
15.	Személyi juttatások	195 561	35,0
16.	Munkaadót terhelő járulékok és szoc. hj. Adó	51 693	9,3
17.	Dologi kiadások	132 690	23,7
18.	Támogatásértékű kiadások	28 780	5,1
19.	Működési célú pénzeszköz átadások Áh-n kívül	4 000	0,7
20.	Szociális juttatások	6 556	1,2
21.	<i>Működési kiadások összesen</i>	<i>419 280</i>	<i>75,00</i>
22.	<i>Felhalmozási kiadások</i>		
23.	Felújítás, beruházás	70 131	12,5
24.	Felhalmozási célú céltartalék	69 460	12,0
25.	Felhalmozási kiadások összesen	139 591	25,0
26.	Kiadások összesen	558 871	100

Az önkormányzat gazdasági programja

Az önkormányzatnak - az önként vállalt feladatok terhére is - maradéktalanul gondoskodnia kell kötelező feladatai ellátásáról. Újabb önkéntes feladatvállalást a Képviselő-testület csak többletbevételi forrás biztosításával tehet, nem veszélyeztetve ezzel a kötelező feladatok ellátásának biztonságát és az ellátás színvonalát.

Az önkormányzati feladatok ellátásánál a lakosság szükségleteit a lehetőségekhez képest figyelembe kell venni. Az önkormányzati szolgáltatások ellátásának színvonalát meg kívánjuk tartani, illetve emelni szeretnénk.

Az önkormányzat meg kívánja őrizni a Veszprémi Kistérségen betöltött körzetközpont jellegű szerepkörét. A közfeladatok és közszolgáltatások színvonalasabb, és gazdaságosabb ellátása érdekében az önkormányzat a közös érdekek mentén együttműködik a Herend környéki települések települési és nemzeti önkormányzataival. Az együttműködésnek különösen a területfejlesztés, intézményfenntartás, a kultúra valamint a város határain túlnyúló, az önkormányzat által ellátott feladatok körében kell hangsúlyos szerepet kapni.

Az önkormányzat Képviselő-testülete döntéseinél kiemelt szempontként kezeli, hogy a döntés szolgálja-e a helyi gazdaság élénkítését. Helyi gazdaságfejlesztést közvetlenül célzó beruházást a képviselő-testület nem indít, de a településen induló kezdeményezéseket támogatja és működésüket elősegíti.

Az önkormányzat továbbra is ápolja fennálló testvérvárosi-, testvér-települési kapcsolatát a német Markt-leuthennel, és a székelyföldi Madéfalvával. Az együttműködést oly módon kell alakítani, hogy azok kölcsönös előnyöket, eredményeket jelentsenek az önkormányzatoknak, segítsék az önkormányzatok működését, színesítsék a települések életét - az eddigi kulturális és sport kapcsolatokon túlmenően - a gazdaság területén is.

Nagyobb gondot kell fordítani a település megjelenítésére (megyei sajtó, külső kapcsolatok, kiadványok, megyei-regionális rendezvények). A lakosság tájékoztatása

körében az önkormányzat elsőbbséget biztosít a helyi kábeltelevízióknak, az alkalmi írásos tájékoztatóknak és lehetőség szerint a Herendi Objektív című időszakos lapnak.

Az önkormányzat törekszik a működési bevételek és kiadások egyensúlyának megteremtésére.

Új beruházást elsősorban kötelezően ellátandó önkormányzati feladathoz kapcsolódóan lehet megvalósítani, különösen akkor, ha az magas támogatás-intenzitású pályázattal támogatott, és a működtetés forrása hosszútávon is biztosítható.

Felül kell vizsgálni az önkormányzat közép- és hosszú távú vagyongazdálkodási tervét és biztosítani kell az önkormányzati vagyon értékének megőrzését. Ennek érdekében kiemelt gondot kell fordítani az elsősorban kötelező önkormányzati feladatellátást szolgáló ingó- és ingatlanvagyon karbantartására, felújítására, szükség szerinti pótlására.

Vizsgálni kell az intézmények kihasználtságát. A lakosság korösszetételének és életmódjának változása miatt fel kell készülni az igényekhez igazodó feladatváltásra. A feladatváltással összhangba kell hozni a beruházásokat, felújításokat és karbantartási munkákat.

Erősíteni szükséges a gazdálkodás törvényessége és a rendelkezésre álló erőforrások hatékony felhasználása érdekében az ellenőrzést. (Adóellenőrzés, belső ellenőrzés)

Városrendezés, városfejlesztés

A város gazdaságilag biztonságos működtetése és a kötelező önkormányzati feladatok elsőbbséget élveznek. Városrendezési és városfejlesztési célok csak a város gazdaságilag biztonságos működtetése mellett tűzhetők ki és finanszírozhatók.

Kiemelten kell kezelni minden olyan városrendezési, városfejlesztési feladatot, ami elősegíti a település városiasodását, az egységes, és nívós városkép kialakítását, valamint a kertvárosi övezetek lakossága életfeltételeinek javítását.

A városfejlesztési elképzeléseknek a kistérségi-, megyei területfejlesztési tervvel (konceptióval) összhangban kell állni.

Városrendezést, városfejlesztést, városüzemeltetést szolgáló feladatok és fejlesztések:

- A „B” lakóövezetbe tartozó építési telkek közművesítése és értékesítése
- Ipari területek kialakításának elősegítése.
- Herend belterületi csapadékvíz hálózat rekonstrukciója, bővítése.
- Herend „Zöld Város” projekt megvalósítása.
- Táj-, és Községi ház kialakítása Herenden.
- Herendet Herend-Bányatelep lakott külterülettel összekötő út és a városrészeket összekötő kerékpárút létesítése.
- A Magyar Közútkezelő Nonprofit Kft. kezelésében lévő Kossuth utcai út felújításához kapcsolódóan az E.ON Áramhálózati Zrt. közreműködésével a jelenlegi fa villanyoszlopok cseréje betonoszlopokra.
- A Kossuth utcai út felújításához kapcsolódóan az eternit anyagú, előregeredett ivóvíz hálózat gerincvezetékeinek cseréje.
- Fesztivál vagy hagyományteremtő rendezvény létrehozása, minden évben azonos időszakban, a herendi és a környező települések lakóinak bevonásával szervezett rendezvény elindítása.
- Az önkormányzati tulajdonban lévő utak kátyúzása és felújítása.
- A városon belüli forgalom biztonságának növelése, a csomópontok forgalmának szabályozása
- A település központjában esztétikus, és időtálló idegenforgalmi tájékoztatótáblák és településtérkép elhelyezése.
- Köztéri padok és szeméttárolók kihelyezése, a szelektív hulladékgyűjtés bővítése elektronikai eszközök számára is.

- A Kossuth utcai ingatlanokat átszelő elavult szennyvízcsatorna kiváltása.
- Vízbázisaink megfelelő védelme (eróziós káros megszüntetése).
- A közvilágítás felülvizsgálata, korszerű energiatakarékos LED világítás kiépítése.
- A temetőben egyéb temetkezési mód lehetőségének kialakítása.
- A herendi futballpálya és környékének teljes rendbetétele a Manufaktúra és az Önkormányzat hathatós segítségével.
- A zöldterületek gondozása, fásítás, virágosítás a településen.
- A központi buszpályaudvar átépítésének folytatása a „Zöld Város” projekthez kapcsolódóan.
- Kezdeményezni a MÁV-nál a vasútállomás és környéke felújítását.
- A Városközpontban lévő településképet rontó villamoshálózati elemek (villanyoszlopok, transzformátorok) lehetőség szerinti kiváltása, áthelyezése, vezetékek föld alá helyezése.
- Herendi Német Nemzetiségi Nyelvoktató Általános Iskola épületének felújítása, bővítése, fűtési rendszerének korszerűsítése, nyílászáró cserék, Rozmaring étterem felújítása – bővítése
- Hétszínvilág Óvoda és Bölcsőde szabványos villamoshálózatának kiépítése.
- A Művelődési Ház és Könyvtár önálló villamos energia hálózatának kiépítése.
- Művelődési Házba video kivetítő és egyéb technikai eszközök beszerzése. villamos főelosztó kiépítése, villamosvezeték szabványosítása.
- Egészség házba gyógyászati, gyógyítást segítő eszközök, valamint technikai eszközök beszerzése.
- A Herendi Városüzemeltetési Közszolgáltató Intézmény gépparkjának bővítése.
- Az anyagi erőforrások függvényében törekedni kell a Művelődési Ház és Könyvtár közművelődési szolgáltató szerepkörének fejlesztésére.
- Anyagi erőforrásai függvényében az önkormányzat támogatja a helyi sport és szabadidős tevékenységet, valamint a kulturális csoportokat.
- Az önkormányzat szükségesnek tartja a honismereti mozgalom szervezeti kereteinek kiépítését és koordinálását, a Herendi Krónika írásának folytatását.
- Folyamatosan figyelemmel kell kísérni a szociális szükségleteket és ezekhez igazítani a differenciált ellátási formákat.
- A városban tapasztalható előregedési folyamatra tekintettel kiemelten kell kezelni az időskorú lakosság szociális problémáit.
- A külterületi lakosok ellátása, esélyegyenlőségük elősegítése érdekében tanyagondnoki szolgálat létrehozása.
- A Képviselő-testület a Bánd, Hárskút, Márkó, Csehbánya, Városlőd, Kislőd és Szentgál települések önkormányzataival közösen létrehozott intézményfenntartó társulás útján gondoskodik a Családsegítő és Gyermekjóléti Szolgálat fenntartásáról és működtetéséről.
- Az Egészség ház rekonstrukciója (átépítés, külső homlokzat felújítás, nyílászáró cserék, fotovoltaikus rendszer kiépítése) pályázati pénzeszköz bevonásával.

A gazdasági program anyagi forrásainak megteremtése

Az Önkormányzat a gazdasági programban meghatározott célkitűzések megvalósításához szükséges anyagi források biztosítása érdekében a következő feladatokat rögzíti:

- Az Önkormányzat saját működési bevételeinek növelési lehetőségeit meg kell keresni.
- Olyan helyi adó rendszert kell működtetni, amely megfelel a helyi adópolitika elvárásainak és hatékony eszköze az Önkormányzat saját forrása növelésének úgy,

hogyan figyelembe veszi a helyi gazdálkodó szervezetek és a lakosság teherbíró képességét is.

- A Képviselő-testület figyelemmel kíséri a költségvetési támogatási rendszert, és igyekszik kihasználni a támogatási rendszerben rejlő előnyöket (pl. társulások).
- Az Önkormányzat áttekinti a meglévő vagyontárgyait, azok hasznosításának módjait és lehetőségeit, valamint a fenntartási, üzemeltetési költségek nagyságát.

Javaslatot dolgoz ki az egyes vagyontárgyak megfelelő hasznosítására, a felesleges vagyontárgyak kihasználására, (különösen a bérbeadás lehetőségére), valamint az egyes vagyontárgyak értékesítésére.

Az Önkormányzat törekszik arra, hogy a gazdasági programjában meghatározott célkitűzéseket lehetőség szerint hitelfelvétel nélkül, minél több pályázati forrás bevonásával valósítsa meg.

1.10.2. Az önkormányzat településfejlesztési tevékenysége, intézményrendszere

Lásd a 1.11 pontot.

1.10.3. Gazdaságfejlesztési tevékenység

Herend Város Önkormányzata a Bakonykarszt Zrt.-ben 1,8 %-os tulajdoni hányaddal részvénytulajdonos. Az Önkormányzat a Bakony Team Értékesítő Szolgáltató Szociális Szövetkezetben 1/7 tulajdoni részt birtokol.

1.10.4. Foglalkoztatáspolitikai

A kedvező munkaerő-piaci helyzet részben a Herendi Porcelánmanufaktúra Zrt. munkaerőt-megtartó, munkaerőt-feltevő és megtartó hatásának, részben Herend munkavállalás szempontjából kedvező fekvésének köszönhető. Az alkalmazottak száma 701 fő. Az elmúlt években telephelybővítés valósult meg az Árkossy Bútor Kft.-nél, amelynek hatására az alkalmazottak száma is növekedett (kb. 60 fő). A közeli megyeszékhelyre, valamint a szintén közeli Ajkára több herendi lakos ingázik naponta.

A településen nem működnek a fiatalok foglalkoztatását, oktatását elősegítő programok. Ezekhez a szolgáltatásokhoz a megyeszékhelyen juthatnak hozzá. Több veszprémi iskola szervez esti, levelezős tanulási lehetőségeket, mint dolgozók gimnáziuma. A Foglalkoztatási Hivatal pedig szakmai képzéseket, átképzéseket szervez.

A munkaerő-piaci szervezetek és szolgáltatások a megyeszékhelyen érhetők a lakosság számára. A Foglalkoztatási Hivatal minden évben több szakma vonatkozásában tart képzést, átképzést a munkanélküliek számára. Ebben az évben is több aktív korú ellátott vett-vesz részt felnőttképzésben a Foglalkoztatási Hivatal útján. Ezeket a képzéseket általában TÁMOP-os pályázati támogatásból finanszírozzák. Helyi foglalkoztatási programok a közfoglalkoztatási formán kívül nincsenek a településen. Az önkormányzat évente 14-16 főt tud közfoglalkoztatásban foglalkoztatni. 2011-től az Országos Közmunka Program elindításával a HM Verga Rt. és a Pápai Víziközmű Társulat jelentős számban foglalkoztatott aktív korúakat hosszabb időtartamban.

Az aktív korúak közül sok azoknak a hátrányos helyzetű lakosoknak a száma, akik évek óta a rendszerben vannak, akik csak a közfoglalkoztatásban vesznek részt évente, a munka világába nem tudnak visszatérni az alacsony iskolai végzettségük és a mentális képességük miatt.

1.10.5. Lakás- és helyiséggazdálkodás

A Herendi Önkormányzat két darab szolgálati jellegű, egy belügi rendelkezésű bérlakással rendelkezik. A szolgálati bérlakásokban a házi orvos, valamint a körzeti megbízott kapott lakásbérleti jogot addig, míg Herenden és ebben a pozícióban dolgoznak. A belügi rendelkezésű lakás használatára a Katasztrófavédelemmel kötött megállapodást az önkormányzat. A bérlakásban a katasztrófavédelem munkatársa lakik.

Az önkormányzat átadott állami vagyon útján 1 darab szociális bérlakással rendelkezik 2013 óta.

A fentiekben túl az önkormányzatnak egyéb lakáscélra használt ingatlana nincs.

Már rövid távon is szükség volna bérlakás fejlesztésre, melyhez a településrendezési eszközök kellő előkészítettséget nyújtanak.

1.10.6. Intézményfenntartás

Herendi Városüzemeltetési Közszolgáltató Intézmény – önálló intézményként működik. Feladata: köznevelési feladatot ellátó intézmény működtetése, sportcsarnok üzemeltetése, temető fenntartás, önkormányzati vagyon működtetése, gyermekétkeztetés biztosítása köznevelési intézményben.

1.10.7. Energiagazdálkodás

Az Új Széchenyi Terv Környezet és Energia Operatív Program keretében benyújtott „Fotovoltaikus fejlesztés Herend Város Épületein” című eredményes pályázat alapján a Herendi Polgármesteri Hivatal és a Herendi Német Nemzetiségi Nyelvoktató Általános Iskola, valamint Tornatermének épületein napelemek elhelyezésére került sor, amely az érintett intézmények villamos energia üzemeltetési költségeinek csökkentéséhez járul hozzá. A tervek között szerepel a Művelődési Ház és az Egészség ház tetejére napelemek elhelyezése.

Az Önkormányzat tervei között szerepel egy energiapark létrehozása is.

Ehhez a településrendezési eszközök kellő előkészítettséget nyújtanak.

1.11. Településüzemeltetési szolgáltatások

Az önkormányzat intézmény- és feladatstruktúrája:

- Herendi Hétszínvilág Óvoda és Bölcsőde – önállóan működő intézmény. Feladata: óvodai nevelés, bölcsődei ellátás, nemzetiségi nevelés, sajátos nevelési igényű gyermekek nevelése.
- Művelődési Ház és Könyvtár – önállóan működő intézmény. Feladata: közművelődési, könyvtári, közgyűjteményi feladatok ellátása.
- Herendi Városüzemeltetési Közszolgáltató Intézmény – önállóan működő intézmény. Feladata: köznevelési feladatot ellátó intézmény működtetése, sportcsarnok üzemeltetése, temető fenntartás, önkormányzati vagyon működtetése, gyermekétkeztetés biztosítása köznevelési intézményben.
- Herendi Polgármesteri Hivatal – önállóan működő gazdasági szervezettel rendelkező intézmény. Feladata: közigazgatás, a Képviselő-testület és Bizottságok, valamint a Nemzetiségi Önkormányzat Képviselő-testülete és az önkormányzati tisztségviselők működési feltételeinek biztosítása és támogatása.
- Felnőtt és Gyermekek háziorvosi szolgálat – önkormányzaton belül kormányzati funkciók ellátott.
- Védőnői szolgálat – Szentgál Község Önkormányzatával kötött feladatellátási megállapodás alapján ellátott.

- Idősek nappali ellátása, házi segítségnyújtás, szociális étkeztetés - a Veszprémi Kistérség Többcélú Társulása által fenntartott Egyesített Szociális Intézmény által telephelyként helyben biztosítva.
- Herend Környéki Önkormányzatok Család és Gyermekjóléti Szolgálat - önálló intézmény – fenntartója: Herend Környéki Önkormányzatok Család és Gyermekjóléti Szolgálatot Fenntartó Társulás

A helyi közügyek és a helyben biztosítandó közfeladatok körében ellátandó feladatok:

- Utak, hidak üzemeltetése, fenntartása
- Lakó- és nem lakó ingatlan hasznosítás
- Köztemető fenntartás
- Közvilágítás
- Ár- és belvíz védelem
- Házi- és fogorvosi alapellátás
- Védőnői ellátás
- Családsegítés, gyermekjóléti szolgálat
- Pénzügyi és természetbeni szociális ellátások
- Közfoglalkoztatás
- Városüzemeltetés
- Zöldterületek kezelése, fenntartása
- Gyermekétkeztetési feladatok
- Sportcsarnok üzemeltetése
- Alapfokú szociális ellátás
- Közművelődési, könyvtári feladatok
- Köznevelési feladatokat ellátó intézmény működtetése
- Óvodai nevelés
- Gyermek napközbeni ellátása
- Polgármesteri hivatal működtetése
- Helyi önszerveződő közösségek, sport szervezetek támogatása
- Német nemzetiségi kultúra ápolásának elősegítése
- Testvérvárosi kapcsolatok ápolása
- Helytörténeti emlékek gyűjtése, ápolása.

1.12. A táji és természeti adottságok vizsgálata

1.12.1. Természeti adottságok

Herend város Veszprém megyében, az Északi- és Déli-Bakony találkozásánál, a volt veszprémi járásban, 341 méter tengerszint feletti magasságban fekszik, határát a Séd patak szeli át. A város a dombokkal tarkított Veszprém—Devecseri árokban, a Herend—Szentgál-medence közepén, a 8-as számú főközlekedési út mentén épült ki.

A város határának közel kétharmadát erdő, rét, legelő teszi ki. Szántóföldje kevés, mezőgazdasági művelésre a dombhátak, völgyek talaja alkalmas. Az eróziós völgyekben, völgyhátakon a termőréteg vastagsága 20—40 cm között változik.

A település és környezetének domborzatára jellemző, hogy a Veszprém-Devecseri árok kelet-nyugati irányú, törések mentén süllyedt szerkezeti árok, amelynek mozaikos elrendeződésű sasbércek az alapjai. Ezek a sasbércek jelenleg több száz méter mélyen a talajfelszín alatt találhatók. A terület a gyengén tagolt medencék domborzattípusát képviseli. A kistáj területének túlnyomó része dolomitkopár, vagy vékony rendzinatakarós felszín, néhol löszfelhalmozódással, sekély termőréteggel. Az Öreg-Bakony területét árkos-sasbércek szerkezet jellemzi északnyugat-délkeleti irányú szerkezeti tagolással. A

terület jellemző talajképző kőzetei a dolomit és a mészkő, illetve a lösz. A kistáj szélein, ahogyan Herend területén is, előfordul kitermelhető szénvagyon (Herend esetében lignit).

A határ erdőtársulásait a cseres-gyertyános tölgyesek, bükkösök, hegyvidéki égerligetek alkotják, a szomszédos szentgáli határban a terület őshonos fája, a tiszafa is megtalálható.

1.12.2. Tájhasználat, tájszerkezet

A tájszerkezet tekintetében Herend közigazgatási területe két részre oszlik, a kistájakkal többé-kevésbé megegyezően. Az északi, Öreg-Bakony kistájhoz tartozó részen a tájat középhegység jellegű területek, tagolt térfelszín, erdőgazdálkodás, valamint a lepusztultabb, vékonyabb rétegű rendzina talajjal rendelkező részek (ahol erdőterület csak nehezen él meg) cserjésedő, gyepes területek jellemzik. A közigazgatási terület ezen része még viszonylag természetközeli.

A település belterülete, illetve a közigazgatási terület déli része a Veszprém-Devecseri árok kistáj területén fekszik. A terület lankásabb, medenceszerű, mélyebb fekvésű, kisebb szintkülönbségekkel. Ezen a részen a talajok (pl. agyagbemosódásos barna erdőtalajok) jobb lehetőséget teremtenek a mezőgazdasági műveléshez, így a területen megjelennek a kiterjedtebb szántóterületek, valamint itt is jellemző a gyepes vagy parlagon hagyott mezőgazdasági terület. Ezen a területen a táj ember által okozott átalakulása jóval nagyobb mérvű.

Nagyjából a két kistáj határán húzódik a vasútvonal, ezzel és a Séd-patakkal többé-kevésbé párhuzamosan, kelet-nyugati irányban pedig a 8. sz. főút. Ezek az infrastruktúra-elemek mintegy közrefogják a település beépített területeit. Jellemzőek az utak, patakágak és vasúti menti növénytelepítések, illetve az itt fennmaradt, többé-kevésbé természetes növényzet.

1.12.3. Védett, védendő táji-, természeti értékek, területek

Természetvédelmi szempontból Herend közigazgatási területe értékes, de kiemelkedő természeti vagy táji értékekről nem beszélhetünk.

Jellemző lágyszárúak a szagosmüge (*Asperula odorata*), a gombernyő (*Sanicula europaea*), a közönséges varázslófű (*Circaea lutetiana*), a holdviola (*Lunaria rediviva*), a gímpáfrány (*Phyllitis scolopendrium*), a nádtippán (*Calamagrostis varia*), a magyar bogáncs (*Carduus collinus*) és a korai kankalin (*Primula acaulis*).

Jellemző közönséges állatfajok az egerészölyv (*Buteo buteo*), a széncinege (*Parus major*), a kékcinege (*Cyanistes caeruleus*), a tengelic (*Carduelis carduelis*), a gyurgyalag (*Merops apiaster*), városszéli területeken időszakosan előfordulhat az erdei fülesbagoly (*Asio otus*), a holló (*Corvus corax*), nappali pávaszem (*Inachis io*), kardoslepke (*Iphiclides podalirius*), atalantalepke (*Vanessa atalanta*), C- betűs lepke (*Polignonia c-album*), nagy patkósrú denevér (*Rhinolophus ferrumequinum*).

1.12.3.1. tájképvédelmi szempontból kiemelten kezelendő területek

A település közigazgatási területén a természet védelméről szóló 1996. évi LIII. törvény alapján ex lege védett barlangok, illetve a 16/2009. (X. 8.) KvVM rendelet alapján hozzájuk tartozó felszíni védőterületek találhatók, a belterülettől északra, a Szolimán-tető közelében.

1.12.3.2. nemzeti és nemzetközi természetvédelmi oltalom alatt álló vagy védelemre tervezett terület, érték, emlék

Európai közösségi jelentőségű természetvédelmi rendeltetésű területek – NATURA 2000 terület, illetve Ramsari terület – a területen nem találhatók. Országosan védett természeti terület, vagy helyi védelem alatt álló természeti érték a térségben szintén nem található.

A település közigazgatási területén a természet védelméről szóló 1996. évi LIII. törvény alapján ex lege védett barlangok, illetve a 16/2009. (X. 8.) KvVM rendelet alapján hozzájuk tartozó felszíni védőterületek találhatóak, a belterülettől északra, a Szolimán-tető közelében.

1.12.3.3. ökológiai hálózat

Az Országos ökológiai hálózat területei közül magterület és puffterület is található Herenden. A magterülettel, illetve puffterülettel érintett területek zömmel erdőterületek, vagy gyepes, esetleg felhagyott, cserjésedő-erdősülő mezőgazdasági területek. A magterületek főként a település közigazgatási területének északi részét, valamint a belterülettől nyugatra eső néhány foltot érintik. A puffterületek a település belterületétől északra, a magterületekhez csatlakozva, valamint a belterülettől délre, a Séd-völgy 8. sz. főúttól délre eső területén helyezkednek el.

1.12.4. Tájhasználati konfliktusok és problémák értékelése

Tájhasználati konfliktust okozhat a vasútvonaltól északra fekvő volt majorsági terület, melyet három oldalról ökológiai puffterület határol. Ezen a területen a környezetéhez alkalmazkodó gazdasági tevékenységek folytatása lenne kívánatos. A másik vasúttól északra található gazdasági és iparterület döntően az erdőgazdasághoz kötődik ugyan, de több roncsolt terület is található benne. Ezek rekultivációja feladat kell legyen.

A 8. számú főközlekedési úttól délre található még be nem épített iparterület beépítési feltételeinél a tájhasználat szempontjából rendkívül fontos, hogy a beruházásokkal egyidőben, de lehetőség szerint már azt megelőzően a szabályzási terven jelölt védő erdősáv telepítésre kerüljön.

Általánosságban a tájhasználati konfliktusok elkerülése érdekében lehetőség szerint a szabályzási terven jelölt véderdősávokat mielőbb telepíteni kellene, hogy azok kellő tájképi és talajvédelmet biztosítsanak a már meglévő és a tervezett beruházások esetén is.

1.13. Zöldfelületi rendszer vizsgálata

1.13.1 A települési zöldfelületi rendszer elemei

Herend és környéke botanikai szempontból két flórajárás határán terül el: a Dunántúli-középhegység (Bakonyicum) flórávidékén belül a Balatoni flórajárásba (Balatonicum) és a Bakonyi-Vértesi flórajárásba (Vesprimense) tartozik. A terület potenciális erdőtársulásai a következők: a gyertyánelegyes bükkösök (Melico-Fagetum hungaricum), a cseres kocsánytalan tölgyesek (Quercetum petraeae-cerris pannonicum), a gyertyános kocsánytalan tölgyesek (Querco petraeae-Carpinetum), a gyertyános kocsányos tölgyesek (Querco robori-Carpinetum), a bükkös karsztbokorerdők (Fago-Ornetum), és a hegyvidéki égerligetek (Alnetum glutino-incanae). A terület híres, őshonos fája a tiszafa (Taxus baccata). Jellemző lágyszárúak a szagosmüge (Asperula odorata), a gombernyő (Sanicula europaea), a közönséges varázslófű (Circaea lutetiana), a holdviola (Lunaria rediviva), a gímpáfrány (Phyllitis scolopendrium), a nádtippán (Calamagrostis varia), a magyar bogáncs (Carduus collinus) és a korai kankalin (Primula acaulis).

1.13.1.1. szerkezeti-, kondicionáló szempontból lényeges valamint a zöldfelületi karaktert meghatározó elemek

A települési zöldfelületi rendszerek meghatározzák egy település képét, környezeti állapotát és a településen tartózkodók komfortérzetét. A település belterületén található zöldfelületnek mindenkor kondicionáló hatása van, a természetes növénytakaró látványa megnyugtatja, felüdíti az embert, emellett nagy szerepe van a környezeti elemek

szennyezettségének mérséklésében is, hiszen mérsékli a légszennyezést, a belterületen tartja a lehulló csapadékot, ezáltal párásítja a levegőt, segíti a település átszellőzését és csökkenti a zajártalmakat. Ezen feladatokat egy település zöldfelületei hatékonyan akkor tudják ellátni, ha a belterületi és külterületi zöldfelületek rendszert alkotnak. Egy település zöldfelületi rendszerét az elsősorban kondicionáló hatású zöldfelületek szerkezeti és funkcionális kapcsolatban álló összessége képezi bel- és külterületen.

A település zöldfelületeiről általánosságban elmondható, hogy jó állapotúak és a település nagyságához viszonyítva megfelelő területűek. A térség zöldfelületi arculatában meghatározó a város körüli nagy kiterjedésű, összefüggő erdőterület. Az erdő nem nyúlik le egészen a településig, középük rétek, legelők, szántók ékelődnek. A település kondicionálásában fontos szerepet képeznek a Séd melletti ligeterdők, gyepfelületek és a belterületi zöldterületek. Ezek a zöldterületek az év nagy részében a bő vízellátottságból adódóan dús vegetációval rendelkeznek, magas párolgási mutatóval. A belterületi zöldfelületek rendezettek. A családi házas övezeten belüli területek magas zöldfelületi részarányral bírnak, a társasházak beépítés esetén is tágas a zöldfelület. A település területén található összes belterületi zöldfelület 192.000 m², ebből az összes belterületi parkterület 179.000 m².

A belterületi és külterületi zöldfelületek rendszere összefüggő, legfőképpen a Séd menti ligetes állományoknak és az utak menti zöldfelületeknek, zöldsávoknak köszönhetően.

1.13.1.2. zöldfelületi ellátottság értékelése

Természetvédelmi szempontból Herend közigazgatási területe értékes, de kiemelkedő természeti vagy táji értékekről nem beszélhetünk. Európai közösségi jelentőségű természetvédelmi rendeltetésű területek – NATURA 2000 terület, illetve Ramsari terület – a területen nem találhatók. Országosan védett természeti terület, vagy helyi védelem alatt álló természeti érték a térségben szintén nem található.

A település közigazgatási területén a természet védelméről szóló 1996. évi LIII. törvény alapján ex lege védett barlangok, illetve a 16/2009. (X. 8.) KvVM rendelet alapján hozzájuk tartozó felszíni védőterületek találhatók, a belterületről északra, a Szolimán-tető közelében.

Az Országos ökológiai hálózat területei közül magterület és pufferterület is található Herenden. A magterülettel, illetve pufferterülettel érintett területek zömmel erdőterületek, vagy gyepes, esetleg felhagyott, cserjésedő-erdősülő mezőgazdasági területek. A magterületek főként a település közigazgatási területének északi részét, valamint a belterületről nyugatra eső néhány foltot érintik. A pufferterületek a település belterületétől északra, a magterületekhez csatlakozva, valamint a belterületről délre, a Séd-völgy 8. sz. főúttól délre eső területén helyezkednek el.

A település területén, főként a közigazgatási terület északi részein az OTTrT alapján kiváló termőhelyi adottságú erdőterületek találhatók. Ezek a területek jelenleg is erdőművelés alatt állnak.

A település és környezete kedvező tájképi adottságokkal rendelkezik: az Öreg-Bakony kistáj Herend közigazgatási területére eső részén található váltakozó erdős és gyepes foltok, valamint a horgásztavak környéke különösen figyelemre érdemes. A temető környékéről észak-északkeleti irányba, valamint a település ún. „Szolimán-tető” nevű területéről nyíló kilátás igen szép. A közigazgatási terület északi fele, valamint a Szentgál felé eső, déli részen egy-egy folt a Veszprém Megyei Területrendezési Terv Tájképvédelmi övezetébe tartozik.

1.13.2. A zöldfelületi rendszer konfliktusai és problémái

A településrendezési eszközökben jelölt véderdő területek mielőbbi telepítése a 1.12.4.-ban leírt tájhasználati konfliktusoknál leírtak szerint kiemelt jelentőségű.

A települési közparkok esetében azok szakszerű fenntartása és funkcióval való ellátása kiemelt feladat annak érdekében, hogy azok folyamatos figyelmet és kezelést kapjanak. Ez különösen érvényes a kisebb közpark területekre. Zöldfelületi konfliktus forrása lehet a városon átfolyó Séd környezetének rendezése illetve rendezett partok fenntartása, ahol szintén fontos feladat a zöldfelületek, belterületi erdők funkcióval való ellátása és folyamatos karbantartása.

Zöldfelületi konfliktus forrása lehet a település kisvárosias beépítésű lakóterülete, ahol az épületek egy-egy úszótelken helyezkednek el, így az épületek körüli telek (zöld felület) ápolása bizonytalan.

Lényeges és folyamatos feladat a volt bánya területén kialakított horgásztó rendszer és sportterület karbantartása, használata.

1.14. Az épített környezet vizsgálata

1.14.1. Területfelhasználás vizsgálata

1.14.1.1. a település szerkezete, a helyi sajátosságok vizsgálata

A település szerkezete egyedi sajátosságokat hordoz, mivel a 20. számú Székesfehérvár-Szombathely vasútvonal és a 8 számú főközlekedési út közé ékelődött belterülettel, döntően lakóterülettel rendelkezik, mely harmadik oldalról Márkó község igazgatási területével határos. Ennek következtében a belterület fejlesztése rendkívül korlátozott. A vasútvonaltól északra található volt majorság és ipari- gazdasági terület pedig az ökológiai védett területek miatt nem fejleszthetők. Hasonló a 8 úttól délre található ipari területek fejleszthetősége is, melyek a szentgáli és bándi igazgatási határ, illetve a 8 út közé szorítottak, további területi fejlesztésük nem lehetséges. A település elkülönült beépített területe még a majolikagyár és közvetlen környéke ahol a meglévő lakóterület teljes felújításra szorul. Fejlesztése szintén a természeti és táji környezet miatt igen korlátozott.

A települést korábban meghatározó két ipari vállalkozás közül a Porcelán manufaktúra gyakorlatilag a település közepét foglalja el, melynek területi fejlesztése így nem lehetséges, de minőségi fejlesztése megoldható.

A módosított településrendezési eszközök lehetőséget biztosítanak a városközpont minőségi fejlesztésére.

A település igazgatási területének erdősültsége megfelelő, az erdő és mezőgazdasági területek döntő része ökológiai mag illetve pufferterületbe tartozik, így védettségük biztosított.

A település infratraktúrális ellátottsága megfelelő, a 8 számú főút fejlesztése biztonságosabbá tette a közlekedést, valamint gyorsabb kapcsolatot biztosít közeli és távoli környezetével. Megoldandó feladat azonban a 8 számú főúton kívüli településekkel való kapcsolat a kerékpáros közlekedés és a lassú járművek számára. Lényeges feladat még az igazgatási területen és különösen a belterületen a csapadékvíz elvezető rendszer rekonstrukciója.

További településszerkezetet érintő fontos fejlesztések: a Zöld Város projekt folytatása, a bányatelepi lakott külterülettel összekötő út létesítése a vasúttól északra.

1.14.1.2. az ingatlan-nyilvántartási adatok alapján, termőföld esetén a művelési ágak és a minőségi osztályok

Kiváló termőhelyi adottságú szántóterület az OTTrT és a VMTrT alapján a területen nem található. A terület talajai nem túl jó minőségűek, a legjobb szántóminőségi osztály Sz-3.

A település erdőterületeinek több mint fele kiváló minőségű erdőterületbe tartozik, mely egyúttal ökológiai magterület is, így védettsége biztosított. Rendelkezik továbbá nagyobb erdősítésre alkalmas területekkel is.

1.14.1.3. beépítésre szánt és beépítésre nem szánt területek

Az 1.14.1.1. fejezetben leírtakból is látszik, hogy a beépítésre szánt területek reálisan csak minimális mértékben fejleszthetők tovább. Jelenleg további bővítésükre nincs is szükség, mivel a lakóterület, az iparterület és településközponti terület is kellő nagyságú szabad fejlesztési területtel rendelkezik. Esetleges intenzitás növekedésükkel hosszabb távon is megoldható lehet a város továbbfejlesztése.

A beépítésre nem szánt, de nem mezőgazdasági és erdőterületek esetén fontos a területek folyamatos karbantartása.

1.14.1.4. funkció vizsgálat (intézményi ellátottság, funkcionális és ellátási kapcsolatok)

A város alapintézményi ellátottsága megfelelő, de több területen fejlesztendő. Ilyen az általános iskola fejlesztése. A település Általános Iskolája az 1970-es években létesült, tornateremmel való bővítése és részleges átépítése az 1996 évben készült el. Azóta érdemi korszerűsítési átépítési munkák az épületen nem folytak ezért, a projekt célja, hogy az iskola bővítésre kerüljön, melynek során a működéshez megfelelő mennyiségű osztályterem és szociális blokk álljon rendelkezésre, valamint az épület elavult szerkezetei felújításra kerüljenek úgy, hogy a mai előírásoknak és üzemeltetési feltételeknek megfeleljen.

Másik fontos fejlesztési feladat a Herendi Egészségház fejlesztése, mely területileg igen behatárolt, így településrendezési eszközökkel is segíteni kell fejleszthetőségét.

1.14.1.5. alulhasznosított barnamezős területek

Barnamezős terület található a vasútvonaltól északra a márkói igazgatási határ mentén, valamint szintén a vasúttól északra lévő volt majorság területén. Ezek újrahasznosítását elősegíti az is, hogy területük ökológiai környezetük és elhelyezkedésük miatt csak minimálisan bővíthető.

Kevéssé alulhasznosított, de fejleszthető a 8-as úttól délre meglévő iparterület a benzinkút környezetében, ahol az igazgatási határ és a főút közötti terület adottságai csak a barnamezős fejlesztést teszik lehetővé.

1.14.1.6. konfliktussal terhelt (szlömösödött, degradálódott) terület

Konfliktussal terhelt terület a külterületi lakott hely a majolika gyár szomszédságában van, ahol a lakóépületeket és környezetüket is rekultiválni kell.

1.14.2. A telekstruktúra vizsgálata

1.14.2.1. telekmorfológia és telekméret vizsgálat

A lakóterületek döntően rendezettek, a lakótelkek a kertvárosias területeken megfelelő nagyságúak 600-2000 m² közöttiek, a mai igényeknek megfelelőek. Nagyszámú előközművesített telek is található a településen.

A gazdasági és ipari területeken pedig a jelenlegi néhol több hektáros telkek tovább oszthatók 1500 m² és 1 ha közöttiekre.

Az erdő és mezőgazdasági területek döntően nem elaprózottak, művelésük megfelelő.

1.14.2.2. tulajdonjogi vizsgálat

A beépítetlen közterületeken (út, járda árok stb.) kívül a település vagyonában a közintézmények találhatóak. Egyéb helységekből 2 db, gazdasági épületből 3 db, vadászház, üzletház és 93 db beépítetlen döntően lakótelek, melyek egy része már előközművesített.

1.14.3. Önkormányzati tulajdon kataszter

Lásd a 2. mellékletben

1.14.4. Az épületállomány és a környezet geodéziai felmérése

Az épületállomány és a környezet megfelelő felújított digitális felméréssel és alaptérképpel rendelkezik.

1.14.5. Az építmények vizsgálata

1.14.5.1. funkció, kapacitás

Funkció és kapacitás tekintetében a középületek döntően megfelelőek, de néhány épület felújítandó, kis mértékben bővíthető. Ilyen az általános iskola, aminek felújítása és bővítése a tanteremszámban és szociális blokkban szükséges.

Másik fejlesztendő az egészségház, ahol szakrendelő kialakítása és az épület felújítása szükséges.

1.14.5.2. beépítési jellemzők (beépítési mód, beépítési mérték, sűrűség)

A kertvárosias lakóterületek döntően családiházak, oldalhatáron álló beépítésűek. Csak egy elenyésző kis részük társasházak, ikerházak. A kisvárosias lakóterületen döntően társasházi formában szabadon álló beépítésűek.

A középületek a településközponti vegyes területen illeszkednek az utcaképhez, zártosított, vagy szabadonálló beépítésűek, míg a központi vegyes területen szabadonállóak. A beépítési mérték a kisvárosi jellegnek megfelelő, vagy annál kisebb intenzitású.

A gazdasági területeken döntően szabadonálló beépítés található, közepes beépítési sűrűséggel. A beépítési sűrűség kisebb intenzitása további lehetőségeket biztosít a jövőbeni fejlesztéseknek.

1.14.5.3. magasság, szintszám, tetőidom

A kertvárosias lakóterületek döntően földszintesek, tetőtér beépítéses és kisebb részben egy emeletesek. Tetőidomuk döntően nyeregtető, kisebb részt kontyoltak. A régebben beépült területeken döntően 45 fok körüli tetőhajlásúak, az újabb telektömbökben 30-45 fok közöttiek. A kisvárosias lakóterületen döntően 40 fok körüli nyeregtetők.

A középületek illeszkednek az utcaképhez, döntően 40 fok körüli magastetők.

A gazdasági területeken a településközpontban magastetők, illeszkednek környezetükhöz. Egy emeletesnél nagyobb épület csak lakott külterületen található.

1.14.5.4. településkarakter, helyi sajátosságok: utcakép, térarány, jellegzetes épülettípusok

A település központja kisvárosias, egy emeletes magastető épületekkel, melyek főleg a közintézmények, gazdasági funkciójú épületek és közösségi épületek. A településkaraktert jelentősen befolyásolja a belterület vasút és országos főút közötti „beszorított”, volta. A karaktert meghatározza Veszprém megyei jogú város közelsége, mivel a településen döntően a családiházak beépítés dominál. A települést a lazább

beépítésű lakó és vegyes területfelhasználású beépítés jellemzi. A meghatározó gazdasági ágat a Porcelánium és a Majolika gyár alkotja, melyet az újabb betelepülő bútorgyár és egyéb ipari-gazdasági tevékenységek egészítenek ki. Ezek a lakóterülettől a vasúttal és a 8-as főközlekedési úttal jól elválasztottak. Együttal „beszorított” helyzetben vannak, mivel a közigazgatási határ és a nyomvonalas infrastruktúra között vannak az igazgatási határok mentén is.

A helyi sajátosság pedig a Porcelánium településközponti elhelyezkedése, mely több szempontból előny is, mivel korábbi fejlesztéseik révén meghatározó modernebb, de a településképebe jól illő múzeumot, bemutató termet és egyéb szolgáltatásokat is tartalmaznak.

A térarányok tipikus kisvárosi térarányok a központban, míg a belterület többi részén kertvárosias, falusias.

A jellegzetes épülettípus a kertvárosias részeken a családiház, míg a kisvárosias részeken a kis társasház.

1.14.6. Az épített környezet értékei

1.14.6.1. településszerkezet történeti kialakulása, történeti településmag

A település legkorábban beépült területei a hagyományos falusias karakterű, lakódomináns területek. A fő utca a patak völgyétől délre húzódó dombra kapaszkodik fel, míg a rá merőleges kis szélességű utcák és sikátorok meredeken futnak a völgyekbe. A telkek eredetileg az utcára merőlegesek, keskenyek és hosszúkásak voltak, mára gyakran rendkívül elaprózódtak. Helyenként megfigyelhető hogy a feltételezhető eredeti hosszú telken több lakóépület található sorban, egymás mögött. Ez a beépítés Veszprém megyére és a palóc területekre jellemző leginkább. A tulajdonviszonyok változásával ezek külön telekre kerültek, megközelítésüket az eredeti telekből leválasztott köz biztosítja.

Többnyire azonban ez a fejlődési folyamat már nem ismerhető fel, a kis utcák mentén a telekrendezések hatására azokra merőleges arányú telekosztás alakult ki, az épületek homlokzatai is erre tekintenek. Rendkívül alacsony telekméret és intenzív beépítés jellemzi ezeket a területeket.

A beépítés módja általában oldalhatáron álló, az újabb területeken szabadonálló, ill. helyenként ikres. Az épületek többnyire földszintesek, egyalakosak. A telken többnyire maximum további egy, gazdasági rendeltetésű melléképület található.

A lakóházak szövetét csupán helyenként szakítja meg néhány közösségi funkciójú épület csoport, melyek építészeti kialakításában is eltérnek attól, kisvárosias jelleget képviselnek, nagyobb léptékűek emeletesek, szélesebb homlokzatúak, elszakadnak a lakóházak fűrészfogas beépítésétől, a közterülettel párhuzamosan, szélesebb előkert mögött, vagy anélkül állnak. A lakóterületekre zavaró hatással levő funkciót hordozó épület nem található a területen.

A település ezen felén a kialakult beépítés, bár a Kossuth utcán az épületek rendkívül eltérő karakterűek, rendezett utcaképet eredményez, a változó szélességű közterületek és a megközelítőleg azonos magasságú épületek mellett különböző légtérrányú, egyedi jegyeket hordozó utcák, utcaképek alakultak ki. Kedvezőtlen állapotot jelent helyenként a szilárd burkolat hiánya.

A Vasút utcától keletre változatosabb a beépítés jellege. A Porcelángyártól nyugatra és délre még többnyire a hagyományos telekosztás és helyenként az eredeti oldalhatáron álló beépítés található meg. A csomópont saroképületei zárt sorúak, helyenként emeletesek.

A gyár egyetlen nagy telekként illeszkedik a településszövetbe. A közterület felé egy emelet magas, zárt sorban sorakozó épületek tekintenek, szemben vele a település építészeti értékét képviselő legújabb épület, a Porcelánium. A gyár maga rendkívül intenzíven beépült terület, különböző korú és minőségű épületállománnyal.

Az ettől keletre található legközelebbi lakóterületek városias karakterűek. Úszótelteken elhelyezkedő több emeletes társasházak jellemzők. A mellettük található egyszintes garázsosorok szintén úszótelkesek. Körülöttük hatalmas közterület áramlik. A gyár területétől távolodva ez a beépítés fokozatosan oldódik, folyamatos az átmenet a kertvárosias karakter irányába. A lakóházak színtáma csökken, eleinte a 2-4 lakásos társasházak a jellemzők, telekosztásuk rendezett. A telkek viszonylag szélesek, a jellemző telekméret 2000 m² körül alakul. Kelet felé haladva a családiházak területek között összefüggően, egy-egy tömböt vagy tömb felét még csoportházas területek elfoglalják. A beépítés módja helyenként zárt sorú, többnyire szabadonálló. Helyenként ezeken a városiasabb területeken intézmény vagy szolgáltató funkció is megtalálható.

A lakóterületek északi és keleti felén a lakószövet viszonylag homogén és egységes. A keleti lakóterületek még nem épültek be, ellenben a jelenlegi telekosztás minden helyben hagyományos telekméretnél kisebb telkeket eredményez. Többnyire fölszíntes és tetőtér beépítésű épületek találhatók, oldalhatáron álló vagy szabadonálló módon.

A településképi szempontjából ezek a területek szintén egységesnek, rendezettnak mondhatók. Megfigyelhető rajtuk a racionális kiosztás, és a tervezettség. A magasabb épületek környezetében a szélesebb utcák és a szabadabban értelmezett közterület-magánterület viszony, valamint hogy a beépítés elszakad az utca vonalától, szelősebb, ugyanakkor kevésbé hagyományos városképet alkot. Ugyanakkor a keleti lakóterületek szigorú, egységes szélességű közterületei, hagyományos telekosztása, azonos nagyságú előkertjei és hasonló karakterű épületei egységes megjelenésű településképet eredményeznek.

A település külterületén, annak észak-nyugati felén három horgásztó található, körülötte rendezett körülmények között horgászterület, kisméretű épületekkel. A beépítés intenzitása alacsony, a természeti környezet dominál.

A település déli gazdasági területén a telkek mérete viszonylag alacsony, a beépítés változatos, a funkciónak megfelelő épületekkel. Hasonlóan változatos a kép a vasút utcától észak-keletre található szintén gazdasági területen is. Egységes építészeti megjelenésről nem beszélhetünk. Gazdasági célra hasznosulnak továbbra is az egykori majorsági épületek is, ezek építészeti kialakítása egységes, telepítésük is logikus és rendezett építészeti környezetet eredményez. A Majolikagyár területe a legintenzívebben beépült gazdasági terület. Számos lakó ill. intézmény épület található a környezetében, szabadonálló beépítéssel vagy úszótelekkel. Elhelyezkedésük kedvezőtlen, az épületek állaga elavult, rendezetlen környezetet eredményeznek. Felújításuk részben megkezdődött.

1.14.6.2. régészeti terület, védett régészeti terület, régészeti érdekű terület

A falu határa kétharmadrészt erdővel borított magaslat vagy fennsík. D-i harmada kisebb, 30-50 m relatív magasságú dombokkal tagolt, művelésre alkalmas terület; a dombok között számos forrással, vízmosással.

A település műúttal párhuzamosan futó régi postaút mellett K-Ny-i irányban elhúzódó hátságon fekszik.

A régészeti lelőhelyek, melyek között nagyszámú a középkori elpusztult faluhely, egymáshoz közel, források mellett, a művelésre alkalmas D-i határreszen húzódnak, a mai falu fölött.

Hinrét

A domboldalon, de az országúttól D-re is sok középkori, főleg Árpád-kori cserép található a felszínen. Különösen érdekes egy, a belső oldalán hullámvonallal díszített edénytöredék. Találtak néhány későbbi peremtöredéket is (*Kelemen*, 1965.) Az egykori települést, ahogyan a hely neve is megőrizte, a középkori Himháza faluval azonosíthatjuk.

A Himházi és velük rokon Himfi család nevének legelső előfordulásainál (1315, 1330) a szomszédos Németi (vö. 23/2 sz. lelőhely) neve szerepel. 1353-ban, osztzkodás alkalmával is „Nempti sive Hymhaza” változatban említik, ugyanígy még 1373-ban is („poss. Nempti al. nom. Hemháza”), amikor a Szt. Miklós tiszteletére szentelt templomról szó esik. A település mindvégig e családok kezén volt, a döbrönteí vár tartozékaként is említik. 1488-ban már nem szerepel az adóösszeírásban, 1492-ben pusztaként sorolják fel. Csáki D. megjegyzi hogy az Alásöny-Pápa vidékére tehető másik Himháza nevű település – ugyancsak a Himfiék birtokában – bizonytalanná teszi, hogy melyik említés vonatkozik tárgyalt falunkra.

Németi-Dűlő

Egy kisebb forrás fölötti magaslaton, az egykori Dines-tanya környékén, a bányaművelés miatt beszakadásokkal felszabdalt területen igen nagy számú, helyenként 10-20 cm vastagságú „rétegben” található középkori cseréptöredék. A lelőhelyet már a század elején ismerte a veszprémi múzeum, Tamás K. itteni földjén előkerült „kemencék” és edények szerepelnek a feljegyzésekben. A múzeumba került kerámiatöredékek részben Árpád-koriak, részben későbbiek. A lelőhely a középkori Németi helységgel azonosítható.

A falut először a vitatott hitelű 1086-os bakonybéli összeírásban, majd egy 1233-as határjárásnál említik. Mindvégig királyi népek lakták, pohárnokok, királyi vadászok. 1488-ban a jelentéktelenebb Hori lakóival együtt 21 Ft adót fizetett (vö. 23/4. sz. lelőhely-Németi-hegy keleti oldala), 1495-ben adója Szentgállal együtt 83 Ft volt. A XVI. sz. első felében az összeírásokban mint adót nem fizető nemesi közösség szerepel. Utoljára 1557-ben írták össze 10 lakott, 14 szegény és 6 elpusztult telkét. A későbbiek során pusztá.

A falu papját 1333-ban említik, egyházáról okleveles adatunk nincs. A terepbejárás során a bányateleptől Ny-ra észlelt „négyzetalakú, sáncszerűen készített rész „rejtheti az egykori templom és temetője maradványait. A r.k. templom és plébániája 1550-ben még fennállott. Valószínűleg ehhez a településhez tartozhatott a 23/3. sz. – Németihegy lelőhely is.

Németihegy

A vízmosásokkal szabdalts dombon kis kiterjedésű középkori település nyomait figyelhetjük meg. A gyűjtött anyagban XII-XVI. századi edénytöredékek (fogaskerék-technikás díszűek, peremek) voltak. (*Németh*, 1965.) Nagy valószínűséggel köthetjük ezt a helyet az ÉNy-ra eső Németi településhez (vö. Németi-dűlő lelőhely), esetleg a DK-i szegélyén húzódó Hori elpusztult faluhoz (Németi hegy keleti oldala lelőhely). Mindkettőhöz kb. azonos távolságra van. Itteni, önálló településre középkori okleveles adatunk nincsen.

Németi-Hegy Keleti Oldala

A DK-i szegélyén meredek oldalú vízmosással, ÉNy-on völgygel elhatárolt területen több hamus folt figyelhető meg. A fogaskerék-technikás díszítésű, hullámvonalas, körbefutó

bekarcolt vonallal díszített edénytöredékek, duzzadt peremrészek, pohártalpak stb. XII-XIII. századi telephelyre utalnak. (Torma, 1965.) A mai Herend É-i végéhez közel eső részt a XIX. századi térképek Horchi néven jelzik. A középkori Horhi faluval azonosíthatják.

A település 1300-ban mint nemesi birtok tűnik fel. 1470-ben említik az itteni királyi vadászokat. Már a XVI. sz. elején teljesen elnéptelenedhetett, a rovásadó-összeírásokban nem szerepel. 1614-ben régóta pusztá faluhelyként említik.

Szentistván-Alja

A két patak között emelkedő domb oldalán elszíneződött foltok figyelhetők meg. Az ívelten kihajló peremek, háromszög keresztmetszetű fültöredékek, bütyökfogantyúk későbronzkori településről tanúskodnak. A lelőhely K-i részén fenékbélyeges és más Árpád-kori, továbbá késő-középkori cseréptöredékeket is gyűjtöttek. (Torma, 1965.) Ez a lelőhely összefügg a Szentistván lelőhely alatti középkori falu területével.

Szentistván

A vizenyős rét melletti magaslaton középkori falu felszíni nyomai figyelhetők meg. A lelőhelyen igen sok középkori cserepet gyűjtöttek. Sok a fogaskerék-technikás díszítésű, hullámvonalas, körbefutó bekarcolt vonalas példány és az Árpád-kori edényperem. A XIV-XVI. századi anyagot is több peremtöredék képviseli.

A lelőhelyen egy vízszintes peremű, vízszintesen befésült római kori cserepet is találtunk. (Kelemen-Németh-Torma, 1965.) Ugyaninnen 1966 őszén egy XIV-XV. Századi feszítőzabla került a VBN-ba. Vízvezeték árkanak ásása közben állítólag egy azóta elkallódott karddal együtt találták 1965-ben.

A település az egykori Szentistván faluval azonosítható. Az adatok két, egymáshoz aránylag közel eső, hasonló nevű település miatt (a másik a mai Királyszentistván) részben nem választhatók külön. Falunkat először 1319-ben említik, 1463-ban Bakonyszentistván néven is előfordul. Lakosai eredetileg valamennyien királyi vadászok lehettek, egyrészüket jobbágy sorba süllyedt. 1488-ban „Blasius” jobbágysági 1, az egytelkes nemesek 2 Ft adót fizettek. Lehetséges, hogy részbirtokosok voltak benne a Himfiek, talán ez a település volt 1499-ben a döbrönteai vár tartozéka. A település korán elpusztult, már 1536-ban lakatlan. Malmát 1545-ben a szomszédos Németi falu plébánosa birtokolja. Pákay szerint Palota tartozékaként 1563-66 között a töröknek adózik.

A VBM feljegyzése szerint Tamás S. szentgáli lakos a Szent István melletti Nyírba birtokon egy aranyláncot talált, melyen kereszt vagy medália van.

Szentistván – templomrom

A domb élén, 25-30 méter hosszú, alig fél méter magas törmelék kúp látható kövekből és téglákból. A helyi hagyomány szerint itt állott a középkori Szentistván falu temploma. A törmelékes részen embercsontokat is találtak. A templom az egykori falu észak-nyugati részén feküdt. (Kelemen – Németh – Torma, 1965.)

A kőből épített egytornyú templom a XVI. század második feléből származó leírás szerint „in edito colle” állott, Szent István tiszteletére szentelve. Más okleveles forrásunk nincs róla, valószínűleg a Királyszentistvánra vonatkoztatott adatok egy része ide tartozik. A romok a XVIII. Században még jól kivehetőek voltak, a II. József féle felmérés is jelzi, a leírásban ezt írják róla: „1000 Schritte nordlich [Herendtől] sind Rudera einer alten Kirche.”

Bergacker

Az alacsony dombon sok hamus folt figyelhető meg. A foltokból nagyszámú edénytöredéket gyűjtöttek. Ezek egy része Árpád-kori (fogaskerék-technikás díszítésű, hullámvonalas, fenékbélyeges töredék stb.), a legtöbb cserép azonban kései (perem,

korsó-fültöredékek, pohártalp). (Torma, 1965.) A lelőhelyet a középkori, elpusztult Herend faluval azonosítjuk.

Herend a XIV. században királyi népeké (ugyancsak királyi népek lakták az akkor Zala megyei Herendet is, a Nevegy-völgyben, ezért az adatok felcserélhetők). 1358-ban említik először az itteni királyi népeket, azonban már 1362-ben részt szereznek a városlódi karthauziak. A XIV. század végén Vezsenyi családé. Kinizsi Pálé 1488-ban amikor 18 Ft adózik. 1386-tól a veszprémi káptalannak is van itt részbirtoka. A falu a XVI. században fokozatosan elnéptelenedik, 1587-ben már csak két telke lakott. A század végétől pusztá.

1550-ben önálló plébániája van, egyházáról más okleveles említésünk nincs. A II. József korabeli felmérés leírása szerint Herendnek fallal körülvett temploma van. Ez középkori eredetre utal.

A középkori falu összefüggésben lehet Szőlőmál I. sz. lelőhellyel is. A Dózsa utca végén az un. Ludvig-malomnál emelkedő dombon kavicsbányászás közben került elő középkori kerámiaanyag.

Szőlőmál I.

A hegy dél-nyugati lejtőjén őskori cserepek hevernek a felszínen, egy ívelten kihajló peremű edény töredéke a késő bronzkorra utal. Főleg a nyugati részen kevés középkori cserepet is találtak. (Németh- Torma, 1965).

Szőlőmál II.

A hegy észak-keleti lábánál a hárs hágyi csapás nyugati oldalán 6-7 erősen leszántott halom volt látható az 1910-es években. Az egyik halomból egy összetört urnát szántottak ki. Nyilván ezt tartja Lázár J. minden alap nélkül koravaskorinak. A halmoktól északra kb. 10 méterre egy kisebb római épület maradványait figyelték meg. (Kelemen, 1965.)

Téglaégető

Az alacsony domb tetején vöröses égett-földes foltok és gödrök vannak, az utóbbiak a múlt századi tégláégetőből származnak. Egy kisebb római kori foltból néhány jellegzetes cserép, egy fekete, festett peremtöredék és egy fésűs oldaltöredék került elő. A Herend felé eső részen kevés Árpád-kori cserepet is találtunk. (Torma, 1965.)

A MNM Ebenhöch F.-től közelebről ismeretlen lelőhelyű, Herendről származó csiszolt kőeszközöket vásárolt.

Rhé Gy. A győri múzeumban egy négy kis bütyökkel díszített füles edényt látott. Ez a késő bronzkori, díszítetlen urnasíros kultúrába tartozó edény 1955-ben csere útján került Győrből a VBM-ba.

1937-ben Szalóky J. egy római, hagymafejes bronzfibulát ajándékozott a VBM-nek. Laczkó említi, hogy a község határában szórványosan IV. századi római bronzérmék kerültek elő. Lehetséges, hogy a fenti leletek a 31/1. számú lelőhelyekhez tartoznak.

A KBM-ban a Darnay –gyűjteményből oda került, Herendről származó középkori „harci fejszét” őriznek.

1.14.6.3. védett épített környezet, a helyi, egyedi arculatot biztosító építészeti jellemzők

A településen védett épített környezet kijelölve nincs, az egyetlen műemlék környezete a településrendezési eszközökben biztosított. A településközpont a Porcelánium környékén hordoz olyan utcaképet, mely helyi védelemre ajánlott. Jelenleg a Porcelánium környezete rendezett, de a bevásárló központ és busz állomás felé kialakítandó „Városház” projekt fontos arculat formáló, javító projekt lesz.

1.14.6.4. világörökségi és világörökségi várományos terület

A település területén nem található világörökségi és világörökségi várományos terület.

1.14.6.5. műemlék, műemlékegyüttes

Herend területén egyetlen műemléki védettségű épület található, a Porcelángyár főépülete, amely ma múzeum.

funkció	Múzeum
település	Herend
út/utca, házszám	Kossuth Lajos utca
hrsz.	589/5 hrsz
épület építési ideje	-
beépítési mód	szabadonálló
szintszám	F+1
alapterület	484 m ²
állag	jó, felújított
homlokzat felületi képzése	Fehér simított vakolat
tetőhéjazat, anyaga	Barna cserép fedés

Az épület a porcelángyár tömbjének zárt sorban sorakozó, térfalat alkotó épületsorának egyik eleme.

A széles, emelet magas épületet domináns, kétszárnyú bejárati ajtaja osztja. Bal oldala négy, jobb oldala hat tengelyes. Homlokzata aszimmetrikus, tagolt, melyre az ereszcsonatnak sötét vonala ráerősít. Az enyhén kiugró bejárati és keleti traktust három erőteljes osztópárkány tagolja, míg a többi falmezőt kettő.

Fa ablakai kétszárnyúak, osztottak, világosbarnára festettek. A földszintiek kisebbek, félköríves falmező található fölöttük. Ajtaja új, kétszárnyú faajtó, osztott, résekkel áttört. Fölötte négyosztatú ablak.

Egyszerű, mindkét végén kontyolt, tagolatlan nyeregtető fedésű.

1.14.6.6. műemlékvédelem sajátos tárgyai: a történeti kert, temető és temetkezési emlékhely

A településen kevés történeti emlék található. A temetőben is a szokásos települési emlékek lelhetők fel, sajátos arculatot nem hordoz.

Felvethető a katolikus templom műemléki védettségének felvétele, mely még nem szerepel a műemlékek között.

1.14.6.7. műemléki terület: történeti táj, műemléki jelentőségű terület, műemléki környezet

A település területén nem található műemléki terület.

1.14.6.8. nemzeti emlékhely

A település területén nem található nemzeti emlékhely.

1.14.6.9. helyi védelem

A településen helyi értékvédelmi terület nem került kijelölésre, ugyanakkor a Szabályozási terv és a Helyi Építési Szabályzat külön gondot fordított a város legősibb területeinek egységes, kiemelt módon való kezelésére. A Diófa, Petőfi és a Kossuth utcára tekintő telkek esetében a Vt-1, Vt-2 és Lke-1, Lke-2 övezetekben szigorú szabályozási paraméterekkel próbálja biztosítani a kialakult telekszerkezet, beépítési mód és alapvető építési paraméterek (tető hajlásszög, lakások száma) megőrzését.

1.14.7. Az épített környezet konfliktusai, problémái

A település jellege (kisvárosias-kertvárosias) következtében kevés épített környezeti konfliktus van. Későbbi konfliktus forrása inkább a „beszorítottságból” fakad, mivel reálisan a vasúton és a főúton túl az igazgatási határig kiépültség okán is területi fejlesztés nem lehet. Ez egyúttal előny is lehet, mivel ez a helyzet megkívánja az intenzitás növelését, ami elősegíti a városi jelleg erősödését. Ez a „barna” fejlesztés azonban nagyobb szervezést és nagyobb forrásokat igényel, az esetleges kisajátítások miatt is.

1.15. Közlekedés

1.15.1. Hálózatok és hálózati kapcsolatok

A város közúti kapcsolata a 8-as számú főút fejlesztése révén jelentősen javult egy felől, mivel a megyeszékhellyel biztonságos és gyors kapcsolat épült ki. Egyúttal a lassújárművek és a kerékpáros közlekedés megoldása még várat magára, mivel a főúton ezek a járművek nem közlekedhetnek és részükre még nem épült meg a szükséges út.

A vasúti hálózatba is elvileg megfelelő kapcsolata van a településnek a 20-as számú Székesfehérvár-Szombathely fővonallal. Ennek azonban nincs „elővárosi” közlekedési szerepe, így Veszprém és a környező települések csak a viszonylag ritkán közlekedő vonatokkal érhető el. Ennek következtében kevesen veszik igénybe a közeli települések irányába a vonatot.

A kerékpáros összeköttetés kerékpárút hiányában még nem létezik. Fejlesztése elengedhetetlen.

Egyéb közlekedési hálózat nem található a településen.

1.15.2. Közúti közlekedés

A település úthálózata elég jó állapotban van. A belterületi utak nagy része, 95 %-a kiépítettnek (szilárd burkolattal ellátottnak) tekinthető.

1.15.3. Községi közlekedés

1.15.3.1. közúti

A településről a megyeszékhelyre és közeli városokba jó a közlekedés. Veszprémbe 20 - 30 percenként indulnak hétköznapi járatok, de a hétvégei közlekedés is kielégíti az utazó közönség igényeit. A nagyobb vállalatok, multinacionális cégek saját maguk oldják meg a munkavállalók szállítását.

Az Önkormányzat tervei között szerepel a helyi közlekedés kialakítása és üzemeltetése.

1.15.3.2. kötöttpályás

A vasúti közlekedés nem igazán sűrű, de a lakosság nagy része inkább a busszal való közlekedést választja a megyeszékhelyre, mivel a városközpontban van a buszállomás, de Budapestre is jobb a közlekedés busszal.

1.15.4. Kerékpáros és gyalogos közlekedés

Kiépített kerékpárúttal nem lehet megközelíteni Herendet, a 8. számú főúton viszont nem megengedett a kerékpárral történő közlekedés. Hiányzik a kiépített kerékpárút a kerékpáros turista forgalom és a munkába járók körében is.

1.15.5. Parkolás

A településen egy nagy kiépített parkoló van, mely a Porcelánium turisztikai forgalmát hivatott kiszolgálni. Ennek nagysága megfelelő és a megközelítése is megfelelő, mivel a 8-as számú főútról közvetlen lecsatlakozása van. Ez a parkoló szolgálhat a „Zöld Város projekt” kiszolgálására is.

Nagyobb parkolóval rendelkezik a bevásárló központ is, melynek mérete megfelelő.

A közintézmények közül a művelődési központ rendelkezik egy kisebb parkolóval, melynek mérete azonban rendezvények esetén nem megfelelő. A városháza kiépített parkolóval kevésbé ellátott két parkoló és egy mozgáskorlátozott parkolóval rendelkezik, ill. nem kiépített módon a Kossuth utcában parkolnak nem mindig rendezett formában.

Az egészségház parkolása sem teljesen megoldott.

A fentiek miatt a parkolás lehetőségének javításával a későbbiekben foglalkozni kell.

1.16. Közművesítés

1.16.1. Víziközművek

1.16.1.1. vízgazdálkodás és vízellátás (ivó-, ipari-, tűzoltó-, öntözővíz, termálvíz hasznosítás)

Herend és Bánd község vízellátását közös rendszer biztosítja.

Bándi mélyfúrású kút

A Herend és Bánd község vízellátását szolgáló K-1 kataszteri számú vízműkút 1984-ben készült egy észak-déli melléktörésre telepítve. A fúrás 20 méterig fiatal dolomit és kvarcitkavicsos agyagot, majd talpig, 152 m-ig felső triász dolomitot harántolt. Próbaszivattyúzaskor hét méteres depresszió mellett 1040 l/p. vízhozamot értek el.

A kutat 800- 830 liter/perc hozammal üzemeltetik, mely öt méteres depresszióval vehető ki kútból. A bándi kút vize tipikus kalcium és magnézium hidrokarbonátos karsztvíz. A keménysége kissé ingadozó, 20-27 német keménységi fokú, - értéket tekintve kemény víz.

A bándi mélyfúrású kút vize és vízminősége fentiek figyelembevételével elsősorban a karsztba beszivárgott és tárolt víz, de a talajvíz a keveredés miatt hatást gyakorol a kút vízminőségére.

Szolimán-forrás

A Szolimán forrás Herendtől északra a Szolimán domb tövében fakad az oligo-miocén kavicskonglomerátumból. A domb tövében az agyagos fekűn feltorlódott víz több kisebb vízkilépés, szivárgó formájában lép a felszínre. A fakadások két közeli pontban lettek foglalva. Az egyik az ún. Szikla - forrás, mely a kavicskonglomerátum domb tövében fakad. A másik foglalás ettől kb. 60 méterre északra az ún. Felső - forrás. A vizek foglalására egy 7 m mélységű aknakút készült 1954 évben. Az üzemmód mindkét esetben gravitációs. A foglalásokból nyert vízhozam 160 liter/perc. A forrás vízminősége hasonló a térség karsztvizéhez, kissé alacsonyabb klorid tartalommal.

Kétbírókúti galéria - forrás

A Kétbíró - forrás a Szolimán forráshoz hasonlóan az oligo-miocén törmelékes összlet vizét csapolja meg. A forrás az észak-déli lefutású Királyfa-völgyben fakad. A forrásfoglalás egy 1.3 m mély aknával létesült 1963-ban. A forrás vízhozama 190 - 370 l/p. Az üzemeltetés típusa gravitációs. A forrás vízminősége jó. Keménység 22-23 német keménységi fok.

Porcelángyári kút

A Porcelángyár részére a Kétbírókúti forráscsoport területén egy 8.5 m talpmélységű aknakúttal vízkivételt létesítettek. A vízbázis kialakítása 1971-ben történt. A kút szivornyás üzemmódban működik, vízhozama 240 - 300 l/p. Vízminősége megegyezik a galéria-forrás vízminőségével. A védőterület közös a galéria-forrás védőterületével.

A vízbázisok, és távlati vízbázisok, valamint az ivóvízellátást szolgáló vízi létesítmények védelméről szóló 123/1997. (VII.18) Korm. rendelet előírásainak megfelelően megtörténtek a Herendi-Bándi vízbázisok diagnosztikai vizsgálatai és lehatárolásra kerültek a belső, külső és hidrogeológiai védőterületek. A településrendezési terv térképi munkarészein ábrázolásra kerültek a védőövezetek, elősegítve a jogszabályokban foglalt vízbázis védelmi szempontok érvényesülését.

Herend város belterületén a vízellátás teljes körűen megoldott, üzemeltetője a Bakonykarszt Víz- és Csatornamű Zrt.

A vízellátó rendszer a külterületen és a települési utcákban húzódó vezetékekből áll. Az utcai gerinc és elosztó hálózat 80, 100, 150, 200 acny. csövekből épült. Az azbesztvezetékek cseréje az üzembiztonsági szempontok mellett elsősorban egészségvédelmi szempontból sürgető feladat. Az újonnan épített vezetékek már KPE csövekből kerültek és kerülnek lefektetésre. A Kossuth utcai ívó víz gerincvezeték cseréje folyamatban van. A vezetékeken földalatti és újabban földfeletti tűzcsapok találhatók.

Herend város vízellátó rendszere összetett. Nagy előnye, hogy egyes részrendszerek kiesése esetén a szolgáltatás, ha korlátozottan is, de fenntartható.

Főbb létesítményei: Bándi mélyfúrású kút
 Szolimán-források + 50 m³-es medence
 Kétbírókúti galéria – forrás
 Porcelángyári kút
 Diófa utcai 2 x 50 m³-es medence és átemelő gépház
 Új 500 m³-es medence és a régi 50 m³-es medence

A városi hálózat kétzónás a Kossuth utca végén lévő 500 m³-es és a Szolimán források melletti 50 m³-es medencék magassági elhelyezkedésének megfelelően. Az 500 m³-es medence max. tározási vízszintje 357,10 mBf., az 50 m³-es medence tározási vízszintje 335,44 mBf.

A temető és az 500 m³-es medence környéki lakások ellátását nyomásfokozó berendezés biztosítja.

A vízvételi helyeken az 1,5 – 6,0 bar között kell a nyomást biztosítani.

Herend vízhálózatának főbb jellemzői:

Vízbázisok együttes kapacitása min	2000 m ³ /nap
Vízszolgáltatásban részesülő lakások	1265 db
Nyomásövezetek száma:	2 db
Elosztóhálózat hossza:	25 km
Víztároló medence	700 m ³
Átlagos napi vízfogyasztás	405 m ³ /nap

A Herend város elkülönülő területe a külterületi lakott helyként nyilvántartott Herend-Bányatelep a Majolikagyárral és azt övező lakóépületekkel. A terület önálló kúttal, tározó medencével és elosztó hálózattal rendelkezik. Az 1950-es években az akkori szénbányászat kiszolgálására kiépített vízellátó rendszerről kevés adat áll rendelkezésünkre. A rendszer korszerűtlen, elavult, biztonságos működtetése nem biztosított. A vízellátó rendszer jelenlegi üzemeltetője a Majolikagyár Kft.

Herend Város Önkormányzata pályázati forrás bevonásával korszerű ivóvíz hálózatot akar kiépíteni a Bányatelepen, amely csatlakozik a település – Bakonykarszt Zrt. által üzemeltetett - belterületi ivóvíz-rendszeréhez.

Vízellátás fejlesztése

Herend város vízellátó rendszere szabad kapacitással rendelkezik a szakaszos fejlesztésekből keletkező többlet vízigény biztosítására. Az új beépítésre javasolt területek becsült vízigénye 150 m³/d nagyságrendű; mely nem azonnal, hanem az igények felfutásától függően a település területének különböző pontjain jelentkezik majd a beépítés ütemétől függően

A fejlesztésre javasolt területeknek a vízellátása vízvezeték hálózat bővítésével oldható meg. Az új fogyasztók részére a hálózati nyomást és a tározási vízszükségletet a víztároló medence biztosítani tudja. Az új, beépítésre javasolt területeken, ahol megoldható, körvezeték épül az ellátás biztonságának növelése érdekében. A tervezett mellékkörök jellemzően, D 200, D 150, D 100-as méretűek. A hálózatok hidraulikai méretezésénél a tűzoltó-vízigény a meghatározó.

A beépítésre javasolt területeken max. 200 m-enként tűzcsapokat kell elhelyezni olyan módon, hogy minden védendő épületet 100 m-en belül el lehessen látni tűzoltóvízzel. A tervezett földfeletti tűzcsapokat jól látható, könnyen megközelíthető helyre kell elhelyezni.

1.16.1.2. szennyvízelvezetés

Az 1990-es évekig a porcelángyár és a hozzátartozó lakótelep rendelkezett szennyvízcsatorna hálózattal, mely a település mélypontjára a 8. számú főközlekedési út melletti csepegtetőtestes tisztítótelepre vezette a szennyvizet.

Herend 1996. évi várossá válását megelőzően teljes körűen kiépült az elválasztó rendszerű csatornahálózat, és a szennyvíztisztító telep is átépült. A telep kapacitása 900 m³/d - re került méretezésre. Az átépítést követően először Bárd község szennyvize, majd Szentgál község szennyvize is a telepen kerül átvezetésre. A szennyvíztelep folyamatosan bővítésre és korszerűsítésre kerül a hatékonyabb tisztítás érdekében.

A telepet 1260 m³/d befolyó szennyvízre tervezték, de a telepre ténylegesen érkező szennyvíz ennél jóval kisebb mennyiségű. A három településről érkező szennyvízmennyiség nem éri el a napi 800 m³-t. A telep további korszerűsítése is tervezett.

A tisztított szennyvíz befogadója a Veszprémi – Séd patak.

A város teljes területén kiépült a szennyvízcsatorna hálózat. A község lakásainak 100 %-a csatornázott. A csatornahálózat mentén vannak még telkek, melyek csak beépítésüket követően kötnék rá a hálózatra.

A község szennyvízcsatorna hálózata D 315 és D 200-as KG PVC csővezetékekből épült meg.

A szennyvíz továbbítására 1 db szennyvízátemelő létesült.

Herend szennyvízelvezetésének főbb jellemzői:

Bekapcsolt lakások száma	1215 db
Gravitációs csatorna hossza:	15.0 km
Szennyvíz nyomóvezeték hossza:	0,2 km
Közcsatornával elvezetett sz.v.:	360 m ³ /d

Herend város elkülönülő területe a Majolikagyár és azt övező lakóépületek. A területen önálló csepegtetőtestes szennyvíztisztító telep üzemel. Az 1950-es években az akkori szénbányászat kiszolgálására kiépített szennyvízelvezető és tisztító rendszerről kevés adat áll rendelkezésünkre. A csatornahálózat és a tisztítótelep elavult, biztonságos működtetése nem garantálható. A szennyvízkezelő rendszer jelenlegi üzemeltetője a Majolikagyár Kft.

Herend Város Önkormányzata pályázati forrás bevonásával olyan korszerű szennyvíz hálózatot akar kiépíteni a Bányatelepen, amely csatlakozik a település – Bakonykarszt Zrt. által üzemeltetett - belterületi csatornarendszeréhez.

A településen 1299 lakóingatlan szennyvízcsatorna-hálózat kiépítettsége és elvezetése biztosított.

Nem közművel összegyűjtött háztartási szennyvíz kezelés: A közigazgatási területen az 1311 lakóingatlanból 12 lakóingatlan nincs rákötve a közműves szennyvízcsatorna hálózatra. A 12 lakóingatlan tulajdonosa köteles igénybe venni a nem közművel összegyűjtött háztartási szennyvíz begyűjtésére vonatkozó közszolgáltatást. A közszolgáltató kiválasztása pályázat útján 2015. évre megtörtént, a szolgáltatást Herend közigazgatási területén Parrag György veszprémi egyéni vállalkozó biztosítja. Az összegyűjtött szennyvíz elhelyezésére a veszprémi szennyvíztisztító telepen és a pápai szennyvíztisztító telepen kerülhet sor.

Az önkormányzatunk továbbra is törekszik arra, hogy a Herenden képződött szennyvíz a herendi szennyvíztisztító telepen elhelyezhető legyen és ezzel a közszolgáltatás igénybevétele díja az igénybevevők számára csökkenjen.

Szennyvízelvezetés fejlesztése

Herend város szennyvíztisztító telepe szabad kapacitással rendelkezik a szakaszos fejlesztésekből keletkező többlet szennyvíz fogadására.

További csatornázási feladat az új beépítésre szánt területek csatorna hálózatának megépítése. A fejlesztési terület többsége gravitációs csatornahálózat építésével kiszolgálható.

A tervezett csatornák D 200-as keresztmetszettel építhetők meg, a meredek szakaszokon max. 50 ezrelékes lejtéssel készülhetnek és a meredek terepszakaszokon bukóaknak beépítésével kell számolni. A fejlesztési területek közül két helyen szükséges helyi szennyvízátemelő építése, melytől nyomóvezeték továbbítja a szennyvizet a település meglévő hálózatába. A szikkasztás nem engedhető meg a beépítésre szánt településrészek területén.

Kiemelten kezelendő feladat a meglevő és a tervezett szennyvízcsatorna hálózatra a csatornázatlan ingatlanok rákötése.

A szennyvíztisztító telep 150 m-es védőtávolságán belül további lakásépítés nem engedélyezhető

1.16.1.3. csapadékvíz elvezetés, felszíni vízrendezés

Herend közigazgatási területe több kisebb vízgyűjtő forrásterületéhez tartozik. A települési csapadékvíz befogadója a Veszprémi-Séd patak. A Séd patakba torkollanak be a település csapadékvíz-elvezetését szolgáló állandó és időszakos vízfolyások, vasúti övárkok.

Az állandó jellegű vízfolyások forráseredésűek, illetve medrüket források táplálják. A hegyoldalakat többnyire erdők borítják, melyek csak részben tartják vissza a hirtelen lezúduló csapadékvizeket.

A Séd patak átfolyik a település belterületén. A belterületi szakaszokon a rendkívüli esőzések következményeként kiöntése nem zárható ki. A Posta utca környékét a patak mederből kilépő víz szabadon elöntheti.

A települések ár- és belvíz veszélyeztetettségi alapon történő besorolásáról szóló 18/2003. (XII. 9.) KvVM-BM együttes rendelet 2. melléklete Herend települést az erősen veszélyeztetett „A” kategóriába sorolja. A település „A” kategóriába tartozik, ha a hullámtéren lakóingatlannal rendelkezik, illetőleg, amelyet a védmű nélküli folyók és egyéb vízfolyások mederből kilépő árvize szabadon elönthet.

A város területén több utcában - Kossuth, Vasút, Fasor - zárt csapadékvíz csatorna üzemel. A többi utcában az utak melletti nyíltárkok vezetik el a felszíni vizeket. Állapotuk változó, részben burkoltak, de többségükben földárkok. A kapubejárók átereszei a legtöbb helyen nem megfelelő méretűek, vagy feliszapolódtak a rendszeres tisztítás hiányában.

A külterületen három gondozott horgásztó, a belterületen egy jó állapotú dísztó található.

A Séd patak 8. számú főút alatti jelenlegi átvezetése kis keresztmetszetű. Az út tervezett fejlesztése során legalább 4 m szabad nyílású átvezetést kell biztosítani.

Felszíni vízelvezetés fejlesztése

A felszíni vízelvezetés szempontjából elsődleges a jelenlegi árokrendszer vízzállító kapacitásának szinten tartása, mely csak a rendszeres karbantartással érhető el.

A vízfolyások és a vízelvezető árkok partvonalától a vonatkozó jogszabályokban előírt parti sávot a karbantartás számára szabadon kell hagyni. A karbantartás számára szolgálmi jogot kell biztosítani.

Az új beépítéseknél az ingatlanokon az épületek tetőfelületén összegyűlő csapadékvizet tározókban javasoljuk felfogni, és azok vizét locsolásra felhasználni.

Új utak építésénél a vízelvezetés együttes kiépítése követelmény. Középtávon - főleg a város központi területén és annak környezetében - a zárt csapadékcatornás csapadékvíz elvezetés kiépítését javasoljuk, mert azzal korszerűbb, esztétikusabb, kisebb helyigényű, több parkolási és jobb fásítási lehetőséget adó és nem utolsósorban kisebb karbantartási igényű csapadékvíz elvezetést lehet biztosítani.

Elengedhetetlen a belterületi csapadékvíz hálózat rekonstrukciója, bővítése, melyre külön projekt készül.

1.16.2. Energia

1.16.2.1. energiagazdálkodás és energiaellátás (villamos energia, közvilágítás, gázellátás, távhőellátás és más ellátórendszerek)

A település rendelkezik az összes alapvető közművel. Minden közmű esetén tartalékokkal is bír, így a fejlesztések első szakasza különösebb közműfejlesztést nem igényel. A településen távhő ellátás nincs.

1.16.2.2. megújuló energiaforrások alkalmazása, a környezettudatos energiagazdálkodás lehetőségei

Az Új Széchenyi Terv Környezet és Energia Operatív Program keretében benyújtott „Fotovoltaikus fejlesztés Herend Város Épületein” című eredményes pályázat alapján a Herendi Polgármesteri Hivatal az Egészségház és a Herendi Német Nemzetiségi Nyelvoktató Általános Iskola valamint Tornacsarnokának épületein napelemek elhelyezésére került sor, amely az érintett intézmények villamos energia üzemeltetési költségeinek csökkentéséhez járul hozzá.

Az Önkormányzat terve

i között szerepel egy energiapark létrehozása is.

1.16.2.3. az önkormányzati intézmények energiahatékonysági értékelése

2015-ben pályázati támogatással az önkormányzati intézmények épületeinek nagy része energia hatékonysági fejlesztést kapott (részben nyílászáró cserék és külső hőszigetelés révén). Ezzel sokat javult az energia hatékonyságuk. További fejlesztések szükségesek az elektromos energia hatékonyság, fűtőhatékonyság és melegvíz hatékonyság területén.

1.16.3. Elektronikus hírközlés (vezetékes elektronikus hálózat, vezeték nélküli hírközlési építmények)

Mind a vezetékes, mind a mobilhálózat (20-as, 30-a, 70-es), valamint a szélessávú internet elérhetőség biztosított.

1.17. Környezetvédelem (és településüzemeltetés)

1.17.1. talaj

A terület talajait tekintve jellemzőek a mészkövön kialakult rendzinák, valamint a löszös üledéken képződött agyagbemosódásos barna erdőtalajok. A Séd-patak mentén főként réti talajok jellemzőek.

1.17.2. felszíni és a felszín alatti vizek

A **felszíni vizeket** tekintve Herend a vízgyűjtő-gazdálkodás egyes szabályairól szóló 221/2004. (VII. 21.) Korm. rendelet alapján a „4. Általánosan védett befogadók” területi kategóriába tartozik.

Herend közigazgatási területének északi része vízfolyásokban viszonylag gazdag, a hegyek felől több ér és patak is érkezik, amelyek végül a Séd-patakban egyesülnek. Felszíni vizek tekintetében kiemелendő még a belterülettől északnyugatra, a Majolikagyár mellett található horgásztavak területe (ezek az egykori felszíni lignitkitermelés miatt kialakult bányatavak). Ezeket jelenleg horgásztóként használják.

Herend belterületének ivóvíz ellátását a Bakonykarszt Víz- és Csatornamű Zrt. szolgáltatja. A város ivóvíz hálózata Báнд község hálózatával egyesített.

A csapadékvizek befogadója a Veszprémi Séd, illetve a település keleti részén húzódó Pap-árok.

Herend a Séd 513 négyzetkilométeres vízgyűjtő területéhez tartozik, az itt áthaladó Sédet számos forrás táplálja.

A **felszín alatti víz** állapota szempontjából érzékeny területeken levő települések besorolásáról szóló 27/2004. (XII. 25.) KvVM rendelet alapján felszín alatti víz szempontjából Herend fokozottan érzékeny területen fekvő település. A 9. és a 11. sz. fejlesztési területeket érinti az OTTrT kiemelten érzékeny felszín alatti vízminőség-védelmi terület övezete.

A település közigazgatási területén belső, külső, hidrogeológiai 'A' és 'B' vízbázis-védőterületek is találhatók. A belső védőterületek a település belterületétől északra elhelyezkedő két forrás, a Kétfőrkút és a Szolimán-forrás területét érintik, amelyek egyben vízmű területek is. A külső védőterületek ezek körül helyezkednek el. A hidrogeológiai 'A' védőidom ezeket a területeket magukban foglalják, ezt pedig körülveszi a hidrogeológiai 'B' védőidom. A település közigazgatási területének mintegy negyede, a település belterületétől északra eső része vízvédelmi szempontból kiemelt terület. A fent említetteken kívül a Majolikagyár mellett, az ún. „Bányatelep” nevű részen is található egy vízműtelep. A fejlesztési területek közül a 9. sz. érint vízbázis-védőterületet: külső védőterületet, hidrogeológiai 'A' és 'B' védőterületet egyaránt.

A Veszprémi Bányakapitányság tájékoztatása szerint a település területén jellemzően magas a talajvízszint, ami a fejlesztések megvalósítását, különösen a beépítések kivitelezését nagyban megnehezítheti. A talajvíz kémiai jellege kalcium-magnézium-hidrogénkarbonátos.

Herend területének északkeleti részén nyílt karszt területek is találhatók.

1.17.3. levegőtisztaság és védelme

A légszennyezettségi agglomerációk és zónák kijelöléséről szóló 4/2002. (X. 7.) KvVM rendelet alapján Herend az ún. 10. zónába (az ország levegőszennyezettség szempontjából külön kezelt térségein és városain kívüli területei) tartozik, ami a terület kedvező légszennyezettségi állapotát tükrözi, hiszen a 10. zóna az ország olyan területrészeit foglalja magában, ahol a légszennyezettség egyik főbb légszennyező anyag tekintetében sem haladja meg az immissziós határértékeket (az alsó vizsgálati küszöb alatt, vagy az alsó és a felső vizsgálati küszöb között van). Az alábbi táblázat Herend légszennyező anyagokénti besorolását mutatja be. (4/2002.(X.7.)KvVM rendelet D: a légszennyezettség a felső vizsgálati küszöb és a légszennyezettségi határérték között van. E: a légszennyezettség a felső és az alsó vizsgálati küszöb között van. F: azon terület, ahol a levegőterheltségi szint az alsó vizsgálati küszöböt nem haladja meg.

	SO ₂	NO ₂	CO	PM ₁₀	Benzol	Talajközeli ózon	PM10 Arzén	PM10 Kadmium	PM10 Nikkel	PM10 Benz(a) pirén
Herend	F	F	F	E	F	O-I	F	F	F	D

Herend besorolása szennyező anyagoként

Herend levegőminőségét a közlekedés okozta szennyezés és az időjárási körülmények együttesen befolyásolják. Az ipari üzemek által okozott légszennyezés nem jellemző. A földgáz kimagasló aránya használatával a téli fűtési időszakban sem kell számolni a levegő porral és korommal való szennyezettségével. A gázár drasztikus emelkedése azonban

egyre nagyobb arányú szilárd tüzelőanyag felhasználással járt együtt, mely a levegő minőségét rontja.

A levegőterheltségi szint határértékeiről és a helyhez kötött légszennyező pontforrások kibocsátási határértékeiről szóló 4/2011. (I. 14.) VM rendelet 2. melléklete szerinti légszennyezettség szempontból ökológiailag sérülékeny területek, nagy kiterjedésű erdőterületek találhatók a településen.

A város vezetősége a „zöldövezetes” város megtartása mellett voksolt. Ipari szennyezéssel járó vállalkozásokat, üzemeket a város belterületén és közelében nem szívesen fogad.

1.17.4. zaj- és rezgésterhelés

Herend területén a jelenlegi környezeti zajhatások főként a közlekedésből származnak (közúti és vasúti forgalomból egyaránt). A területet leginkább szennyező zajforrás a 8. sz. főút, ez azonban a lakóterületeket déli irányból elkerüli, továbbá a zajvédőfal kiépítésével a lakók zajterhelése viszonylag alacsony. A vasúti pálya a település belterületét északi irányból határolja, az innen származó zajterhelés sem érint közvetlenül lakóépületeket.

A területen ipari eredetű zajterhelés a Majolikagyár és a Porcelán Manufaktúra területeiről származik.

1.17.5. sugárzás védelem

Sugárzás védelemmel kapcsolatos feladatok nem merültek fel.

1.17.6. hulladékkezelés

Herenden a kommunális hulladékok intézményesített gyűjtése és elszállítása a Veszprémi Közülemi Szolgáltató Zrt. útján megoldott. Az önkormányzat tagja az Észak-balatoni Szilárdhulladék Kezelési Önkormányzati Társulásnak. A herendi kommunális hulladék a Királyszentistváni Hulladéklerakó telepen kerül elhelyezésre.

A hulladékgyűjtő szigetek a város különböző pontjain rendelkezésre állnak, ahonnan elszállítják a szelektíven gyűjtött települési hulladékot. Emellett 2016. februárjától Herend közigazgatási területén bevezetésre került a háztartásonkénti szelektív hulladékgyűjtés is.

Évente egyszer lomtalanításra is sor kerül. A lomtalanítások közti időszakban azonban problémát jelent a lakosság számára a kisebb mennyiségű, nem kommunális hulladék elhelyezése, valamint a hulladékudvar hiánya miatt a lakosságnál keletkező veszélyes hulladékok teljes körű helyi kezelése sem megoldott.

1.17.7. vizuális környezetterhelés

A város viszonylagosan fiatal volta és rendezettsége okán kirívó vizuális környezetterhelési problémával nem szembesül. A lakóterületeken egyedül a külterületi lakott hely és környezetének kismértékű rendezetlensége nevezhető vizuális környezetterhelésnek. A gazdasági és iparterületek közül a vasútvonaltól északra a márkói határban lévő gazdasági terület használata szintén kis mértékben vizuális környezetterhelésnek nevezhető. Mindkét terület egyszerű módszerekkel rendezettebbé tehető, így kijelenthető, hogy Herenden kirívó vizuális környezetterhelés nem található.

1.17.8. árvízvédelem

A 18/2003. (XII.9.) KvVM-BM együttes rendelet a települések ár- és belvíz veszélyeztetettségi alapon történő besorolása alapján Herend város területe az erősen veszélyeztetett „A” kategóriába tartozik, ahol hullámtéren lévő lakóingatlan található,

illetve a védmű nélküli Séd vízfolyás mederből kilépő árvize lakóingatlanokat szabadon elönthet.

1.17.9. Fennálló környezetvédelmi konfliktusok, problémák

Környezetvédelmi konfliktust, problémát Herenden az iparterületeken folyó tevékenységek okozhatnak. Mivel a jelenlegi ipari tevékenységek mindegyike megfelelő védelmi rendszerekkel ellátott ezért jelentős környezetvédelmi probléma nem áll fenn, konfliktushelyzet nincs. Ennek ellenére a település központjában lévő porcelánium esetleges szennyező kibocsátásait folyamatosan figyelemmel kell kísérni, hasonlóképpen a majolikagyár kibocsátási értékeit is.

1.18. Katasztrófavédelem (területfelhasználást, beépítést befolyásoló vagy korlátozó tényezők)

1.18.1. építésföldtani korlátok

1.18.1.1. alábányászott területek, barlangok és pincék területei

Herend teljes közigazgatási területe az OTTrT ásványi nyersanyag-gazdálkodási terület övezetébe esik. Régebben gyenge minőségű lignitet bányásztak a területen, külszíni fejtéssel.

A település közigazgatási területén a természet védelméről szóló 1996. évi LIII. törvény alapján ex lege védett barlangok, illetve a 16/2009. (X. 8.) KvVM rendelet alapján hozzájuk tartozó felszíni védőterületek találhatók, a belterülettől északra, a Szolimán-tető közelében.

1.18.1.2. csúszás-, süllyedésveszélyes területek

A teljes közigazgatási területet érinti a VMTrT csúszásveszélyes területek övezete.

1.18.1.3. földrengés veszélyeztetett területei

A településen nincsen földrengés veszélyeztetett terület.

1.18.2. vízrajzi veszélyeztetettség

A teljes közigazgatási területet érinti a VMTrT vízerózióknak kitett területek övezete.

1.18.2.1. árvízveszélyes területek

A Séd patak melletti védmű nélküli területe.

1.18.2.2. belvízveszélyes területek

Belterületi csapadékvíz hálózat rekonstrukció és bővítése című projekt mellékletben

1.18.2.3. mély fekvésű területek

A Veszprémi Bányakapitányság tájékoztatása szerint a település területén jellemzően magas a talajvízszint, ami a fejlesztések megvalósítását, különösen a beépítések kivitelezését nagyban megnehezítheti. A talajvíz kémiai jellege kalcium-magnézium-hidrogénkarbonátos.

1.18.2.4. árvíz és belvízvédelem

Belterületi csapadékvíz hálózat rekonstrukció és bővítése című projekt mellékletben

1.18.3. egyéb

1.18.3.1. kedvezőtlen morfológiai adottságok (pl. lejtés, falszakadás)

A volt bányaterületen a jelenlegi horgászturisztikai területen a partfal védelme megtörtént, további kedvezőtlen morfológiai adottságokkal rendelkező terület nincs.

1.18.3.2. mélységi, magassági korlátozások

Mélységi korlátozás a településen nincs, magassági korlátozás a vasúti aluljárónál és a nagyfeszültségű villanyvezetékek alatt található.

1.18.3.3. tevékenységből adódó korlátozások

A településen tevékenységből adódó korlátozás nincs a területfelhasználási egységeknek megfelelő kibocsájtási normák betartása mellett.

1.19. Ásványi nyersanyag lelőhely

Herend teljes közigazgatási területe az OTrT ásványi nyersanyag-gazdálkodási terület övezetébe esik. Régebben gyenge minőségű lignitet bányásztak a területen, külszíni fejtéssel.

1.20. Városi klíma

A település kisvárosi nem intenzív beépítettsége miatt külön városi klímától mentes.

2. HELYZETELELMZŐ MUNKARÉSZ

2.1. A vizsgált tényezők elemzése, egymásra hatásuk összevetése

A vizsgálatok alapján a tényleges állapotok elemzése, egymásra hatásuk összevetése, folyamataik elemzése

Lakóterületek

A meglévő beépült lakóterületek rendezettsége különösebb beavatkozást nem igényel. A fejlesztésre kijelölt lakóterületeken a várható igényeknek megfelelően az előközművesítés megtörtént. További fejlesztési területek rendelkezésre állnak.

Településközponti területek

A városközpont településközponti területei fejlesztést igényelnek. Ez bizonyos épületek átértékelésével, felújításával, új épületek megjelenésével, valamint a zöldterület jelentős fejlesztésével jár melyhez a „Zöld Város projekt” járul hozzá legnagyobb mértékben. A városközpont rendelkezik településközponti vegyes terület tartálékkal mely például a Herendi Egészségkert helyi termelői piacnak is helyet adhat. A további intézményterületeken több intézmény felújítása szükséges, így a Herendi Általános iskola épületének felújítása és bővítése, valamint a herendi egészségház felújítása és bővítése.

Gazdasági és iparterületek

A meglévő iparterületeken szükséges a kibocsájtási normák folyamatos ellenőrzése, a technológiák korszerűsítése. A 8. főúttól délre a szentgáli bekötőúttól indulóan rendelkezésre áll egy ipari park kialakításának lehetősége.

Zöld területek

A településközpontban lévő zöldterület fejlesztést igényel melyet a „Zöld Város projekt” támogat. A belterületen lévő zöldterületek folyamatos karbantartást és folyamatos használatot igényelnek, melyhez szükséges fejlesztésük is. Ez vonatkozik a Séd melletti

tervezett parkerdő területre is. A település külterületén található zöldfelületek megfelelő állapotban vannak. Fontos feladat a döntően gazdasági területek körül tervezett véderdő sávok mielőbbi létesítése.

Közlekedési infrastruktúra

A vasútvonalat keresztező utak vasút alatti, illetve szintbeni csomópontjai fejlesztendők mivel azok kialakítása és kapacitása nem elegendő. A felújított és bővített 8 számú főközlekedési út és a hozzá kapcsolódó csomópontok, valamint rávezető utak kedvező közlekedési viszonyokat teremtettek, azonban a lassú járművek és a kerékpárok számára még nem épült ki a szomszédos települések és Veszprém felé a kapcsolat. Ennek pótlása sürgető feladat, melyhez a kerékpárút fejlesztési projekt nyújt segítséget. A belső úthálózatban fontos feladat a hiányzó Herend központi részét a bányatelepi lakott területtel összekötő út létesítése, valamint a Kossuth utca fejlesztése. A Porcelánium meglévő parkolóján túl szükséges a közintézmények parkolásának megoldása is.

Vízi közművek

A település ivóvíz és szennyvíz hálózata, valamint vízbázisa és szennyvíz tisztító kapacitása megfelelő, további fejlesztéseket el tudja látni. Herend belterületi csapadékvíz hálózata azonban rekonstrukcióra és bővítésre szorul.

Mező és erdőgazdasági területek

A település külterületén lévő mező és erdőgazdasági területek adottságuknak és lehetőségüknek megfelelő állapotban vannak.

Sport és különleges területek

A belterületi sportterület megőrzendő és fejlesztendő. A volt bánya területén lévő horgászturisztikai terület megfelelő állapotban van, folyamatos karbantartása és használata biztosított.

A település adottságai miatt a belterület területileg reálisan nem fejleszthető tovább mivel a vasútvonal és a 8. számú főút közé valamint Márkó, Báánd és Szentgál községes igazgatási határáig nyúlik belterülete. Ez részben hátrány a beszorítottság miatt, de lehet előny is mivel még hosszútávra a fejlesztési területek rendelkezésre állnak és a „barna beruházások” révén a meglévő beépített területek intenzitás növekedésével még városiasabb és gazdaságosabb területfelhasználások érhetők el.

3. HELYZETÉRTÉKELŐ MUNKARÉSZ

3.1. A helyzetelemzés eredményeinek értékelése, szintézis

A tényleges állapot értékelése, továbbá a szélsőséges, a települési környezettel szemben támasztott általános követelményeknek ellentmondó, problematikus témakörök kiemelése. A település adottságainak, lehetőségeinek és a fejlesztés korlátainak összefoglalása, a település-veszélyeztető hatások alapján készített kockázateértékelés figyelembevételével.

3.1.1. A folyamatok értékelése

Lakóterületek

A meglévő lakóterületek különösebb intézkedést nem igényelnek, rendezettek. A lakóterületek bővítése biztosított.

Településközponti területek

A településközponti területek fejlesztése a városközpontban a 8-as számú főút és az oda csatlakozó utak kiépítése után vált lehetővé a végleges közlekedési rendszer kialakulásával. A városközpont kereskedelmi, szolgáltatási és turisztikai központja ezáltal fejleszthetővé vált. A település egyéb területein lévő intézményterületek szintén fejleszthetők, így kiemelten az általános iskola és az egészségház bővítése a legfontosabb.

Gazdasági és iparterületek

A településen a két hagyományos iparterület (Porcelánium és Majolikagyár) mellett a volt majorsági terület és a vasútállomáshoz csatlakozó nagyobb iparterület jött létre. Ezek területe tovább nem bővíthető ezért itt úgynevezett „barnamezős beruházással” lehet új fejlesztést vagy bővítést végezni. A 8-as főúttól délre található, meglévő iparterület még kisebb fejlesztési lehetőséget biztosít, de hosszabb távon szükség lehet a 8. főút és a szentgáli bekötőút által határolt új iparterület (ipari park) igénybe vételére.

Zöld területek

A településközpontban lévő zöldterületek fejlesztése a 8 út és az oda csatlakozó utak kiépítése után vált lehetővé a végleges közlekedési rendszer kialakulásával. Szükséges a meglévő zöldterület ártértékelése, bővítése és több funkcióval való ellátása. A település többi kisebb zöldterületén fontos feladat a valós funkcióval való ellátás és a folyamatos fenntartás. A Séd melletti tervezett parkerdő is valós funkció ellátást igényel, mellyel biztosítható a terület reális fenntartása.

Közlekedési infrastruktúra

A 8-as út fejlesztésével kedvező kapcsolat alakult ki az autóval való közlekedés számára mind a környező települések, mind Veszprém felé. Kedvező kapcsolat alakult ki a turisztikai parkolóba is közvetlen lehajtással a Porcelánium felé. Nem épült ki ezidáig a kerékpáros közlekedés lehetősége ugyan ezen irányokba.

A vasútvonalat keresztező utak paraméterei kedvezőtlenek, az aluljáró csak egy sávós. Így a vasút keresztezése nehézkes, kevésbé biztonságos és a fejlesztéseket is gátolja az iparterületek és a külterületi lakott hely felé.

Nincs használható közvetlen kapcsolat a Bányatelep (Majolika gyár) és a település magja között. Ez a kapcsolat nehézkesebb a korábnál is a 8-as út gyorsforgalmi kiépítésével, mivel nem minden jármű tudja igénybe venni.

A Porcelánium nagy parkolóján és a bevásárló központ parkolóján kívül főleg a közintézményeknél szűkös a parkolási kapacitás. A Kossuth utca kiépítettsége csak korlátozott forgalomra alkalmas.

Vízi közművek

A település ivóvíz és szennyvíz hálózata, valamint vízbázisa és szennyvíz tisztító kapacitása megfelelő, további fejlesztéseket el tudja látni. Herend belterületi csapadékvíz hálózata azonban rekonstrukcióra és bővítésre szorul.

Mező- és erdőgazdasági területek

A település külterületén lévő mező és erdőgazdasági területek adottságuknak és lehetőségüknek megfelelő állapotban vannak.

Sport és különleges területek

A belterületi sportterület megőrzendő és fejlesztendő. A volt bánya területén lévő horgászturisztikai terület megfelelő állapotban van, folyamatos karbantartása és használata biztosított.

A település adottságai miatt a belterület területileg reálisan nem fejleszthető tovább mivel a vasútvonal és a 8. számú főút közé valamint Márkó, Bánd és Szentgál községek igazgatási határáig nyúlik belterülete. Ez részben hátrány a beszorítottság miatt, de lehet előny is mivel még hosszútávra a fejlesztési területek rendelkezésre állnak és a „barna beruházások” révén a meglévő beépített területek intenzitás növekedésével még városiasabb és gazdaságosabb területfelhasználások érhetők el.

3.1.2. A település és környezetének fejlesztését befolyásoló külső és belső tényezők összefoglaló értékelése

Lakóterületek

A lakóterületek fejlesztését jelenleg és várhatóan még több évig negatívan a kizárólag a településtől függő körülmény nem befolyásolja. A lakóterület fejlesztések kizárólag a betelepülők számától függ, melyben a település vonzerejével (lakókörülmények, kereskedelmi, szociális, egészségügyi ellátás) lakókörnyezet kialakításával, természeti állapotával, adópolitikájával, közlekedési infrastruktúrájával, munkahelyek elősegítésével és biztosításával tud befolyásolni.

Településközponti területek

A település elkészítette a település központ fejlesztésének javaslatát, melyet pályázati úton tervez megvalósítani a Zöld Város projekt keretében.

Gazdasági és iparterületek

A meglévő iparterületek kizárólag meglévő területükön újíthatók meg, fejleszthetők mert környezetük természeti, infrastrukturális vagy jogi okok miatt nem bővíthető. A kijelölt új iparterület jelenleg még mezőgazdasági terület, melynek előkészítése hosszabb időt és nagyobb anyagi ráfordítást igényel.

Zöld területek

A zöldterület fejlesztés belső tényezői tervezés és igény szintjén biztosítottak mivel a fejlesztések a lakosságot és az ide érkező turizmust is kiszolgálja. A hozzá szükséges fejlesztési tervvel is rendelkeznek ez a „Zöld Város projekt”. Megvalósulását az ezt támogató pályázat biztosíthatja.

Közlekedési infrastruktúra

A város megközelítése gyorsabb és biztonságosabb lett a 8-as gyorsforgalmi út kiépítésével, azonban még nem épült kerékpárút, mely a szomszéd településeket és Veszprémet kötné össze.

A vasúti átjárók és az aluljáró nem teszi biztonságossá és fejleszthetővé a kedvező kapcsolat kiépítését a bányatelepi településrésszel. Források hiánya is lassítja a Majolikagyár, Bányatelep közúttal való megközelítésének kiépítését a település központi belterületével.

A Kossuth utca fejlesztése és a közintézmények parkoló fejlesztése településrendezési és gazdasági feladat is, mely kizárólag belső forrásokból az előző fejlesztésekkel nem valósítható meg.

Vízi közművek

A csapadékvíz hálózat fejlesztése más települések rendszereivel is összefügg, ezért csak közös tervezéssel lehet kialakítani. A Herend belterületén összegyűlt csapadékot keleti irányban bándi közigazgatási területen a Magyar Állam tulajdonát képező Magyar Nemzeti Vagyongazdálkodó Zrt. kezelésében lévő Séd patak meder szakasz, illetőleg déli irányban herendi területen a NIF Zrt. vagyongazdálkodásában lévő Séd mederszakasz fogadja be.

Mező és erdőgazdasági területek

Az erdőterületek fejlesztése részben az erdősítésre alkalmas területek erdősítésével, részben a gazdasági területek körül tervezett védő erdősávokkal helyi és pályázati forrásokkal végezhető.

Sport és különleges területek

Az önkormányzati tulajdonú sportterületek minősége fejlesztendő helyi és pályázati forrásokból. A horgásztavak területén a sportfunkció erősíthető, további fejlesztést igényel. Kihasználatuk további erősítés érdekében sokszínűbb lehetőségek biztosítása és a kerékpárutakkal való megközelíthetőségük igen fontos. A 8-as gyorsforgalmi út melletti sportpálya és zöldterület fejlesztendő a lakosság sport és szabadidős tevékenységének használatára. Az övezetben sportolási célú létesítmények épületei, továbbá az ezekhez kapcsolódó vendéglátó, kereskedelmi, kiszolgáló építmények helyezhetők el.

3.1.3. A településfejlesztés és -rendezés kapcsolata

Lakóterületek

A lakóterületek fejlesztése és bővítése a hatályos településrendezési tervekben hosszú évekre biztosított.

Településközponti területek

A településrendezési eszközök a fejlesztések döntő részét már most is lehetővé teszik, legfeljebb kisebb pontosítások szükségesek a projektek kiteljesítéséhez.

Gazdasági és iparterületek

A fejlesztési elképzeléseket a hatályos településrendezési eszközök biztosítják. Konkrét fejlesztés esetén a részletes szabályokban változtatás lehetséges, de területük reálisan nem növelhető. Az említett új ipari park területe a településrendezési eszközökben kijelölt és szabályozott.

Zöld területek

A zöldfelületek fejlesztését mind bel- és külterületen is a hatályos településrendezési eszközök biztosítják. Kisebbségi korrekció a település központban lévő zöldterületek esetén merülhet fel. Ezt a „Zöld Város projekt” pontosíthatja.

Közlekedési infrastruktúra

A parkoló fejlesztés, a kerékpárút fejlesztés és a Bányatelep-települési központi belterület között kapcsolatának kiépítési lehetősége településrendezési tervezési feladatokat is megkíván. A többi fejlesztés lehetőségét a hatályos településrendezési eszközök lehetővé teszik.

Vízi közművek

A településrendezési eszközök tartalmazzák a csapadékvíz rendezéshez szükséges szabályozásokat, de a pontos vízrendezési terveknek megfelelően pontosításra szorulnak a szabályozási és előírási paraméterek, területek. Ezzel csökkenthetők a bel- és árvízveszélyes területek is.

Mező és erdőgazdasági területek

Az erdő és mezőgazdasági területek a településrendezési eszközökben kellően szabályozottak.

Sport és különleges területek

A sportterületek szabályozása tovább differenciálható a pontos fejlesztés ismeretében.

3.2. Problématérkép/értéktérkép

A település problémáinak és értékeinek összefoglalója térképi formában, a területi lehetőségek és korlátok térképi ábrázolása

Lásd mellékletben, **5. melléklet**

3.3. Eltérő jellemzőkkel rendelkező településrészek

3.3.1. településrészek kijelölése, pontos lehatárolása, a lehatárolás indoklása, térképi ábrázolása, a lehatárolt településrészek rövid bemutatása

Lásd mellékletben, **6. melléklet**

3.3.2. szegregált vagy szegregációval veszélyeztetett területek lehatárolása, térképi ábrázolása és helyzetelemzése (potenciális akcióterületek)

Lásd mellékletben, **7. melléklet**

A helyzetelemzést lásd a **8. melléklet** Központi Statisztikai Hivatal által közölt szegregációs mutatószámokat tartalmazó munkarészében.

II. AZ INTEGRÁLT TELEPÜLÉSFEJLESZTÉSI STRATÉGIA TARTAMI KÖVETELMÉNYEI

a 314/2012. (XI. 8.) Korm. rendelet 2. melléklete alapján

1. KÖZÉPTÁVÚ CÉLOK, ÉS AZOK ÖSSZEFÜGGÉSEI

1.1. A stratégiai fejlesztési célok meghatározása

1. számú stratégiai cél

Herend város lakosságszámának megőrzése, majd növelése.

2. számú stratégiai cél

Herend város településközpontjának rehabilitációja, élhetőbb város kialakítása.

3. számú stratégiai cél

Herend város infrastrukturális fejlesztése.

1.2. A tematikus és a területi célok közötti összefüggések bemutatása

Tematikus cél: A lakosság jobb minőségű kiszolgálása, új lakosok vonzása, letelepedésük elősegítése

Területi célok a tematikus cél megvalósításához: Herendet Herend-Bányatelepi lakott külterülettel összekötő út létesítése, Herend Általános Iskola épületének felújítása, bővítése, Herendi Egészség ház fejlesztése, a Herendi Család és Gyermekjóléti Szolgálat épületének felújítása, Herend Zöld Város projekt, Herendet a szomszéd településekkel összekötő, valamint a városrészeket összekötő turisztikai és hivatásforgalmi kerékpárút kialakítása, Herend turisztikai fejlesztési projekt, Herend művelődési ház felújítási projekt, Községi és tájház felújítási projekt, Iparterület fejlesztési projekt, Belső közlekedésfejlesztési projekt, - Szegregált terület fejlesztési projekt.

Tematikus cél: Az oktatás és kultúra és az egészségügy színvonalának erősítése.

Területi célok a tematikus cél megvalósításához: Herend Általános Iskola épületének felújítása, bővítése, Herendi Egészség ház fejlesztése, a Herendi Család és Gyermekjóléti Szolgálat épületének felújítása, Herend Zöld Város projekt, Herendet a szomszéd településekkel összekötő turisztikai és hivatásforgalmi kerékpárút kialakítása, Herend turisztikai fejlesztési projekt, Herend művelődési ház felújítási projekt, Községi és tájház felújítási projekt.

Tematikus cél: A meglévő munkahelyek megőrzése, új munkahelyek elősegítése.

Területi célok a tematikus cél megvalósításához: Herendet Herend-Bányatelepi lakott külterülettel összekötő út létesítése, Herendet a szomszéd településekkel összekötő turisztikai és hivatásforgalmi kerékpárút kialakítása, Herend turisztikai fejlesztési projekt, Iparterület fejlesztési projekt, Belső közlekedésfejlesztési projekt.

Tematikus cél: A turizmus fejlesztése, a helyi lakosság bevonása a turisztikai szolgáltatásokba.

Területi célok a tematikus cél megvalósításához: Zöld Város projekt, Herendet Herend-Bányatelepi lakott külterülettel összekötő út létesítése, Herendet a szomszéd településekkel összekötő turisztikai és hivatásforgalmi kerékpárút kialakítása, Herend turisztikai fejlesztési projekt, Herend művelődési ház felújítási projekt, Községi és tájház felújítási projekt.

Tematikus cél: A lakosság és a vagyoni javak megvédése, a környezetvédelem erősítése.

Területi célok a tematikus cél megvalósításához: Herendet Herend-Bányatelepi lakott külterülettel összekötő út létesítése, Herend belterületi csapadékvíz hálózat rekonstrukciója, bővítése, Herendi Egészség ház fejlesztése, Herend Zöld Város projekt, Herendet a szomszéd településekkel összekötő turisztikai és hivatásforgalmi kerékpárút kialakítása, Belső közlekedésfejlesztési projekt.

2. A MEGVALÓSÍTÁST SZOLGÁLÓ BEAVATKOZÁSOK

*2.1 Akcióterületek kijelölése, a kijelölés és a lehatárolás indoklásával (lásd: **8. mellékletben**)*

2.2. Az egyes akcióterületeken a megvalósításra kerülő fejlesztések összefoglaló jellegű bemutatása, a fejlesztések ütemezése

1. ütem Herend Zöld Város projekt:

Multifunkcionális szabadidős létesítmény fejlesztésére, alulhasznosított vagy használaton kívüli önkormányzati terek, épületek, zöldfelületek fejlesztésére, a vízelvezetés megoldására és a meglévő tóból öntözésre, rendezvényter, színpad kialakítására a tapon, „Herendi Egészségkert helyi termék piac kialakítására (ahol a herendi és környékbeli települések lakosai, őstermelők, kiskerttel rendelkezők, a számukra felesleges, egészséges, saját maguk által termelt termékeket el tudják adni, szintén környékbeli embereknek), zöldfelület rekonstrukcióra, növénytelepítésre, új zöldfelületek kialakítására, játszótér, külső felnőtt fitness eszközök, futópálya, kutya-futtató kialakítására irányul. Emellett gazdasági funkció: üzletek pl. gyógynövény, kereskedelmi és szolgáltató tér kialakítására, illemhelyek, öltözők kialakítására a tó mellett a téli korcsolyázáshoz. A városba beérkező vendégek, átutazók részére kellően látványos „városkapuként” megfelelően vonzó benyomást keltsünk, egyben olyan köztereket adjunk a helyi lakosságnak és a turistáknak, melyek növelik városunk vonzerejét.

2. ütem Herend belterületi csapadékvíz hálózat rekonstrukciója, bővítése projekt:

Herend közigazgatási területén a csapadékvíz hálózat alapvetően „ad hoc” jelleggel került kialakításra. Az elmúlt csapadékosabb időszak során többször okozott károkat a településen a nem kellő áteresztő képességű, nem rendszerszerűen megépített csapadékvíz elvezető hálózat. A csapadékvíz elvezető rendszer teljes felülvizsgálatára, illetve egységes rendszerként történő kialakítására van szükség a további károk elkerüléséhez.

3. ütem Herendet Herend-Bányatelepi lakott külterülettel összekötő út létesítése projekt:

Herend város külterületén, a Bányatelepen a 2015. december 31-i népesség nyilvántartási adatok szerint 117 lakos (bejelentett) lakos él. Herendről a Bányatelep minden évszakban csak a 8-as főközlekedési útvonalon keresztül, nagy kerülővel közelíthető meg. A főútvonalon a gyalogos közlekedés és kerékpár-fogalom tiltott, illetve balesetveszélyes. Az ott lakók bejárásának biztosítása érdekében szükséges a jelenlegi nehezen járható földút helyett pormentes közút kiépítése. A közút kiépítésével a Bányatelepi lakosok könnyebben tudnak munkába, orvoshoz, boltba járni, ezáltal esélyegyenlőségük nő, kirekesztettségük csökken.

4. ütem Herendi szegregált településrész fejlesztése projekt:

A fizikailag és erkölcsileg is leromlott állapotú lakóépületek és környezetük rehabilitációja, a benne élők életkörülményeinek komplex javítása, a társadalmi együttműködés erősítését szolgáló helyi szintű komplex program kidolgozása.

5. ütem Herendet a szomszéd településekkel összekötő és a településrészeket összekötő turisztikai és hivatásforgalmi kerékpárút kialakítása projekt:

A 8. sz. főút gyorsforgalmi úttá történő fejlesztése után kerékpárral a főútra tilos felhajtani. Biztonságos kerékpározás számára jelenleg nincs sem kijelölt sem kiépített útvonal. A munkába járáshoz és a turisztikai látványosságok megközelítéséhez nem áll rendelkezésre kerékpárút. Ennek kialakítása kiemelten fontos feladat.

6. ütem Herend Általános Iskola épületének felújítása, bővítése projekt:

A település Általános Iskolája az 1970-es években létesült, tornateremmel való bővítése és részleges átépítése az 1996 évben készült el. Azóta érdemi korszerűsítési átépítési munkák az épületen nem folytak ezért, a projekt célja, hogy az iskola bővítésre kerüljön, melynek során a működéshez megfelelő mennyiségű osztályterem és szociális blokk álljon

rendelkezésre, valamint az épület elavult szerkezetei felújításra kerüljenek úgy, hogy a mai előírásoknak és üzemeltetési feltételeknek megfeleljen.

7. ütem Herendi Egészségház fejlesztése projekt:

Az egészségház felújítása, energiakorszerűsítése. Az épület akadálymentes megközelíthetőségének kiépítése.

8. ütem Herendi Család és Gyermejjóléti Szolgálat épületének felújítása projekt:

Az épület felújítása, akadálymentesítése, energiakorszerűsítése .

9. ütem Herend turisztikai fejlesztési projekt:

Herend város turisztikailag hasznosítható ingatlanjainak, területeinek, programjainak fejlesztése minőségi, mennyiségi és marketing oldalról is.

10. ütem Községi és tájház felújítási projekt:

A volt „felső iskola” épületének felújítása illetve átépítése több közösségi funkció számára és tájház kialakítása részére.

11. ütem Herend művelődési ház felújítási projekt:

A művelődési ház külső, belső felújítása, energetikai fejlesztése és kis mértékű bővítése különböző funkciók részére.

12. ütem Iparterület fejlesztési projekt.

A meglévő iparterületek, gazdasági területek barnamezős fejlesztése és a 8-as főközlekedési út-szentgáli bekötőút csomópontjától É-NY-ra kiszabályozott iparterületen lehetőség szerint ipari park kialakítása.

13. ütem Belső közlekedésfejlesztési projekt.

A gyűjtő utak paramétereinek, közvilágításának javítása, a vasúti szintbeli csomópontok biztonságossá tétele, paramétereinek javítása, parkolók kiépítése

14. ütem Német Nemzetiségi Ház és Idősek Klubja felújítási projekt.

A nemzetiségi civil szervezeteknek, valamint az Idősek Klubjának helyet biztosító többfunkciós épületének külső, belső felújítása, korszerűsítése, energetikai fejlesztése.

2.3. A településfejlesztési akciók összehangolt, vázlatos pénzügyi terve

Herend Zöld Város projekt: várható költsége 350 MFt

Herend belterületi csapadékvíz hálózat rekonstrukciója, bővítése: várható költsége 200 MFt

Herendet Herend-Bányatelepi lakott külterülettel összekötő út létesítése: várható költsége 200 MFt

Herendet a szomszéd településekkel összekötő és a településrészeket összekötő turisztikai és hivatásforgalmi kerékpárút kialakítása: várható költsége 270 MFt

Herend Általános Iskola épületének felújítása, bővítése: várható költsége 165 MFt

Herendi Egészségház fejlesztése: várható költsége 20 MFt

Herendi Család és Gyermekegészségügyi Szolgálat épületének felújítása: várható költsége 20 MFt

Herend turisztikai fejlesztési projekt: várható költsége 100 MFt

Községi és tájház felújítási projekt: várható költsége 50 MFt

Herend művelődési ház felújítási projekt: várható költsége 100 MFt

Iparterület fejlesztési projekt. várható költsége 250 MFt

Belső közlekedésfejlesztési projekt. várható költsége 320 MFt

Herendi szegregált terület fejlesztési projekt: várható költsége 165 MFt

Német Nemzetiségi Ház és Idősek Klubja felújítása projekt: várható költsége 20 MFt

2.4. Az akcióterületeken kívül végrehajtandó, a település egésze szempontjából jelentős fejlesztések és ezek illeszkedése a stratégia céljaihoz

Herend belterületi csapadékvíz hálózat rekonstrukciója, bővítése projekthez kapcsolódóan Bárd község igazgatási területén tározó és a Séd további részének rendezése.

Herend város belterületi közlekedésfejlesztése, szervezése, melyen belül fontos fejlesztés a gyűjtőutak paramétereinek, közvilágításának javítása, a városrészek közötti összeköttetés javítása, különösen a Bárdtelep és a belterület közötti kapcsolatának megteremtése, a vasúti átjárók biztonsági és kapacitásnövelése, belterületi turisztikai és hivatásforgalmi kerékpárutak kijelölése, építése

Herend város bel- és árvízvédelmi fejlesztése, kiemelten a Séd patak lakóterületeket érintő árterei védelme

Az ipar és gazdasági területek körüli védő erdősávok telepítése lehetőség szerint a gazdasági területek igénybe vétele előtti években.

A 8-as számú gyorsforgalmi út továbbfejlesztése nyugati irányba és a hozzá csatlakozó, elsősorban a Bárdtelepre vezető út fejlesztése.

3. ANTI-SZEGREGÁCIÓS PROGRAM (amennyiben a településen található szegregált vagy szegregációval veszélyeztetett terület)

3.1. A szegregáció mérséklését vagy megszüntetését célzó intézkedések (a település egészét érintő és az egyes szegregátumokra vonatkozó fejlesztések, programok meghatározása)

3.2. A fejlesztések szegregációs hatásának kivédésére hozott intézkedések

3.3. A szegregációt okozó folyamatok megváltoztatására, hatásuk mérséklésére teendő intézkedések

Jogsabály ugyan nem határozza meg a szegregált lakókörnyezet fogalmát, viszont a szegregátumok felszámolására irányuló EU-s pályázatok adtak egyfajta fogalom meghatározást. E szerint szegregátumnak nevezzük azokat a földrajzilag egybetartozó és elhatárolható területeket, ahol a legfeljebb nyolc általános iskolai végzettséggel rendelkezők és rendszeres munkajövedelemmel nem rendelkezők aránya az aktív korú lakosságon (15-64 éves korosztály) belül eléri, illetve meghaladja az 50%-ot.

Herend külterületén, Herendtől nyugati irányba, a 8-as főút közelében fekszik Herend-Bányatelep. A főútról egy körülbelül 1 km-es bekötőúton lehet megközelíteni. Herend központjától hozzávetőlegesen 5 km-re fekvő településen 117 ember él. A 17 hektáron fekvő szegregátum 2 részből áll. A déli lakórészen lakótelepi jellegű, emeletes lakások vannak, míg az északi részen bányász-társasházak vannak. A telepen 24 lakás található. A bányászlakások állapota rossz minőségű, míg a déli részen fekvő lakások nagy részét a közelmúltban felújították. Ezen lakások teljes közműellátottsággal rendelkeznek, míg a bányászlakások gázközmű nélküliek. A közszolgáltatások kizárólag Herend központjában érhetők el, így az itt élő embereknek utazniuk kell a szolgáltatások igénybevételehez. Jellemző tömegközlekedési eszköz az autóbusz, azonban a településre kevés a menetrend szerint közlekedő járatok száma. A Herendről Bányatelepre egy külterületi út vezet, amelyet az önkormányzat és a mezőgazdasági vállalkozók próbálnak rendbe tenni, hogy gépkocsi és kerékpár közlekedésre alkalmas legyen. Szükséges lenne az út szilárd burkolattal való ellátása, amely a kerékpáros forgalom számára is hasznosítható lenne.

Pontos adataink nincsenek a szegregátumban élők helyzetéről. Az önkormányzat segélyezési gyakorlatából viszont megállapítható, hogy a szegregátumban élők alacsony iskolai végzettséggel rendelkeznek, magas a munkanélküliek aránya, sok aktív korúak ellátásában részesülő a Bányatelepen lakik. A Bányatelepen élő aktív korúak ellátására jogosultak száma: 10 fő. A Bányatelepen élők többsége rendkívüli települési támogatásban, gyógyszertámogatásban, lakásfenntartási támogatásban részesül az önkormányzat által. A rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre jogosultak közül 5 gyermek a bányatelepen nevelkedik. A halmozottan hátrányos helyzetű bányatelepi gyermekek száma 1 fő.

A segélyezési, támogatási rendszerből levont következtetések alapján elmondható, hogy a Bányatelepen élő aktív korú lakosság közel 50%-a nem rendelkezik 8. általánosnál magasabb végzettséggel és a szegregátumban élők többsége munkanélküli.

Herend-Bányatelepen korábban barnaköszén bányászatot folytattak, ezzel egy időben a terület déli részén megépült a Városlódi Majolikagyár. A telepen dolgozó emberek részére lakóházakat építettek. Később, bányászat megszűnésével, valamint a kerámiaipar leépülésével az emberek elvesztették egzisztenciájukat. E folyamat következtében a lakóházak, a lakóházak környezete folyamatosan leépült. A tehetősebb lakosok elköltöztek, helyüket szegényebb emberek foglalták el. Az ingatlanok ára jelentősen esett, gettósodási folyamat zajlott le. A Bányatelepen a hátrányos helyzetű családok vásárolnak inkább lakást.

Szegregált, telepszerű lakókörnyezetben élő gyermekek helyzete, esélyegyenlősége

A herendi bányatelepen élő gyermekek többsége Herendre jár óvodába és iskolába. A tanulási nehézséggel küzdő gyermekek a szentgáli iskola eltérő tantervű csoportjába járnak. A közlekedés meglehetősen nehéz, mivel a 8. számú főközlekedési útról ritkán jár menetrend szerint közlekedő buszjárat a településre. A gyermekeket orvosi ellátásra, illetve bölcsődébe, iskolába – személygépkocsival nem rendelkező családok – tömegközlekedéssel szállítják. A

szegregátumban élő gyermekes családokat az önkormányzat segéllyel, a Gyermekjóléti Szolgálat élelmiszerrel, ruhával, játékkal segíti.

A Helyi Esélyegyenlőségi Program Intézkedési Terve (HEP IT) részletes intézkedései az **2. mellékletben** találhatóak.

4. A STRATÉGIA KÜLSŐ ÉS BELSŐ ÖSSZEFÜGGÉSEI

4.1. Külső összefüggések (a stratégia illeszkedése a településrendezési eszközökhöz, az ágazati stratégiákkal, az önkormányzat gazdasági programjával, a települési környezetvédelmi programmal és más környezetvédelmi tervekkel, a területfejlesztési tervdokumentumokkal, védettségekkel való összhang bemutatása)

Herend Zöld Város projekt

- illeszkedése a településrendezési eszközökhöz jelenleg is lehetővé teszi megvalósulását, de a részletes projekt alapján kisebb szabályozási változtatás szükségessé válhat.
- az ágazati stratégiákkal összhangban van,
- az önkormányzat gazdasági programjához illeszkedik pályázati támogatás esetén,
- a települési környezetvédelmi programmal és tervekkel összhangban van,
- a területfejlesztési tervekkel összhangban van
- védettséget nem érint.

Herend belterületi csapadékvíz hálózat rekonstrukciója, bővítése projekt

- illeszkedése a településrendezési eszközökhöz jelenleg is lehetővé teszi megvalósulását, de a részletes projekt alapján kisebb szabályozási változtatás szükségessé válhat,
- az ágazati stratégiákkal összhangban van,
- az önkormányzat gazdasági programjához illeszkedik pályázati támogatás esetén,
- a települési környezetvédelmi programmal és tervekkel összhangban van,
- a területfejlesztési tervekkel összhangban van
- a bel- és árvízvédelmi védettséget érinti, azzal összhangban van.

Herendet Herend-Bányatelepi lakott külterülettel összekötő út létesítése projekt

- illeszkedése a településrendezési eszközökhöz jelenleg is lehetővé teszi megvalósulását, de a részletes projekt alapján kisebb szabályozási változtatás szükségessé válhat.
- az ágazati stratégiákkal összhangban van,
- az önkormányzat gazdasági programjához illeszkedik pályázati támogatás esetén,
- a települési környezetvédelmi programmal és tervekkel összhangban van,
- a területfejlesztési tervekkel összhangban van
- védettséget nem érint.

Herendet a szomszéd településekkel összekötő és a településrészeket összekötő turisztikai és hivatásforgalmi kerékpárút kialakítása projektnél megvalósíthatósági kockázatok:

- illeszkedése a településrendezési eszközökhöz jelenleg is lehetővé teszi megvalósulását, de a részletes projekt alapján kisebb szabályozási változtatás szükségessé válhat.
- az ágazati stratégiákkal összhangban van,

- az önkormányzat gazdasági programjához illeszkedik pályázati támogatás esetén,
- a települési környezetvédelmi programmal és tervekkel összhangban van,
- a területfejlesztési tervekkel összhangban van
- védettséget nem érint.

Herend Általános Iskola épületének felújítása, bővítése projekt

- illeszkedése a településrendezési eszközökhöz jelenleg is lehetővé teszi megvalósulását, de a részletes projekt alapján kisebb szabályozási változtatás szükségessé válhat.
- az ágazati stratégiákkal összhangban van,
- az önkormányzat gazdasági programjához illeszkedik pályázati támogatás esetén,
- a települési környezetvédelmi programmal és tervekkel összhangban van,
- a területfejlesztési tervekkel összhangban van
- védettséget nem érint.

Herendi Egészségház fejlesztése projekt

- illeszkedése a településrendezési eszközökhöz jelenleg is lehetővé teszi megvalósulását, de a részletes projekt alapján kisebb szabályozási változtatás szükségessé válhat.
- az ágazati stratégiákkal összhangban van,
- az önkormányzat gazdasági programjához illeszkedik pályázati támogatás esetén,
- a települési környezetvédelmi programmal és tervekkel összhangban van,
- a területfejlesztési tervekkel összhangban van
- védettséget nem érint.

Herendi Család és Gyermejjóléti Szolgálat épületének felújítása projekt

Herend turisztikai fejlesztési projekt

- illeszkedése a településrendezési eszközökhöz jelenleg is lehetővé teszi megvalósulását, de a részletes projekt alapján kisebb szabályozási változtatás szükségessé válhat.
- az ágazati stratégiákkal összhangban van,
- az önkormányzat gazdasági programjához illeszkedik pályázati támogatás esetén,
- a települési környezetvédelmi programmal és tervekkel összhangban van,
- a területfejlesztési tervekkel összhangban van
- védettséget nem érint.

Közösségi és tájház felújítási projekt

- illeszkedése a településrendezési eszközökhöz jelenleg is lehetővé teszi megvalósulását, de a részletes projekt alapján kisebb szabályozási változtatás szükségessé válhat.
- az ágazati stratégiákkal összhangban van,
- az önkormányzat gazdasági programjához illeszkedik pályázati támogatás esetén,
- a települési környezetvédelmi programmal és tervekkel összhangban van,
- a területfejlesztési tervekkel összhangban van
- védettséget nem érint.

Herend művelődési ház felújítási projekt

- illeszkedése a településrendezési eszközökhöz jelenleg is lehetővé teszi megvalósulását, de a részletes projekt alapján kisebb szabályozási változtatás szükségessé válhat.
- az ágazati stratégiákkal összhangban van,
- az önkormányzat gazdasági programjához illeszkedik pályázati támogatás esetén,
- a települési környezetvédelmi programmal és tervekkel összhangban van,
- a területfejlesztési tervekkel összhangban van
- védettséget nem érint.

Iparterület fejlesztési projekt

- illeszkedése a településrendezési eszközökhöz jelenleg is lehetővé teszi megvalósulását, de a részletes projekt alapján kisebb szabályozási változtatás szükségessé válhat.
- az ágazati stratégiákkal összhangban van,
- az önkormányzat gazdasági programjához illeszkedik pályázati támogatás esetén,
- a települési környezetvédelmi programmal és tervekkel összhangban van,
- a területfejlesztési tervekkel összhangban van
- védettséget nem érint.

Belső közlekedésfejlesztési projekt

- illeszkedése a településrendezési eszközökhöz jelenleg is lehetővé teszi megvalósulását, de a részletes projekt alapján kisebb szabályozási változtatás szükségessé válhat.
- az ágazati stratégiákkal összhangban van,
- az önkormányzat gazdasági programjához illeszkedik pályázati támogatás esetén,
- a települési környezetvédelmi programmal és tervekkel összhangban van,
- a területfejlesztési tervekkel összhangban van
- védettséget nem érint.

Herendi szegregált településrész fejlesztési projekt

- illeszkedése a településrendezési eszközökhöz jelenleg is lehetővé teszi megvalósulását, de a részletes projekt alapján kisebb szabályozási változtatás szükségessé válhat.
- az ágazati stratégiákkal összhangban van,
- az önkormányzat gazdasági programjához illeszkedik pályázati támogatás esetén,
- a települési környezetvédelmi programmal és tervekkel összhangban van,
- a területfejlesztési tervekkel összhangban van
- védettséget nem érint.

Német Nemzetiségi Ház és Idősek Klubja felújítási projekt

- illeszkedése a településrendezési eszközökhöz jelenleg is lehetővé teszi megvalósulását, de a részletes projekt alapján kisebb szabályozási változtatás szükségessé válhat.
- az ágazati stratégiákkal összhangban van,
- az önkormányzat gazdasági programjához illeszkedik pályázati támogatás esetén,
- a települési környezetvédelmi programmal és tervekkel összhangban van,
- a területfejlesztési tervekkel összhangban van
- védettséget nem érint.

Herendi Család és Gyermekjóléti Szolgálat épületének felújítása

- illeszkedése a településrendezési eszközökhöz jelenleg is lehetővé teszi megvalósulását, de a részletes projekt alapján kisebb szabályozási változtatás szükségessé válhat.
- az ágazati stratégiákkal összhangban van,
- az önkormányzat gazdasági programjához illeszkedik pályázati támogatás esetén,
- a települési környezetvédelmi programmal és tervekkel összhangban van,
- a területfejlesztési tervekkel összhangban van
- védettséget nem érint.

4.2. Belső összefüggések (a célok logikai összefüggései, a helyzetértékelésben beazonosított problémákra ad-e megoldást, a stratégia megvalósíthatósága, a célok megvalósítása érdekében tervezett tevékenységek egymásra gyakorolt hatása)

Herend Zöld Város projekt

- A projekt összefügg több másik projekttel (Herend belterületi csapadékvíz hálózat rekonstrukciója, bővítése projekt, Herendet a szomszéd településekkel összekötő turisztikai és hivatásforgalmi kerékpárút kialakítása projekt, Herend turisztikai fejlesztési projekt, Belső közlekedésfejlesztési projekt), de önállóan is megvalósítható.
- A helyzetértékelésben feltárt több problémákra egymagában is megoldást ad.
- A célok megvalósítása érdekében tervezett tevékenységek erősítik egymást.
- Herend belterületi csapadékvíz hálózat rekonstrukciója, bővítése projekt**
- A projekt összefügg több másik projekttel (Zöld Város projekt, Herend turisztikai fejlesztési projekt), de önállóan is megvalósítandó.
- A helyzetértékelésben feltárt bel- és árvízvédelmi, valamint zöldfelületi problémákra egymagában is megoldást ad.
- A célok megvalósítása érdekében tervezett tevékenységek erősítik egymást.
- Herendet Herend-Bányatelepi lakott külterülettel összekötő út létesítése projekt**
- A projekt összefügg több másik projekttel (Herend belterületi csapadékvíz hálózat rekonstrukciója, bővítése projekt, Herendet a szomszéd településekkel összekötő turisztikai és hivatásforgalmi kerékpárút kialakítása projekt, Herend turisztikai fejlesztési projekt, Belső közlekedésfejlesztési projekt), de önállóan is megvalósítható.
- A helyzetértékelésben feltárt több problémákra egymagában is megoldást ad.
- A célok megvalósítása érdekében tervezett tevékenységek erősítik egymást.
- Herendet a szomszéd településekkel összekötő és a városrészeket összekötő turisztikai és hivatásforgalmi kerékpárút kialakítása projekt**
- A projekt összefügg több másik projekttel (Herend belterületi csapadékvíz hálózat rekonstrukciója, bővítése projekt, Zöld Város projekt, Herend turisztikai fejlesztési projekt, Herend művelődési ház felújítási projekt, Belső közlekedésfejlesztési projekt), de önállóan is megvalósítható.
- A helyzetértékelésben feltárt több problémákra egymagában is megoldást ad.
- A célok megvalósítása érdekében tervezett tevékenységek erősítik egymást.
- Herend Általános Iskola épületének felújítása, bővítése projekt**
- A projekt összefügg több másik projekttel (Herendet a szomszéd településekkel összekötő turisztikai és hivatásforgalmi kerékpárút kialakítása projekt, Herend turisztikai fejlesztési projekt, Belső közlekedésfejlesztési projekt), de önállóan is megvalósítható.
- A helyzetértékelésben feltárt több problémákra egymagában is megoldást ad.
- A célok megvalósítása érdekében tervezett tevékenységek erősítik egymást.
- Herendi Egészségház fejlesztése projekt**
- A projekt összefügg több másik projekttel (Herendet a szomszéd településekkel összekötő turisztikai és hivatásforgalmi kerékpárút kialakítása projekt, Herend turisztikai fejlesztési projekt, Belső közlekedésfejlesztési projekt), de önállóan is megvalósítható.
- A helyzetértékelésben feltárt több problémákra egymagában is megoldást ad.
- A célok megvalósítása érdekében tervezett tevékenységek erősítik egymást.
- Herendi Család és Gyermekjóléti Szolgálat épületének felújítása projekt**
- A projekt összefügg több másik projekttel (Herendet a szomszéd településekkel összekötő turisztikai és hivatásforgalmi kerékpárút kialakítása projekt, Herend turisztikai fejlesztési projekt, Belső közlekedésfejlesztési projekt), de önállóan is megvalósítható.
- A helyzetértékelésben feltárt több problémákra egymagában is megoldást ad.
- A célok megvalósítása érdekében tervezett tevékenységek erősítik egymást.

Herend turisztikai fejlesztési projekt

- A projekt összefügg több másik projekttel (Zöld Város projekt, Herendet a szomszéd településekkel összekötő turisztikai és hivatásforgalmi kerékpárút kialakítása projekt, Herend művelődési ház felújítási projekt, Belső közlekedésfejlesztési projekt), de önállóan is megvalósítható.
- A helyzetértékelésben feltárt több problémákra egymagában is megoldást ad.
- A célok megvalósítása érdekében tervezett tevékenységek erősítik egymást.

Közösségi és tájház felújítási projekt

- A projekt összefügg több másik projekttel (Herendet a szomszéd településekkel összekötő turisztikai és hivatásforgalmi kerékpárút kialakítása projekt, Herend turisztikai fejlesztési projekt, Herend művelődési ház felújítási projekt, Belső közlekedésfejlesztési projekt), de önállóan is megvalósítható.
- A helyzetértékelésben feltárt több problémákra egymagában is megoldást ad.
- A célok megvalósítása érdekében tervezett tevékenységek erősítik egymást.

Herend művelődési ház felújítási projekt

- A projekt összefügg több másik projekttel (Herendet a szomszéd településekkel összekötő turisztikai és hivatásforgalmi kerékpárút kialakítása projekt, Herend turisztikai fejlesztési projekt, Belső közlekedésfejlesztési projekt), de önállóan is megvalósítható.
- A helyzetértékelésben feltárt több problémákra egymagában is megoldást ad.
- A célok megvalósítása érdekében tervezett tevékenységek erősítik egymást.

Iparterület fejlesztési projekt

- A projekt összefügg több másik projekttel (Herendet a szomszéd településekkel összekötő turisztikai és hivatásforgalmi kerékpárút kialakítása projekt, Herendet Herend-Bányatelepi lakott külterülettel összekötő út létesítése projekt, Belső közlekedésfejlesztési projekt), de önállóan is megvalósítható.
- A helyzetértékelésben feltárt több problémákra egymagában is megoldást ad.
- A célok megvalósítása érdekében tervezett tevékenységek erősítik egymást.

Belső közlekedésfejlesztési projekt

- A projekt összefügg több másik projekttel (Zöld Város projekt, Közösségi és tájház felújítási projekt, Herend turisztikai fejlesztési projekt, Herend művelődési ház felújítási projekt, Iparterület fejlesztési projekt, Herendet Herend-Bányatelepi lakott külterülettel összekötő út létesítése projekt), de önállóan is megvalósítható.
- A helyzetértékelésben feltárt több problémákra egymagában is megoldást ad.
- A célok megvalósítása érdekében tervezett tevékenységek erősítik egymást.

Herendi szegregált terület fejlesztési projekt

- A projekt összefügg több másik projekttel (Herendet a szomszéd településekkel összekötő turisztikai és hivatásforgalmi kerékpárút kialakítása projekt, Herendet Herend-Bányatelepi lakott külterülettel összekötő út létesítése projekt, Belső közlekedésfejlesztési projekt), de önállóan is megvalósítható.
- A helyzetértékelésben feltárt több problémákra egymagában is megoldást ad.
- A célok megvalósítása érdekében tervezett tevékenységek erősítik egymást.

Német Nemzetiségi Ház és Idősek Klubja épületének felújítása projekt

- A projekt összefügg több másik projekttel (Herendet a szomszéd településekkel összekötő turisztikai és hivatásforgalmi kerékpárút kialakítása projekt, Herendet Herend-Bányatelepi lakott külterülettel összekötő út létesítése projekt, Belső közlekedésfejlesztési projekt), de önállóan is megvalósítható.
- A helyzetértékelésben feltárt több problémákra egymagában is megoldást ad.
- A célok megvalósítása érdekében tervezett tevékenységek erősítik egymást.

5. A STRATÉGIA MEGVALÓSÍTHATÓSÁGÁNAK FŐBB KOCKÁZATAI

Herend Zöld Város projektnél megvalósíthatósági kockázatok:

- a szükséges kisajátítások meghiúsulása,
- a szükséges telekcserék meghiúsulása,
- pályázati támogatás meghiúsulása miatti forráshiány.

Herend belterületi csapadékvíz hálózat rekonstrukciója, bővítése projektnél megvalósíthatósági kockázatok:

- a szükséges kisajátítások meghiúsulása,
- a szükséges telekcserék meghiúsulása,
- pályázati támogatás meghiúsulása miatti forráshiány.

Herendet Herend-Bányatelepi lakott külterülettel összekötő út létesítése projektnél megvalósíthatósági kockázatok:

- a szükséges kisajátítások meghiúsulása,
- a szükséges telekcserék meghiúsulása,
- pályázati támogatás meghiúsulása miatti forráshiány.

Herendet a szomszéd településekkel összekötő turisztikai és hivatásforgalmi kerékpárút kialakítása projektnél megvalósíthatósági kockázatok:

- a szükséges kisajátítások meghiúsulása,
- a szükséges telekcserék meghiúsulása,
- pályázati támogatás meghiúsulása miatti forráshiány.

Herend Általános Iskola épületének felújítása, bővítése projektnél megvalósíthatósági kockázatok:

- pályázati támogatás meghiúsulása miatti forráshiány.

Herendi Egészségház fejlesztése projektnél megvalósíthatósági kockázatok:

- a szükséges telekcserék meghiúsulása,
- pályázati támogatás meghiúsulása miatti forráshiány.

Herendi Család és Gyermejjóléti Szolgálat épületének felújítása projekt

Herend turisztikai fejlesztési projektnél megvalósíthatósági kockázatok:

- a nem kellően széleskörű desztinációk bevonása a projektbe,
- a nem kellő összehangoltság, együttműködés,
- a nem kellő reklámozás, ismertetés a potenciális vendégkörnél,
- a potenciális szolgáltatók minőségi felkészítésének hiánya,
- pályázati támogatás meghiúsulása miatti forráshiány.

Közösségi és tájház felújítási projektnél megvalósíthatósági kockázatok:

- a fenntartáshoz szükséges érdeklődés, kihasználtság elmaradása,
- pályázati támogatás meghiúsulása miatti forráshiány.

Herend művelődési ház felújítási projektnél megvalósíthatósági kockázatok:

- a szükséges telekcserék meghiúsulása,
- pályázati támogatás meghiúsulása miatti forráshiány.

Iparterület fejlesztési projekt projektnél megvalósíthatósági kockázatok:

- a szükséges kisajátítások meghiúsulása,
- a szükséges telekcserék meghiúsulása,
- pályázati támogatás meghiúsulása miatti forráshiány,
- a potenciális betelepülők kis száma miatti kihasználatlanság, gazdaságtalanság.

Belső közlekedésfejlesztési projektnél megvalósíthatósági kockázatok:

- a szükséges kisajátítások meghiúsulása,
- a szükséges telekcserék meghiúsulása,
- pályázati támogatás meghiúsulása miatti forráshiány.

Herendi szegregált településrész fejlesztési projekt

- a szükséges kisajátítások megíúsulása,
- a szükséges telekcserék megíúsulása,
- pályázati támogatás megíúsulása miatti forráshiány.

Német Nemzetiségi Ház és Idősek Klubja felújítási projekt

- pályázati támogatás megíúsulása miatti forráshiány.
- a nem kellő összehangoltság, együttműködés,

Herendi Család és Gyermekejöléti szolgálat épületének felújítása projekt:

- pályázati támogatás megíúsulása miatti forráshiány.
- a nem kellő összehangoltság, együttműködés,

6. A MEGVALÓSÍTÁS ESZKÖZEI ÉS NYOMON KÖVETÉSE

6.1 A célok elérését szolgáló fejlesztési és nem beruházási jellegű önkormányzati tevékenységek

Koncepció felállítása, stratégia kidolgozása, testületi elfogadása.

Projekt pályázatok kidolgozása, benyújtása, menedzselése.

Pályázati lebonyolító kiválasztása, képviselői és főépítési részvétel biztosítása.

Pályázati önrészek folyamatos biztosítása, kontrolling csoport felállítása.

A megvalósításoknál műszaki ellenőrök megbízása, folyamatos konzultáció az önkormányzattal.

6.2. Az integrált településfejlesztési stratégia megvalósításának szervezeti kereteinek meghatározása

A stratégia végrehajtásának szervezeti háttere alapvetően két fő szervezeti egységből áll, kiegészülve a monitoring feladatok elvégzéséért felelős szervezeti egységgel:

- stratégiai menedzsment,
- operatív menedzsment,
- monitoring szervezet.

A stratégiai menedzsment szervezeti kereteit egyrészt az önkormányzat SZMSZ-ében rögzítettek szerint, az általános gyakorlatnak megfelelően a város *polgármestere, képviselő testülete* és annak *szakbizottságai* – kiemelten a Pénzügyi, Településfejlesztési és Ügyrendi Bizottság – adják, amely testületek egyben a szükséges döntési kompetenciával is rendelkeznek.

Specifikusabb szakmai kérdésekben a *szakbizottságok véleménye is kikérhető*.

A bizottságok egyben a társadalmi partnerség fórumai is, miután azokban nem képviselő tagok is közreműködnek, akiket a bizottság hatáskörébe tartozó kérdésekben a képviselőkkel azonos jogkörök illenek meg. A társadalmi partnerek bekapcsolását biztosítja továbbá, hogy mind a képviselő testület, mind a bizottságok nyilvános ülésein részt vehet a lakosság és a különböző társadalmi és gazdálkodó szervezetek képviselői.

A stratégiai menedzsment meghozza a hatáskörébe utalt döntéseket, vagy javaslatot tesz a képviselőtestületnek a szükséges döntések meghozatalára. Felügyeli továbbá a stratégia megvalósulását (monitoring szerep) és szükség esetén döntést hoz vagy javaslatot tesz visszacsatolási lépésekre-intézkedésekre.

A stratégiai menedzsment fő feladatai a következőképpen összegezhetők:

- A hatáskörébe utalt döntések meghozatala az ITS megvalósulási folyamatában;
- Javaslat tétel a képviselőtestület felé a szükséges döntések meghozatalára;
- Az ITS, valamint a fejlesztések megvalósulásának monitoringja, valamint hatásuk értékelése;

- A külső környezet (pl. jogszabályváltozás, gazdasági, társadalmi változások stb.) változásának nyomon követése, ITS-re gyakorolt hatásainak értékelése;
- Az ITS módosításának, felülvizsgálatának kezdeményezése, amennyiben indokolt.

A stratégiai menedzsment működésével kapcsolatban központi kérdés a döntési kompetencia. Az ITS elfogadásához, felülvizsgálathoz, módosításához a képviselő-testület döntése szükséges. Ebből következően a stratégiai jellegű kérdésekben történő döntés kompetenciája a képviselő-testület kezében összpontosul. A speciálisabb kérdésekben szakbizottságok véleményét is ki lehet kérni, és/vagy külső szakértőket bevonni.

Az **operatív menedzsment** alapvető feladata a stratégiai célok érdekében hozott intézkedések megvalósítása. Ez a menedzsment lényegében projekt előkészítési és projekt menedzsment feladatokat lát el, felügyeli a projektek végrehajtását. Jelenleg az operatív tevékenységet (a stratégiai döntés előkészítéssel és a monitoring megalapozásával együtt) a Herendi Polgármesteri Hivatal, mint a Képviselő-testület végrehajtó szervezete végzi és koordinálja. Szervezet felelős vezetője a jegyző. Az egyes alprogramok megvalósítására a jegyző a polgármester egyetértésével a hivatali szervezeten belül külön munkacsoportot un. **projekt csapat** hozhat létre, melybe az érintett külső intézmények képviselői és indokolt esetben szakértő is bevonható.

Az operatív menedzsment munkáját a projektek előkészítésénél, megvalósításánál az önkormányzati főépítész segíti és több területen szakmailag koordinálja.

Az önkormányzati főépítész feladatai a projekt előkészítés és megvalósítás időszakában:

- Koordinálja, vagy részben készíti a településrendezési eszközök tervezési folyamatát.
- Ellátja az épített környezet helyi védelmét
- Szakmai konzultációt biztosít
- Véleményt ad építési engedélyekhez (polgármester szakmai előkészítőjeként)
- Településképi véleményezési eljárást folytathat le (polgármester szakmai előkészítőjeként)
- Településképi bejelentési eljárást folytat le (polgármester szakmai előkészítőjeként)
- Településképi kötelezést folytat le (polgármester szakmai előkészítőjeként)
- Közterület-alakítási tervet készítet
- Településfejlesztési koncepciót előkészíti az önkormányzat testülete részére.
- Integrált településfejlesztési stratégiát előkészíti az önkormányzat testülete részére, évente felülvizsgálja.
- Út-, közmű- és parkoló-építési (közművesítési) hozzájárulás dokumentumait készítteti elő.

6.3. Településközi koordináció mechanizmusai, együttműködési javaslatok

A településközi koordináció megvalósulása:

- a projekt előkészítés időszakában, a szomszédos települések koncepcióinak, programjainak összevetésével,
- a projekt tervezés időszakában,
- a pályázat készítés időszakában,
- majd a projekt megvalósítás érintett szakaszaiban.

A koordinációt elsősorban az önkormányzati főépítész végzi, az illetékes önkormányzati hivatali szakemberek és a megbízott projekt előkészítő szakemberekkel.

A koordinált eredményeket előterjesztik az önkormányzat illetékes bizottságának, majd annak véleményével a képviselő testület dönt a projekt aktuális fázisáról, annak végrehajthatóságáról.

A döntéseket a megbízott projekt megvalósítók az illetékes polgármesteri hivatali projekt felelősökkel együtt hajtják végre, illetve ellenőrzik az önkormányzati főépítész bevonásával.

6.4. Monitoring rendszer kialakítása (output és eredményindikátorok meghatározása az egyes akcióterületi beavatkozásokra és az integrált településfejlesztési stratégia intézkedéseire, azok mérési módjának, gyakoriságának rögzítése; a monitoring rendszer működtetési mechanizmusának meghatározása)

A pályázati úton megvalósuló fejlesztéseknél a monitoring rendszere már a pályázatban kifejtésre kerül. Ennek betartását a kijelölt projektfelelősök, illetékes kijelölt polgármesteri hivatali szakemberek és a polgármester az önkormányzati főépítészen keresztül végzi.

Források:

Hudi József: Herend története 1998,
Herend Város Helyi Esélyegyenlőségi Programja,
Herend Város Önkormányzatának adatszolgáltatása,
www.kormanyhivatal.hu,
www.herend.hu,
Herend város hatályos településrendezési eszközei